

VILNIAUS UNIVERSITETAS
FILOSOFIJOS FAKULTETAS
SOCIOLOGIJOS KATEDRA

Sociologijos specialybės

II kurso magistrantės

Vilmos Petrikenės

**Individualaus religingumo įtakos aspektai
individo kasdieninei veiklai**

MAGISTRO DARBAS

Darbo vadovas: Prof. A. Valantiejus

Vilnius, 2007

TURINYS

Santrauka.....	3
ĮVADAS.....	5
I. RELIGIJOS IR RELIGINGUMO SAMPRATA.....	12
1.1 Religija – visuomenės posistemė.....	12
1.2 Religija kasdieninio gyvenimo sampratoje.....	18
1.3 Individualusis religingumas.....	21
II. INDIVIDUALUS RELIGINGUMAS IR KASDIENINĖ INDIVIDIDO VEIKLA	28
2.1 Religija ir moralinės nuostatos.....	28
2.2 Individualaus religingumo ypatumai.....	29
2.2.1 Individualusis religingumas ir tradicinė bažnyčia.....	29
2.2.2 Individualaus religingumo bruožai kasdieninėje veikloje.....	31
2.3 Individualizacijos proceso įtaka individualiam religingumui.....	38
2.4 Religija profesinėje veikloje.....	41
IŠVADOS.....	45
LITERATŪRA.....	47
PRIEDAI.....	49

Individualaus religingumo įtakos aspektai individo kasdieninei veiklai

Santrauka

Darbe analizuojamas individualaus religingumo įtakos aspektai individo kasdieninei veiklai. Darbe analizuojamas individualaus religingumo poveikis individo kasdieninei veiklai. Pagal A. Schutzo sukurta fenomenologinę visuomenės teoriją, kuri jam rūpi ne kaip objektyviai teisinga ar metafiziškai tikra veiksmo prasmė, bet kaip ta, subjektyviai suvokia veikiantysis individas. Remiantis N. Luckmano pasiūlytos religijos interpretavimo kasdieniame gyvenime teorija, ieškoma individualaus religingumo funkcijų individo kasdieninėje veikloje. Kasdienis gyvenimas yra suprantamas kaip socialiai konstruojama tikrovė, kurią valdo subjektyvus procesas, padedantis sutvarkyti ją. T. Luckmano koncepcijoje į religiją žvelgiama kaip į simbolinį pasaulį, kuris suteikia platesnę prasmę individo kasdienio gyvenimo tikrovei, neišeidamas už savo reikšmės ribų ir socialinio pasaulio aspekto. Kasdienę tikrovę jie suprato kaip pažįstamą ir kartu sąlyginį pasaulį, nes jis sukonstruotas iš simbolių, socialinės patirties ir kuri pasireiškia individo veikloje.

Šio darbo tikslas - išsiaiškinti individualaus religingumo įtaką individo kasdieninei veiklai. Nustatyti individualaus religingumo ypatumus, išsiaiškinti ar religija įtakoja individo veiklą ir kokias funkcijas atlieka individualus religingumas. Individualus religingumas yra šio tyrimo objektas.

Individualusis religingumas, suformuotas kiekvieno individo asmeniškai iš įvairių etninių, religinių normų, dogmų ir bendražmogiškų vertybių. Individualusis religingumas – tai kas sudaro individo dvasinį pasaulį, jo turinį. Tai pakankamai subtilu, intymu, subjektyvu, netgi paslaptinga. Tai jo pačio surasti ir priimti, išpažinti ir pripažinti „vidinės tvarkos“ principai, įsitikinimai. Individualusis religingumas veikia visose individo veiklos srityse. Jis kasdieninėje veikloje atlieka dvi funkcijas: instrumentinę ir interpretacinę. Kaip instrumentai ir interpretacija reiškiasi per asmenines apeigas, meldimąsi, religinius apmąstymus, meditaciją, simbolius ir kita.

Individualusis religingumas, aiškindamas intuityvaus pasaulio prasmę, formuoja dvasines – dorovines bei emocines, kultūros bendruomenės sąmonės bendruomeniškumo ugdymo, psichologines relakcijas, tautiškumo plėtros ir kitas vertybes.

Aspects of individuals religiosity influence on persons everyday activity

Summary

In this work the aspects of individual religiosity's influence on person's everyday activities are analyzed. According to the A. Schutz phenomenological society theory, which concerns him not because it is objectively correct or metaphysically real meaning of action, but as a one, which is subjectively perceived by operative person. With reference to the theory of religion's in daily life interpretation offered by T. Luckmann, individual religiosity functions in person's daily activity are being searched. Daily life is perceived as socially constructed reality, which is in control of subjective process helping to organize it. In Luckmann's conception religiosity is seen as a symbolic world, which provides broader meaning for the reality of person's daily life, not leaving the boundaries of its meaning and the social aspect of the world. They perceive daily reality as a familiar and also as a conditional world, because it is constructed from symbols and social experience which display in person's activity.

The purpose of this work is to ascertain the influence of individual religiosity on person's daily activity. Also to determine peculiarities of individual religiosity, ascertain whether person's activity is influenced by a religion and what functions are performed by individual religiosity. The individual religiosity is the object of this analysis.

Individual religiosity is formed personally by each individual from a variety of ethnical, religious standards, dogmas and the values common for whole humanity. Individual religiosity is what compounds person's spiritual world, its substance. It is quite subtle, intimate, subjective, even mysterious. Individual religiosity is the principles of „inner order” perceived and accepted, acknowledged and confessed by a person himself. Individual religiosity operates in all areas of individual's activity. In daily life it performs two functions: instrumental and interpretative. As instrument and interpretation it is expressed through personal rituals, prayers, religious contemplations, meditation, symbols etc.

Individual religiosity, while explaining the meaning of intuitional world, forms spiritual-moral and emotional, cultural, community consciousness, cultivation of sociality psychological relaxations, the development of nationality and other virtues.

IVADAS

Tyrimo aktualumas. „Kiekvienas žmogus turi teisę laisvai pasirinkti bet kurią religiją arba tikėjimą ir vienas ar su kitais, privačiai ar viešai ją išpažinti, atlikinėti religines apeigas, praktikuoti tikėjimą ir mokyti jo“ (Lietuvos Respublikos Konstitucija 26 str. 1993, p. 120). Atkūrus Lietuvos Respublikos nepriklausomybę, vis didesnis dėmesys skiriamas religijai, bažnyčiai, nes ji visuomenės gyvenime suteikia moralinį pagrindą.

Religija yra viena iš galingiausių, giliausiai jaučiamų ir įtakingiausių jėgų visuomenėje. Ji modeliuoja žmonių tarpusavio santykius, įtakoja šeimą, bendruomenę, ekonominę ir politinę gyvenimą. Religiniai tikėjimai ir vertybės motyvuoja žmonių veiksmus. Iš to matyti, kad religija yra reikšmingas socialinio gyvenimo aspektas, ir socialinis matmuo yra svarbi religijos dalis (McGuire, 1997, p. 2).

Sociologai domisi religijos studijomis dėl dviejų priežasčių. Pirma, religija yra labai svarbi daugumai žmonių, religinės vertybės įtakoja jų veiksmus, be to religija padeda jiems interpretuoti savo patirtį. Sociologai siekia suprasti religijos reikšmę patiems tikintiesiems. Antra, religija yra svarbus sociologinių studijų objektas dėl jos įtakos visuomenei ir visuomenės poveikio jai. Šių dinamiškų dalykų analizė reikalauja ištirti religijos ir kitų visuomenės aspektų savitarpio priklausomumą (McGuire, 1997, p. 2).

Dabartiniam visuomenės kultūriniam ir religiniam gyvenimui įtakos turi modernizacijos, sekuliarizacijos ir individualizacijos procesai, kurie sukelia pakitimus ne tik visuomenės gyvenime, bet ir religijoje. Šių procesų dėka atsiranda religinis pliuralizmas. Taip pat, šie veiksniai skatina naujų religinių ir religingumo formų atsiradimą, - religinį individualizmą, kur religija tampa kiekvieno žmogaus asmeniniu reikalu, - įvyksta religijos „privatizacija“. Vienas iš pagrindinių visuomenės religinio gyvenimo bruožų yra tai, kad žmonės vis dažniau religingumą laiko asmeniniu reikalu. Pasak T. Luckmano: „Bažnytinis religingumas praranda savo ankstesnę reikšmę, tačiau turi įtakos formuojant individualų religingumą“ (1996, p.108), nes pirmoji religijos „privatizacija“ įvyksta iš tradicinės bažnytinės religijos. Ši religijos forma neturi institucinio pagrindo, kaip bažnyčia. Tačiau „individai vis dažniau patys kuria savo religinių prasmų sistemas, kurios gali netilpti į jokios religijos rėmus“ (Matakaitė. 2003, P. 37). To dėka gali keistis individo elgesio normos, tradicijos, tautos mentalitetas.

Tarybiniais Lietuvos laikais buvo tyrinėjama religija, tačiau jos pobūdis ir turinys buvo kitoks. Tuo metu religija ir religingumas turėjo daugiau ateizmo ideologijos, kadangi valstybė ir religija buvo atskirtos, žmogaus pasaulėjauta formavosi priverstinio ateizmo pagrindais.

Pasikeitus geopolitinei situacijai, vykstant globalizacijai, sekuliarizacijai iš vienos pusės, o iš kitos pusės, žlugus tarybiniam Lietuvos ateizmui, atsiradus visai laisvam žmogaus tikėjimo pasirinkimui, susidarė nauja situacija, naujos aplinkybės, netgi naujos įtampos socialinėje dvasinėje sferoje. „Šiandien religingumas ir laisvamanybė tarpusavyje grumiasi net ir to žmogaus sieloje, kuris norėtų išlikti ar tapti praktikuojančiu kataliku“¹. Šiomis sąlygomis nauja yra tai, kad individualusis religingumas įgyja galimybę plačiau ir giliau save išreikšti, pasirinkti kokią nori kryptį ar netgi tapti laisvamaniu. Žodžiu, žmogaus pasirinkimo diapazonas – nuo religingo iki areligingo (Grigas. 1998, p. 121) .

Pirmieji empiriniai Lietuvos visuomenės religingumo tyrimai buvo atlikti 1990 ir 1999 m. Juos atliko Europos vertybių tyrimai kartu su Baltijos tyrimais. Jų tikslas buvo Lietuvos gyventojų religinių vertybių analizė lyginant su kitomis Europos šalimis. Tyrimai buvo atlikti pagal religijos sociologijoje priimtus reikalavimus - apibrėžtas religingumo dimensijas: dalyvavimą religinės bendruomenės gyvenime ir apeigose, tikėjimo tiesas ir jų atitikimą išpažįstamai religijai, bažnyčios suvokimas (Europa ir mes. 2001, p. 116).

Atkūrus Lietuvoje nepriklausomybę, tuo pačiu ir žmogaus laisvą pasirinkimą religijos, tapo aktualu plačiau pažvelgti į individo religingumą, jo įtaką žmogui dvasiniame ir socialiniame gyvenime, realijas visuomenėje.

Paskutinį dešimtmetį religingumas Lietuvoje daugiausia tiriamas sekuliarizacijos ir racionalaus pasirinkimo paradigmomis. Jos leidžia labiau išvelgti religingumo pokyčius visuomenėje ir skirtumus tarp Europos valstybių. Lietuvos tyrinėtojai remdamiesi sekuliarizacijos ir racionalaus pasirinkimo paradigmomis išanalizavo šiuolaikinės Lietuvos religiniame gyvenime vykstančius procesus. Jie pastebi, kad sekuliarizacijos procesas Lietuvoje vyksta lėčiau negu protestantiškose Europos šalyse, nes Lietuva priklauso Europos katalikiškoms visuomenėms, kurių gyventojų religinis aktyvumas yra santykiškai didelis (Europa ir mes. 2001, p. 116). Tačiau fenomenologiniu požiūriu religingumas praktiškai nėra tirtas, kurias leistų labiau atskleisti individualaus religingumo aspektus ir poveikį individo kasdieniniai veiklai. Tai parodo darbo aktualumą, nes iki šiol niekas nesidomėjo, kuo gi religingas individas vadovaujasi savo veikloje, gyvenime ir visuomenėje.

¹ Grigas R. Socialinių įtampų Lietuvoje laukai. Vilnius. VPU, LFSI, 1998. p. 110.

Tyrimo problema. Daugelis šiandieninių laikų filosofų, sociologų nagrinėja religijos vietą arba vaidmenį šiuolaikinėje visuomenėje problemas (pvz.: ar yra religija šiandieniniame pasaulyje). Visuomenėje pradėjus dominuoti ekonomikos normoms, religija nustumama į antrą planą. Tačiau žmogus be religijos negali būti, nes svarbiais gyvenimo momentais individai vis tiek nori į kažką tikėti. Nutolę nuo tradicinės religijos individai ima ieškoti alternatyvios religijos - be klasikinio Dievo.

Daugiausiai tam įtakos turi tos šeimos vertybės ir požiūris į religiją. Tokioje besikeičiančioje visuomenėje religijos įtaka mažėja, bet visiškai neišnyksta (Paškus. 1998, p. 87).

To pasėkoje, pati religija gali būti reformuota - prarasti savo tapatybę arba tapti sistema pati sau, virsdama kasdienio gyvenimo etikos ir moralės normų rinkiniu. Religiją ir jos restruktūrizavimą veikia valstybėse vykstantys socialiniai pokyčiai, globalizacija, individualizacija ir kiti. Šiuolaikinėje visuomenėje religija ir religingumas, kaip ir ankstesnėse visuomenėse, keičiasi pastarosios vaidmuo joje, bet neišnyksta. Tačiau kaip individualusis religingumas suvokiamas kasdieninėje individo veikloje, ar religija ir religingumas padeda ieškoti alternatyvių prasmų, ar apibrėžia pasaulį kuriame gyvename – iškyla tokie klausimai.

Tyrimo tikslas ir uždaviniai. Šio darbo tikslas - išsiaiškinti individualaus religingumo įtaką individo kasdieninei veiklai .

1. Nustatyti individualaus religingumo ypatumus.
2. Išsiaiškinti kaip religija įtakoja individo kasdieninę veiklą ir pasaulėžiūrą.
3. Išsiaiškinti kokias funkcijas atlieka individualus religingumas.

Tyrimo objektas. Individualus religingumas ir jo poveikis individo kasdieninei veiklai.

Tyrimo dalykas - respondentų nuomonės.

Hipotezės. Šio darbo pagrindinės hipotezės, išplaukiančios iš darbo tikslo ir problemos, būtų tokios:

1. Modernizacijos ir sekuliarizacijos dėka atsiranda religinis pliuralizmas, kur religija tampa kiekvieno individo asmeniniu reikalu - įvyksta religijos "privatizacija".
2. Individas individualioje religijoje ieško tokių prasmų, kurios galėtų padėti jo veikloje.
3. Individualusis religingumas įtakoja individo kasdieninę veiklą..

4. Individualizacijos proceso dėka formuojasi individualios religijos poreikis, nes stiprėja individo savarankiškumas, nuosavų vertybių bei normų, besiskiriančių nuo tradicinių, akcentavimas ir plėtimas.

Pagrindinės sąvokos:

Religija (lot. religio – pamaldumas, nuolankumas, šventumas), tikėjimas, kad egzistuojančios antgamtinės jėgos (Dievas arba dievai, dvasios); tikyba ir su ja susiję kulto veiksmai, apeigos, organizacijos; sudėtinga socialinė sistema, kurią sudaro religinė sąmonė, religiniai kultai ir religinės organizacijos (Leonavičius. 1993, P. 198).

Kiti lot. “religare” žodį išreiškia kaip “susieti”, “sujungti”. Šio žodžio prasmę vieni sieja su “susijungimu” su Dievu, kiti – jog tai kažkas, kas jungia vienetus į grupę.

Bendriausia prasme religija – tam tikra visuomenės posistemė. Visuomenė – bendras organizmas, ją veikia tam tikri veiksniai. Religija – vienas iš poveikio būdų. Tikėjimas - religijos realizavimo forma, subjektyvi jos išraiška. Religijos samprata gali būti tikėjimų ir vaizdinių sistema. Religija – visuomenės sąmonės forma, religija – gyvenimo būdas ir tikrovės suvokimo būdas.

Religija – tikėjimas kažko buvimu visur, kas peržengia proto ribas. Jos funkcija – prižiūrėti, kad gyvenimas tekėtų tvarkingai arba sutvarkyti mūsų santykius su tomis ypatingomis esybėmis – dvasiomis. Šią funkciją atlikti padeda ritualai: meldimasis, aukojimas ir atgaila (Pasaulio religijos. 1997).

Šiuolaikinėje visuomenėje religija yra labai asmenišką dalyką – jei nori tiki, jei nori netiki. Pažvelgus iš šalies susidaro įspūdis, jog religija yra kažkur šalia visuomenės gyvenimo, juolab, kad daugelis teisės sistemų į religiją tiesiogiai neatsižvelgia. Atskiram visuomenės individui religija gali būti reikšminga kaip asmeninis patyrimas. Ekstaziškas nežinomos kilmės jausmas. Visuomenė stengiasi riboti kulminacinius išgyvenimus nukreipdama juos į tam specialiai skirtas aplinkas: bažnyčias, cerkves ir pan. Tokiose aplinkose susidaro religinės bendruomenės, atliekamos religinės apeigos. Religija tampa atsaku į esminius egzistencijos klausimus.

Religingumas – atskirų žmonių, jų grupių ir bendruomenių, tikinčių antgamtinėmis jėgomis ir siekiančių joms paklusti, sąmonės ir elgesio charakteristika; religingumas būna įvairaus lygio ir pobūdžio (Leonavičius. 1993, P. 198). Religingumas yra religijos regimybė.

Bažnytinis religingumas – tai religingumas, kuris nusako individų elgesį, susijusį su bažnytinėmis institucijomis ir yra apibrėžtas kultūros. Bažnyčia – aukščiausias religijos organizacijos tipas. Ji turi hierarchinę struktūrą, profesionalius dvasininkus. Kiekviena bažnyčia turi doktriną, standartizuotą kultūrą ir nemažai šią religiją išpažįstančių žmonių (Giddens.2001, P. 60-75). Pagrindiniai bruožai: stiprus ir emocionalus prisirišimas prie „tėvų tikėjimo“; savita moralė, kuri labiau akcentuoja apeigų, ritualų vyravimą, nei evangelijos idėjas; stiprus ryšys su parapija, kaip su lokaline bendruomene.

Individualusis religingumas - tai religingumas, kuris nusako žmogaus elgesį, nesusijusį su bažnytinėmis institucijomis ir yra apibrėžtas kultūros, tačiau nėra institulizuotas, kaip bažnyčia. Jei bažnytinis religingumas yra kolektyvinis dalykas, tai individualusis religingumas - savita individo religija, kuri turi visas savo sudedamąsias dalis. N. Luckmanas tokią religijos formą pavadino „nematoma“ religija, nes ji gali būti sunkiai pastebima. Pagrindiniai bruožai: savita moralė, tikėjimas, apeigos. Šis religingumas yra nulemtas individo mąstymo, kuris susiformavo per daugeli metų ir yra paveiktas vidinio mentaliteto.

„Individualusis religingumas neapsiriboja vien tik religiniu pastyrimu. Greičiau tai yra reikšmių sistema, prasiskverbianti kasdieniame gyvenime ir suteikianti jam transcendentiško. Jis yra kontekstyvus, nes keičiasi kiekvienoje konkrečioje situacijoje kartu su individu“ (Matakaitė. 2004, P. 131).

Individualusis religingumas – tai kas sudaro individo dvasinį pasaulį, jo turinį. Tai pakankamai subtilu, intymu, subjektyvu, netgi paslaptina. Tai jo pačio surasti ir priimti, išpažinti ir pripažinti „vidinės tvarkos“ principai, įsitikinimai.

Tikėjimas – 1. laikymas tikru dalyku, vieno ar kito reiškinių tikrumo pripažinimas be jokių įrodymų; 2. įsitikinimas mokslinėmis išvadomis, hipotezėmis, kurių esamu momentu dar negalima įrodyti eksperimentiškai ; 3. sąmonės būseną, susijusią su Dievo buvimu pripažinimu, įsitikinimas realiai egzistuojant antgamtiniais reiškiniais, tikyba (Leonavičius. 1993, P. 198).

Tikėjimas yra religijos sudėtinė dalis, kuri išreiškia tikinčiojo santykį su religijos turiniu, pasitikėjimą ir įsipareigojimą dieviškai būtybei, religiniam mokymui. Teiginiai suvokiami kaip tiesos, remiantis mokytojo liudijimu, netikrinant jų teisingumo (Durkheim. 1999).

Profesija (lot. *professio*) – nuolatinė specialybė, veiklos užsiėmimo rūšis, kuri reikalauja tam tikro pasiruošimo ir yra pragyvenimo šaltinis (Tarptautinių žodžių žodynas. 1985, P. 400).

Profesinė veikla – žmogaus darbo sritis, kurioje jis yra įsigijęs daug žinių ir mokėjimo ir yra pragyvenimo šaltinis. Profesinėje veikloje žmogus aktyviai santykiauja su tikrove - jo ryšio su aplinkiniu pasauliu realizavimas (Leonavičius. 1993, p.275).

Metodologinis tyrimo pagrindas. Remiantis A. Šiuco sukurta fenomenologine visuomenės teorija, kuri jam rūpi ne kaip objektyviai teisinga ar metafiziškai tikra veiksmo prasmė, bet kaip ta, subjektyviai suvokia veikiantysis individas. Naudojant T. Luckmano pasiūlytos individualaus religingumo ir kasdieninės tikrovės sampratą, analizuojama individualaus religingumo įtaka individo kasdieninei veiklai. Kasdienis gyvenimas yra suprantamas kaip socialiai konstruojama tikrovė, kurią valdo subjektyvus procesas, padedantis ją sutvarkyti. Tam yra naudojamos simbolinės reikšmės – žodžiai, bendri vaizdai ir t.t. To pasėkoje, kasdienė tikrovė ir veikla individui tampa rutiniška, tvarkinga ir saugia.

Mokslinis naujumas:

1. Į problemą pažvelgta nauju aspektu – fenomenologiniu.
2. Problema nagrinėjama naujomis dabartinėmis sąlygomis – religinis pliuralizmas, sekuliarizacija, modernizacija, individualizacija ir globalizacija.
3. Iki šiol yra nagrinėti oficialieji religijos modeliai ir jie suformuluoti, o šiame darbe modelių „išmatavimai“ yra išnagrinėti subjektyviai ir atitinka individualių religijų įvairovę.

Tyrimo metodai:

1. Literatūros analizė
2. Statistinių dokumentų analizė
3. Interviu.

Literatūros analizė buvo naudojama siekiant atskleisti tyrimo objekto savitumus.

Atskleidžiant religijų ir tikėjimų situaciją Lietuvoje, buvo naudojama statistinių dokumentų analizė.

Interviu. Interviu paruoštas pagal planą, kuriame vieni klausimai yra iš anksto suformuluoti remiantis tyrimo uždaviniais. Kiti interviu klausimai – laisvi, nes jie laisvai keičiami vietomis arba patikslinami pašnekėsio metu. Klausimai laipsniškai pereina nuo parastų iki sudėtingesnių ir intymesnių dalykų. Interviu su respondentais pradedamas nuo socialinių demografinių klausimų: amžius, išsilavinimas, profesija, gyvenamoji vieta, gimimo vieta, šeimyninė padėtis ir jo religinio auklėjimo tradicijos (tėvų įtaka). O vėliau prieinama prie intymesnių klausimų - religinių ir kultūrinių pažiūrų. Pagrindinė interviu funkcija bus informacinė. Metodo privalumas – anonimiškumas ir aukštas patikimumas, nes interviu suteikia platesnes galimybes nuodugniau pažinti ne tik tiriamąjį asmenį, bet ir išsamiau atskleisti individualaus religingumo ypatumus, taip pat atskleisti savo tikėjimo tiesas ir realijas visuomenėje. Kuriant interviu buvo remtasi K. Kardelio aprašytu metodu (2002, p. 87).

Tyrimo organizacija. Šis tyrimas atliktas Vilniaus mieste, nes hipotetiškai galima būtų teigti, kad sostinėje greičiau vyksta socialiniai pokyčiai nei kitose miestuose. Tiksliniai atrankai pasirinkau respondentus, kurie turi 5 - 25 metų darbo stažą, nes tokie respondentai turi nemažą gyvenimišką patirtį – tai leidžia objektyviau išanalizuoti nagrinėjamą problemą. Interviu metodu sudarė proporcingas respondentų medikų bei meninės pakraipos profesijų atstovai. Medicinos darbuotojai pasirengti, dėl to, kad jiems tenka dažnai susidurti su mirtimi, žmogaus problemomis ir spręsti egzistencijos dilemą. Jiems tenka profesinėje veikloje vadovautis ne tik racionali protu, bet ir intuicija – iracionaliais veiksniais. Meninės pakraipos respondentai dėl to, kad jie yra įvairių pakraipų asmenybės ir gali suteikti platesnę prasmę individo kasdienio gyvenimo tikrovei interpretuoti, neišeidami už savo reikšmės ribų ir socialinio pasaulio aspekto.

Viso sudaro 12 respondentų. Iš jų šeši yra meninės pakraipos atstovai, o šeši – medicininės pakraipos atstovai. Tarp jų buvo 3 vyrai ir 9 moterys respondentai. Amžius nuo 25 iki 45 metų. Dauguma respondentų turi aukštąjį išsilavinimą. Respondentai dažnai interviu metu naudojo dvi sąvokas: „mano religingumas“ ir „mano tikėjimas“, suteikdami jiems vieną ir tą pačią reikšmę. Jie visiškai neskyrė šių reikšmių skirtumo.

Iš pasirinktų respondentų du neturi pamatinio ryšio su kokia nors konfesija (religija). Savo gyvenimiškų nuostatų, principų nelaiko religingumo apraiškomis, bet taip pat negali apibūdinti – ar jie laisvamaniai, ar areligingi, nes tuo visai nesidomi. Vienas respondentas laikosi krikščioniškų katalikų tiesų, nors nėra giliai praktikuojantis. Kiti, likusieji respondentai, savo

religingumo pradmenis gavo iš tradicinių religijų, bet praktiškai susikūrė savotišką transformuotą vidinį pasaulį, surado savo subtilybes, įsitikinimus, kai kuriuos juos keitė į kitus, gilino. Jų individualusis religingumas pakankamai intymus, daugiasluoksnis, paimtas iš įvairių pasaulėžiūrų, besikeičiantis ne tik dėl patirties, tikrovės pažinimo, bet ir dėl etnokultūros, išgyvenimų ir kitų faktorių

I. RELIGIJOS IR RELIGINGUMO SAMPRATA

1.1 Religija – visuomenės posistemė

Didėjant informaciniam srautui, žmogus tiesiog užverčiamas įvairiomis idėjomis, filosofijomis ar religijomis. Tos idėjos, filosofijos ar religijos dažnai vienai kitai prieštarauja, todėl žmogui sunku iš tokios gausybės pasirinkti tai, kas jam labiausiai reikalinga ar naudinga. Todėl šiuolaikinį pasaulį tikrai būtų galima pavadinti dideliu „dvasiniu supermarketu“, kur žmogus lengvai gali pasiklysti. Maža to, kiekviena religija teigia, kad ji yra tikriausia, geriausia, teisingiausia ir panašiai. Tad kyla klausimas, kaip žmogui susigaudyti religiniame pliuralizme?

Tad pažvelkime į religijos ir religingumo sąvokas plačiau. Lotyniškai „religare“ reiškia „susieti“, „sujungti“. Šio žodžio prasmę vieni sieja su „susijungimu“ su Dievu, kiti – jog tai kažkas, kas jungia vienetus į grupę.

Bendriausia prasme religija – tam tikra visuomenės posistemė. Visuomenė – bendras organizmas, ją veikia tam tikri veiksniai. Religija – vienas iš poveikio būdų. Tikėjimas - religijos realizavimo forma, subjektyvi jos išraiška. Religijos samprata gali būti tikėjimų ir vaizdinių sistema. Religija – visuomenės sąmonės forma, religija – gyvenimo būdas ir tikrovės suvokimo būdas.

Religijos vardas sako, kad religijos dalykas atremtas į du polių, tarp kurių susikuria grįžtamasis veiksmas. Tai Dievo ir žmogaus susitikimas tam tikroje erdvėje, kurią įprasta vadinti šventa.

Būdama Dievo ir žmogaus kaip būties ir būtybės santykis, religija atsiskleidžia kaip pats pradinis dalykas. Nėra taip, kad žmogus jau būtų – nors ir „natura prius“ - , o tik paskiau ateitų į santykį su Dievu: pats žmogaus buvimas yra šis santykis. Ne žmogus grindžia savo santykį su Dievu, bet santykis su Dievu grindžia žmogų jo buvime.

Religijų istorikai yra teisingai išvelgę, kad „religijos pradžia sutampa su žmonijos pradžia“ ir kad „žmonijos tarpsnis be religijos yra gryna išmonė“.

Istorijos chronologija buvo kuriama religiniais tikslais, o daugelis įvykių buvo dirbtinai perstumti toli į praeitį. XV amžiuje, vykstant aršiai konkurencinei kovai tarp stačiatikių, musulmonų, katalikybės ir judaizmo, neišvengiamai iškilo klausimas: „Kuri religija geresnė?“ Mąstoma greičiausiai buvo taip: „Kuo religija senesnė, tuo ji autoritetingesnė, tuo pačiu ir teisingesnė“.

Įvairūs religijų autoriai tipus klasifikuoja įvairiai. R. Bellaho religijų raidos periodus susidaro iš:

1. Primityvios religijos, kai garbinami mitiniai daiktų ir žmonių atvaizdai, su kuriais tapatinamasi, o bažnyčia kaip organizacija neegzistuoja. Šios religijos labiau sutampa su visa visuomene (pvz. Australijos religijos).

2. Archainės religijos, kai garbinamos galingos mitinės būtybės, kurioms aukojamos aukos ir tokiu būdu formuojasi įvairūs kultai (pvz. (polinezietiškos ir afrikietiškos religijos).

3. Istorinės religijos, kai gerais darbais gelbėjama siela ir formuojasi religinė organizacija (pvz. senovės žydų organizacija).

4. Ankstyvosios moderniosios religijos, kai tiesioginis ryšys yra tarp individo ir antgamtinės jėgos ir savanoriška narystė religinėje bendruomenėje (pvz. protestantizmas reformacijos epochoje).

5. Moderniosios religijos, tai yra labiau tikinčiojo asmeninė atsakomybė. Tokia religija labiau paremta asmeninių etninių principų paieška. (Smelser. 1994, P. 466)

O M. Malherbe religijų tipus klasifikuoja pagal Dievų skaičius:

1. Monoteistinės religijos - judaizmas, krikščionybė, islamas.
2. Politeistinės religijos - induizmas, animizmas, taoizmas, sintoizmas.
3. Pereinamos religijos - zoroastrizmas, sikhizmas.
4. Filosofinės religijos - budizmas, konfucianizmas (1992, P. 36)

Bet palikime religijų raidos periodus nuošalyje ir sugrįžkime prie religijos ir religingumo sampratos.

Savo buvimu žmogus yra religinis, vadinasi, priklausąs santykio su Dievu matmeniui ir niekad negalįs iš šio matmens iškristi. Savo sąmone jis gali pasidaryti religingas, vadinasi, savo laikysena atitikti tą santykį ir jį regimai išreikšti. Tarp religinis ir religingas esama tokio pat ryšio, kaip ir tarp vaisinis ir vaisingas. Vaisinis yra medis, kuris priklauso vaismedžių rūšiai. Vaisingas yra medis, kuris šią priklausomybę apreiškia vaisių gausa kasdienoje. Taip ir su žmogumi. Religinis yra žmogus, kadangi jis priklauso būtimi arba Dievu pagrįstajam buvimui. Religingas yra žmogus, kuris šią priklausomybę sąmoningai paverčia savo kasdienos būseną.

Religingumas yra religijos regimybė. Yra prielaidų, jog religija kilo iš baimės bei poreikio tą baimę įprasminti. Pagrindinė iš visų baimių yra mirties baimė, o atsvara - rojus, valhala, nirvana. Vėliau religija buvo vystoma siekiant apjungti ir valdyti. Monoteistinės religijos tapo tiesiog gerai surėdyta sistema, apibrėžianti ją išpažįstančios visuomenės elgsenos normas.

Dieviškumo jose minimumu – tiek kiek reikia, kad būtų paslėpta sistema. Tikėjimas sielos būsena, o siela nesirenka kūno, ji tiesiog amžina, kaip ir tikėjimas.

Šiuolaikinėje visuomenėje religija yra labai asmenišką dalyką – jei nori tiki, jei nori netiki (Luckmann. 1996). Pažvelgus iš šalies susidaro įspūdis, jog religija yra kažkur šalia visuomenės gyvenimo, juolab, kad daugelis teisės sistemų į religiją tiesiogiai neatsižvelgia. Atskiram visuomenės individui religija gali būti reikšminga kaip asmeninis patyrimas. Ekstaziškas nežinomos kilmės jausmas. Visuomenė stengiasi riboti kulminacinius išgyvenimus, nukreipdama juos į tam specialiai skirtas aplinkas: bažnyčias, cerkves ir pan. Tokiose aplinkose susidaro religinės bendruomenės, atliekamos religinės apeigos. Religija tampa atsaku į esminius egzistencijos klausimus.

Anksčiau ar vėliau ateina laikas, kuomet, nors ir nevalingai, bet žmogus žvelgia į dangų, žolę, vandenį, kitą žmogų, ieškodamas prasmės atsakymo – kam?, kodėl? Žmogus susimąsto apie dalykus, kurie jį supa, atsiranda mintys apie Gerį ir Blogį. Kitas klausimas, kuris kyla po tokių minčių, yra klausimas apie tikėjimo prasmę – detalus ryšio “Žmogus – Tikėjimas – Dievas (Dievai)” suvokimas, supratimas to kaip tikėjimas keičia žmogų. Kai žmogus supranta, kad visuomeninė religija yra tik tai atskiras tikėjimo atvejis, jis sugeba atsikratyti labai stiprios dogmos ir pradeda keistis. Mąstysenos standartų atsikratymas praplečia žmogaus pasaulėžiūrą. Prasideda naujas vertybių nustatymo etapas, naujo gyvenimo būdo ieškojimas ir kiti, nemažiau sudėtingi, asmenybės formavimosi procesai. Visos tokios mintys gali vesti prie klausimo apie Gyvenimo tikslą – koks yra žmogaus gyvenimo tikslas ir koks yra jo ryšys su religija ir tikėjimu. Praktiškai yra prieinama prie amžino žmonijos paieškos objekto.

Visiems yra tekę išgyventi esminius savo būties klausimus arba teks. Žmogus mėgsta viską suprasti, o religija padeda nesugriūti mūsų pasaulėžiūrai, tad tenka kažkuo tiesiog patikėti ir tai tarsi plyta mąstymo piramidėje. Religija – mąstymo įrankis.

Tikėjimas įvairiame kontekste gali reikšti tikėjimą žmogumi, mokslu, menu, dievybe ir t.t. Tačiau plačiausius svarstymus ir diskusijas sukelia tikėjimo Dievu klausimas. Kadangi mokslo dėsnis patikrinamas eksperimentu, žmogaus galimybė juo tikėti atsiskleidžia per sąlyginai trumpą laiką. Tuo tarpu religija egzistuoja nereikalaujama įrodymų, nepaisant to, jog čia neįmanomas nei eksperimentas, nei kitoks patikrinimas, kuris duotų galutinį atsakymą. Teologai, žinoma, neabejoja Dievo buvimu. Filosofai taip pat dažniausiai prieina prie išvadų, kad vis dėlto Pradžią Pradžiai yra kažkas antgamtiška. Tuo tarpu empirinių mokslų atstovai šiuo klausimu nėra vieningi. Vieni, analizuodami tyrimų medžiagą, prieina išvadų, jog egzistuoja tam tikri mokslu nepaaiškinami reiškiniai. Kiti teigia, jog viską sužinosime besivystant mokslinių tyrimų

metodams, kad ateis laikas, kai mokslas paaiškins viską, kas šiandien laikoma dieviškojo prado apraiškomis. Čia sugrįžkime prie žmogaus žinojimo. I.Kantas savo veikalė „Grynojo proto kritikoje“ rašė, kad: „Teko pašalinti žinojimą, kad išlaisvinčiau tikėjimą“². Jeigu žinojimą suprantame kaip tam tikrą mokslo žinių bagažą, tai gali kliudyti tikėjimui. Tai daugiau psichologinis reiškinys, kai žmogus, pasiekęs tam tikrą žinių lygį nusprendžia, jog žino viską, o nepatogius klausimus tiesiog laiko klausiančiojo kvailumu, o ne stimulu diskusijai. Be mokslo prie žinojimo priskirta ir gyvenimo išmintis, negrindžiama mokslu, bet gyvenime patikimesnis ramtis už kai kurių mokslininkų išvedžiojimus. Tikėjimas neatsirado moksliniu pagrindu. Žmogus tikėjo dar iki atsirandant mokslinėms disciplinoms. Galima sakyti, jog tikėjimas aukštesniąja galia atsirado žmogui ieškant atsakymo į klausimus, kodėl viskas aplinkui vyksta taip, o ne kitaip, kieno valia išvis kas nors vyksta?

Ieškant atsakymų, žmogus atsiremia į sieną, kurios perlipti nepadeda jo turimas žinių bagažas. Kuo daugiau žmogus randa atsakymų į savo klausimus, tuo daugiau atranda neatsakytų klausimų. Ir tada pasirodo, jog į daugelį klausimų neįmanoma atsakyti, remiantis vien tuo, ką galime pamatyti, paliesti. Tuomet pradėdama ieškoti to, kas turi atsakymus. Tai rodo, kad žmogui būtina dėl savo išganymo žinoti kažką tokio, ko nesuvokia jo protas.

Yra ir kita pusė – tikėjimas nesiekiant žinojimo. Iš aklo tikėjimo kyla pavojus, kaip ir iš perdėto pasitikėjimo nepatikrintomis žiniomis. Neigiant žinojimo reikalingumą, galima nueiti į aklą fanatizmą ir formalizmą. Nesiekiant žinojimo nelieka poreikio pažinti, ką tiki, lieka tik beprasmiškas raidiškas nuorodų vykdymas, nekeltiant klausimo kieno valią vykda. Tad tikėjimas ir žinojimas yra ne tik suderinami bei papildantys vienas kitą, bet ir vienas be kito tampantys nepilnaverčiais. Žinojimas padeda susikurti tvirtesnį tikėjimo pagrindą, o tikėjimas padeda įveikti kliūtis, kurių nepašalina žinojimas.

Religijos esmė yra visuomeninis tikėjimas. Visuomenė pati sau nurodinėja arba dar griežčiau įsakinėja kaip reikia ir kuo tikėti. Tai padeda kontroliuoti ir valdyti žmones. Kokia tolerantiška nebūtų visuomenė, mąstantys kitaip visada turi problemų, nes jie visada būna įvairių nesusipratimų, revoliucijų šaltiniai. Bet kokios religijos priėmimas reiškia, jog žmogus dažniausiai nustoja intensyviai ieškoti kitų religijų prasmės.

Kelias į religingumą – sunkus ir ilgas. Jo pagrindas – religingumas šeimoje. Tėvai gali neperduoti vaikams didelių materialinių vertybių, neturėti galimybės suteikti kokį nors ypatingą išsimokslinimą, tačiau didžiausias tėvų turtas, perduotas vaikams, - tai dora ir gyvas, sąmoningas religinis tikėjimas. Žmogaus religingumas turi būti ugdomas nuo ankstyvųjų kūdikystės metų.

² Kantas I. Grynojo proto kritika. Vilnius. Mintis, 1996.

Taip tėvų religinė patirtis vaikui tampa natūralia savastimi. Vėliau vaiko religingumas bręsta ne tik šeimoje, bet ir religinėje bendruomenėje ir visuomenėje. Vaikui augant ir bręstant, per trumpą laiką tikėjimo tiesos pasimiršta ir iš religinio tikėjimo lieka vien sentimentalus vaikystės prisiminimas, nedarantis jokios įtakos jauno, vėliau ir subrendusio žmogaus gyvenimui, jeigu žmogus pats nesidomi dvasiniais dalykais, religijomis. Religinis auklėjimas nepriklauso nuo religijos ar denominacijos. Ir krikščionys, ir žydai, ir musulmonai tėvai susiduria su tuo pačiu klausimu: „Ar aktyviai stengiuos padėti savo vaikams ugdyti religingumą?“

Tačiau reikia pripažinti, kad kai kuriems žmonėms religingumas yra tik išorinis dalykas, nekeltantis egzistencinių klausimų ir neieškantis didesnės dievoto gyvenimo prasmės. Atsitinka ir taip, jog „praradęs“ tikėjimą žmogus „atranda“ jį vėliau. Tai priklauso nuo daugelio kriterijų: politinių, ekonominių ir pan. Sugrįžęs religinis jausmas-tai žmonių dėmesingumas žmogiškosios būties matmeniui, kuris apibūdinamas kaip dvasinis, religinis, sakralinis.

Bet tie, kurie bręsta tikėjime, neabejotinai nori labiau suprasti savo, kaip krikščionio, paskirtį, kad tikėjimas būtų vis sąmoningesnis, rūpestingai pasirinktas ir galiausiai taptų gyvenimo filosofija, kuri nulemia pažiūras ir pasaulėjautą, gyvenimo kryptis ir pasirinkimus. „Religija yra „šventas kosmosas“, kuris padeda individo ar visuomenės gyvenime padaryti tvarką, sudėlioti visas prasmes į savo vietas, jei jos neaiškios, padėti suvokti ir suprasti jas“ (Berger.1967, P.27).

E. Durkheimas religija apibrėžia kaip vieningą įsitikinimų ir praktikos sistemą, susijusią su sakraliniais daiktais, - atokiais ir draudžiamais daiktais; tikėjimų ir apeigų, kurios jungia į vieną dvasinę bendruomenę, vadinamą Bažnyčia, visus tuos, kurie jos laikosi (1999, P.62).

Taip susijungę individai jaučiasi vieni su kitais susiję bendro tikėjimo saitais. O bendruomenė, kurios nariai susijungę draugėn, nes vaizduoja sakralinį pasaulį bei jo santykius su profaniniu pasauliu ir tą bendrąjį vaizdinį perteikia identiškomis apeigomis,- toji bendruomenė vadinama Bažnyčia. Bažnyčia – aukščiausias religijos organizacijos tipas. Ji turi hierarchinę struktūrą, profesionalius dvasininkus. Kiekviena bažnyčia turi doktriną, standartizuotą kultą ir nemažai šią religiją išpažįstančių žmonių (Giddens.2001, P. 60-75).Šis apibrėžimas parodo, kad religijos idėja neatskiriama nuo Bažnyčios idėjos ir leidžia suprasti, kad religija yra kolektyvinis dalykas.

Visos religijos turi bendrų elementų. Visų tikėjimų sistemų ir visų kultų pamatas neabejotinai turi būti tam tikri pagrindiniai vaizdiniai ir ritualinės apeigos, kurios, nepaisant formų įvairovės, visose religijose turi tą pačią objektyvią prasmę ir visur atlieka tas pačias funkcijas.

1.2 Religija kasdieninio gyvenimo sampratoje

Kasdieninio gyvenimo samprata atėjo iš filosofijos. Pirmasis tai atliko E. Husserlis, kuris padėjo pagrindus interpretuojant šią tikrovę. Vėliau ją geriausiai suprato ir išnagrinėjo A. Schutzas, sukurdamas fenomenologinę visuomenės teoriją. Jo požiūriu, kasdieniniame gyvenime kiekvienas žmogus egzistuoja savitu būdu ir savo fizinio kūno bei pasaulio suvokimo, ir jo prasmingo pavidalo atžvilgiu, nes kasdieninis gyvenimas yra individuali individo biografinė situacija. Jam rūpi ne objektyviai teisinga ar metafiziškai tikra veiksmo prasmė, bet ta, kurią subjektyviai suvokia pasaulio prasmę veikiantysis individas.

Taip pat A. Schutzo koncepciją įtakojo M. Weberio idėjos, kur jis bandė atsakyti į jo esminius keliamus klausimus: kokia individo veiklos subjektyvi prasmė ir kaip ją galima suvokti, ir jei mokslas siekia objektyvumo, kam reikalinga subjektyvi prasmė (Nesavas. 1987, P. 94). Jis atsakymą tikėjo rasti remdamasis fenomenologinės filosofijos prielaida, kad pasaulis turi tam tikrą išankstinę tvarką, kurią galima interpretuoti remiantis kasdieninio gyvenimo patyrimu. Todėl, „pasaulis turi tam tikrą išankstinę tvarką, kurioje galima išskirti apibrėžtas objektų sritis: gamtą, visuomenę, gyvenimą, kalbą, religiją, interpretuojant kasdieninio gyvenimo patyrimą. Ši pasaulio tvarka egzistuoja ne pati savaime, bet yra konstatuojama gyvenimo tėkmės, o pasaulio objektai, su kuriais susiduriame, yra tipizuoti. Tipizacija – bendras suvokimo bruožas, susijęs su konceptualaus mąstymo ištakomis“ (Schutzas. 1987. P. 104). Žodžiu, ne tik esame gimę sociokultūriniame pasaulyje, bet ir įaugę į jį, ikūnijantį turimas interpretacijas ir tipizacijas. Kartu su religija įgyjame socialinius tipiškų situacijų receptus (elgesio būdus, taisykles, normas), kurie užtikrina tipišką elgesį.

A. Schutzas savo darbuose tyrinėjo kasdieniame gyvenime vyraujančią sveiko proto pasaulį. O kasdieninis gyvenimas yra socialinė realybė, kuriame žmogus gyvena ir veikia, bet tuo pačiu, įsivaizduoja save, kad „esąs centru socialinio pasaulio, kurį jis išdėsto apie save įvairaus intymumo ir anonimiškumo laipsnio sluoksniais“ (Schutzas 1987. P. 114)

Religija yra taip pat siejama su kasdienine tikrove ir kad ji yra socialiai konstruojama. P. Bergeris ir T. Luckmanas teigė, kad pasaulis, kuriame gyvename, yra sukurtas mūsų pačių, o mūsų patiriamą tikrovę valdo subjektyvus procesas, padedantis sutvarkyti sudėtingą, įvairų ir chaotišką pasaulį. Tam yra naudojamos simbolinės reikšmės – bendri vaizdai, žodžiai ir t.t. To pasėkoje kasdieninė tikrovė tampa rutiniškai tvarkinga, kurioje individas gali jaustis saugiai ir ramiai. Žmogaus patiriamas pasaulis yra formuojamas simbolių dėka.

P. Bergeris ir T. Luckmanas simboliką laiko labai svarbia, formuojant kasdienio gyvenimo tikrovę. Religija taip pat atlieka simbolio vaidmenį. Pati gyvenimo tikrovė konstruojama pagal kelis principus:

1. „Kasdienio gyvenimo tikrovė organizuojama aplink mano kūno „čia“ ir mano dabarties „dabar“. Šis „čia ir dabar“ yra mano dėmesio kasdieniam gyvenimui centras.“³
2. Laiko bendrumas – o tai reiškia ne tik išorinį, bet ir vidinį laiką – implikuoja, kad kiekvienas individas dalyvauja kito vykstančiame gyvenime, gali gyvoje dabartyje suvokti kito mintis, kai jos mezgasi viena po kitos.
3. „Realusis pasaulis“, kai individas ir daiktai vertinami instrumentiškai, pagal jų naudingumą mūsų atliekamoms vienam ar kitam darbui.
4. Budrumas, kai būseną suformuoja pamatinę egzistencinę dalyvavimą kasdienėje tikrovėje, nepaisant, kad individą supa įvairios svajonės, pagundos ir kt.
5. „Abejonių užgniaužimas“ - kol nebus įrodyta priešingai, laikysiu savaime suprantamu dalyku tą tikrovę.
6. „Tinkamumo sferos“, kai kasdieninė gyvenimo tikrovė yra suskirstyta į keliančias ir nekeliančias individo veiklai problemas. „Tinkamumo sferos“ dėka viską, kas tinka tam tikrai individo veiklai, sutraukti į visumą ir atsiriboti nuo problemiško (Berger, Luckmann. 1999).

Visos šios kasdieninės tikrovės ypatybės sudaro individui patogų gyvenimą. Tai rutininis, tvarkingas pasaulis, kuriame daiktai turi savo vietą, o visos gyvenimo dviprasmybės ir sudėtingumai yra gerokai sumažinami, atsižvelgiant į valdančius mus „čia“ ir „dabar“.

Anot P. Bergerio ir T. Luckmano, kasdieninis gyvenimas yra suvokiamas kaip subjektyviai prasmingas, vientisas, mūsų pačių socialiai konstruojamas ir interpretuojamas pasaulis. O konstruodami socialinę tikrovę, ją supaprastinama – standartizuojame ir paverčiame lengviau suvokiama bei prognozuojama (Berger, Luckmann. 1999, P.32-37). Nepaisant šio praktiškumo, anksčiau ar vėliau ateina laikas, kuomet žmogus palieka kasdienės tikrovės praktiškumą ir patogumą, kad galėtų ieškoti kitų gyvenimo prasmų ir tikrovių (pvz., religinių ir filosofinių pamąstymų ir panašiai), pabėgiant iš „čia“ ir „dabar“ (kasdieninės tikrovės) į kitas kasdieninę tikrovę įprasminančias „simbolines visatas“ (Berger, Luckmann. 1999, P. 5).

Taigi, šie gyvenimo tikrovės konstravimo principai, individui suteikia rutiniškai tvarkingą ir saugų gyvenimą. Kasdienis gyvenimas iškyla kaip tikrovė, kurią žmonės interpretuoja ir kuri jiems subjektyviai prasminga kaip vientisas pasaulis. Individas supranta, kad

³ Berger P., Luckmann T. Socialinis tikrovės konstravimas. Vilnius. Pradai, 1999. P. 36

šis pasaulis nėra privatus, o intersubjektyvus – pasaulis, kuriuo dalijasi su kitais. Taigi, kasdienio gyvenimo tikrovė iškyla žmogui kaip intersubjektyvus pasaulis.

Pasak P. Bergerio, kitos tikrovės suteikia platesnę prasmę kasdienei tikrovei - socialiai sukonstruotoje tikrovėje – padeda rutiniškoje tikrovėje individui ieškoti kitų prasmių ir tikrovių, kurios reikalingos jo dvasiniam poreikiui, jo vidinio pasaulio sampratai. Individui tokios tikrovės atrodo kaip baigtinės prasmės sritys, kurios jo kasdienei tikrovei suteikia naujų patirčių. Vienas iš pasaulio simbolių yra religija, priklausantis tikrovei, kurioje gyvename. „Religija yra šventas kosmosas, kuris padeda individo ar visuomenės gyvenime padaryti tvarką, sudėlioti visas prasmes į savo vietas, jei jos neaiškios“⁴. Taigi, religinės doktrinos individui suteikia tvarką gyvenimui ir šitai nugalė chaoso sukeltas realijas: mirtį, kančią ir t.t.. O religinės apeigos – palaiko kasdienio gyvenimo stabilumą, teikdamos progų patirti neįprastų išgyvenimų. Plačiau visuomenei religija legitimuoja institucinį gyvenimą, susiedami jį su dievais. „Religija legitimuoja socialines institucijas, suteikdama joms iki galo pagrįstą ontologinį statusą, tai yra skirdama joms vietą šventoje ir kosminėje orientyrų struktūroje“ (Bergeris. 1967, P. 33).

Pagal P. Bergerį, religija yra tikrovė, kuri visuomenėje vaidina svarbų vaidmenį ir ją galima traktuoti remiantis keliais aspektais:

1. ekstralizacija – diskursas ir praktika, kuriais reiškiami religiniai įsitikinimai;
2. objektyvizacija – formalizuojanti kultūrinę sistemą, kurioje subjektyvios nuotaikos ir motyvacijos tampa išorinės, - simboliais išreiškiama tikrovė;
3. internalizacija – kai individą supanti tikrovė tampa vidine jo tapatybės dalimi (1967. P. 5).

P. Bergerio koncepcijoje į religiją žvelgiama kaip į simbolinį pasaulį, kuris suteikia platesnę prasmę individo kasdienio gyvenimo tikrovei, neišeidamas už savo reikšmės ribų ir socialinio pasaulio aspekto. Kasdienę tikrovę jis suprato kaip pažįstamą ir kartu sąlyginį pasaulį, nes jis sukonstruotas iš simbolių, socialinės patirties ir kuri pasireiškia individo veikloje.

Kita vertus, P. Bergerio teigimu, dabartinei visuomenei būdinga ne vien tradicinė religija, bet ir naujo (netradicinio) religingumo apraiškos, kurią geriausiai pateikia kitas sociologas – T. Luckmanas savo „nematomos religijos“ koncepcijoje, kuri jokia būdu nėra siejama su instituciškai įtvirtinta religija ir visuomenėje neturinti jokio institucionalaus pagrindo. Dėl pastarosios priežasties savo išskirtinai socialinei religijos formai sociologas suteikia nematomos

⁴ Berger P. L. Zur Dialektik von Religion und Gesellschaft: Elemente einer soziologischen Theorie. S. Fischer Verlag. Berlin, 1967. P. 27.

religijos pavadinimą. T. Luckmanas, nagrinėdamas religiją ir asmeninį identitetą modernioje visuomenėje, teigia, kad „oficialusis“ religijos modelis nebesutampa su dominuojančiomis „galutinių“ prasmių sistemomis. Tuo remiantis jis teigia, kad naujoji pasirodanti religijos forma glūdi „privačioje sferoje“. Iš to seka, kad individas pats savarankiškai gali ir konstruoja „galutinių“ prasmių sistemą, rinkdamasis „galutinių“ prasmių asortimente. Šis procesas, pasak T.Luckmano yra determinuotas jo socialinės biografijos. Tad, individas pats sau apibrėžia religiją, o ne religija jį. Viena iš naujų religijos formų jis pateikia, kaip individualusis religingumas.

T. Lukmanas, nagrinėdamas šiuolaikinės visuomenės religinius ir kultūrinius gyvenimo aspektus, pastebi, kad visuomenėje vykstančios transformacijos, pasaulėžiūrų ir vertybių pliuralizmas, lemia ir religijos kaitą. Individai vis dažniau religinius klausimus ir religingumą paverčia asmeniniu reikalu. O bažnytinis religingumas prarandantis savo ankstesnę reikšmę, tačiau turintis įtakos formuojant individualųjį religingumą (1996, P. 108-112).

Kokią įtaką individualusis religingumas turi individo kasdieniniame gyvenime? Kokias funkcijas religija atlieka individo kasdieniame gyvenime, kuris neprisiskirė savęs prie tradicinės religijos, bet save laiko religingu? Į šiuos ir kitus klausimus aš ir bandysiu atsakyti savo darbe pasitelkdama kokybinį metodą – interviu.

1.2 Individualusis religingumas

Kiekviena religija teigia, kad ji teisingusia, tikriausia, vienintelė teisinga ir panašiai. O jų šitiek daug! Kaip paprastam žmogui susigaudyti šiame „dvasiniame supermarkete“?

Šiuolaikinį pasaulį tikrai galima pavadinti „dvasiniu supermarketu“. Informacijos griūčiai didėjant ne aritmetine, bet geometrine progresija, paprastas žmogus yra tiesiog užverčiamas įvairiomis filosofijomis, idėjomis, mokymais, religijomis, dvasiniais keliais ir t.t. Kuo toliau, tuo pasiūla didesnė, tačiau paklausa mažėja. Daugelis mąstančių žmonių, negalėdami susigaudyti šiame minčių, balsų ir idėjų chaose, tampa agnostikais, skeptikais, reliatyvistais ir galiausiai - tiesiog ateistais. Tie, kurie nuoširdžiai ieško Tikėjimo ar bando sekti kokių nors konkrečių mokymų, taip pat patiria didžiulę sumaištį, kadangi aplinkui šitiek viena kitai prieštaraujančių idėjų ir jos visos viena už kitą „įtikinamesnės“. Todėl nenuostabu, kad žmonės tokioje situacijoje

puola į neviltį. Dažniausiai to išraiška būna arba visiškas fanatizmas ir užsidarymas savo mokyme, arba visiškas reliatyvizmas, arba, kaip jau minėta, skepticizmas ir agnosticizmas.

Naujų religinių judėjimų atsiradimas ir jų įvairovė padidina religinių tikėjimų rinką, kurioje individas gali rinktis laisvai, tai, kas jam yra priimtinau. Religinių judėjimų rinkai didėjant, didėja ir religinis pliuralizmas (žr. 1.3.1 lentelę), nes šie nauji religiniai judėjimai atneša naujas religines pažiūras, kurios daugeliu atvejų mūsų mentalitetui yra tolimos ir nelabai suprantamos, nes jos pakankamai yra užsidariusios ir mažai kalba apie savo tikrąją veiklą.

1.3.1 lentelė

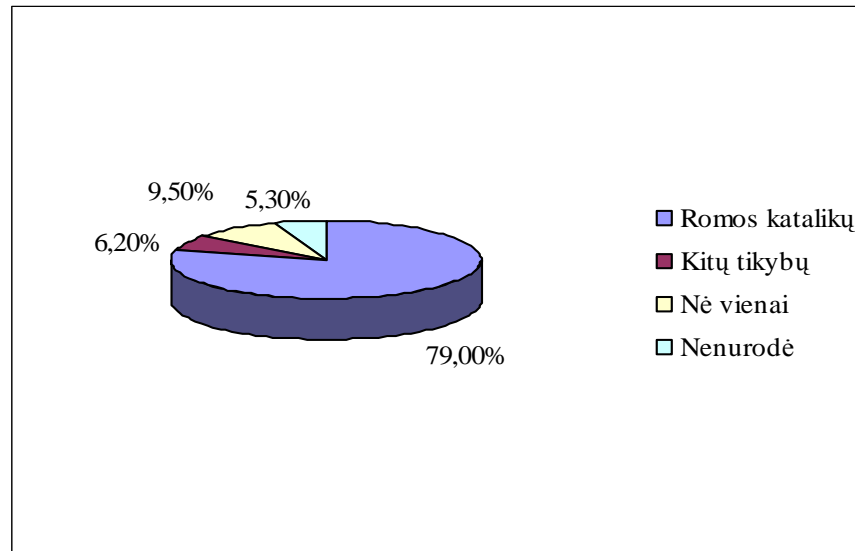
Religijų departamente įregistruotos religinės bendrijos*

Metai	1918 - 1940	1989 – 1995	2001	2006
Religinės bendruomenės	13	23	31	36

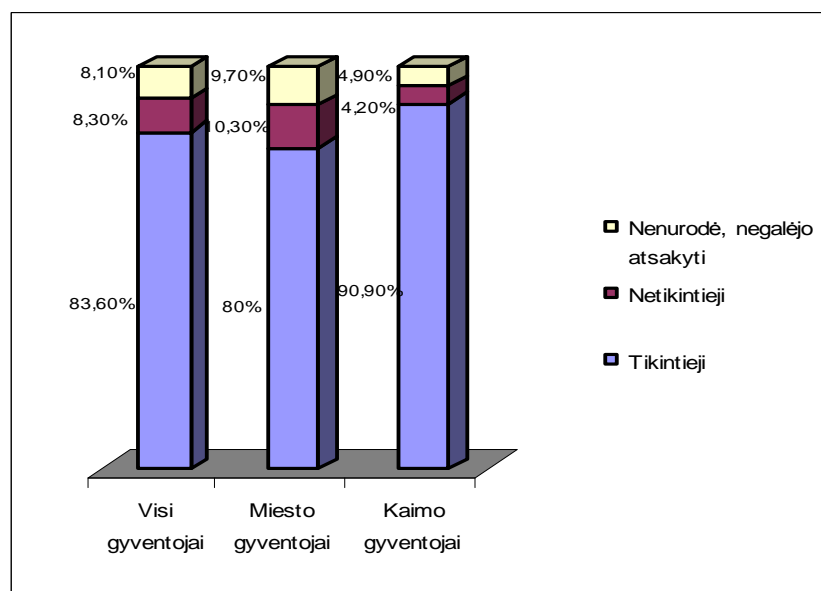
Lietuva būdama nuo senovės daugiataute valstybe, pasižymi įvairių religijų įvairumu ir didėjimu: religinių bendrijų (žr. 1.3.1 lentelę). Tačiau pagal gyventojų tikybą Lietuvoje daugiausia yra katalikų, negu kitų tikėjimų (žr. 1.3.1 histogramą). Pagal gyventojų tikėjimo deklaravimo duomenis Lietuvos gyventojai yra religingi ir sudaro 83,6% visų gyventojų. Analizuojant matyti, kad tikinčiųjų miestuose mažiau 10% negu kaime (80% ir 90,9%). O netikinčiųjų mieste daugiau - 10,3%, o kaime sudaro 4,2%. 8,1% gyventojų, kurie negali pasakyti apie savo tikėjimą, nežino kokiais religijai save priskirti (žr. 1.3.2 histogramą).

* Religinės bendruomenės Lietuvoje. Statistikos departamentas prie LR vyriausybės. Informacinis leidinys, 2006.

Gyventojai pagal tikybą*

Gyventojai pagal tikėjimo deklaravimą 2001m.*

* Lietuvos gyventojų ir būstų surašymas 2001. Statistikos departamentas prie LR vyriausybės. Informacinis leidinys, 2006.

* Lietuvos gyventojų ir būstų surašymas 2001. Statistikos departamentas prie LR vyriausybės. Informacinis leidinys, 2006.

Šiandieninis gyvenimas verčia mus visus, tikinčiuosius ir netikinčiuosius, įgyti nuovoką apie mus supančius daiktus, kuriuos turime nuolat vertinti ir kurie nulemia mūsų pačių elgseną. Dabartinis žmogus sekularizacijos dėka tolsta nuo vienijančio tikėjimo ir šventumo sampratos. Dabar, atsiradus pliuralizmui, nuo mūsų pačių priklauso ar tas daiktas bus šventas ar ne. Individas gali pasirinkti sau asmeniškai religiją - taip atsiranda naujos religijos formos. Šis simbolinio pasaulio susikūrimas papildo individo gyvenimą tendencinėmis reikšmėmis – individualiu religingumu. Ši prasmė gali būti visai nepanaši į tradicinę religiją, nes įvyksta religijos privatizacija – kiekvienas žmogus turi savo religiją. Joje nėra struktūrizuotos institucijos, primestų dogmų ir ją labai sunku apčiuopti. Individualusis religingumas matuojamas subjektyviai.

Žmogaus gyvenime periodiškai pasikartoja laikotarpiai, kurių metu vėl ir vėl iškyla svarbūs egzistenciniai klausimai, įtakoti didesnio mūsų sąmoningumo. Jie tarytum ylos įdūrimai mūsų sieloje neleidžia apgaulingai ramintis senais atsakymais, tačiau skatina toliau eiti religiniu keliu, labiau pažinti religijos subtilybes ir naujai suvokti savo gyvenimo prasmę. Su tuo susiduria kiekviena asmenybė, kuri bręsta ir siekia harmoningai gyventi, kuri trokšta individualaus religingumo laisvės.

Individualaus religingumo kilmė turėtų būti nulemiama, remiantis „oficialiuoju“ religijos modeliu. O būtent šiuo modeliu skaitomas bažnytinis religingumas. Bažnyčia, kaip ir kitos istorinės institucijos, puoselėja tradicijas, kurios dažnai palankios biurokratijos ir elito valdžiai. Tuo būdu religija tampa aprašytu ir susistemintu pagrindu, aprėpianti steigėjus, pranašus, šventus tekstus, teologus ir ritualus, be to ir pastatus, sekmadienines mokyklėles, bažnytinių aukų rinkėjus, šventikų žmonas bei nepripažįstanti asmeninių religijos interpretacijų. Oficialusis religijos modelis yra ekspertų išnagrinėtas ir suformuluotas, o skirtingi modelio išmatavimai, galų gale tampa specializuotos tiesos dalyku, tokiu kaip doktrina, liturgija, visuomeninė etika. Priimtina doktrina randa savo subjektyvųjį atitikmenį individualių tikėjimų įvairovėje.

Bažnytinis religingumas kiekvienoje besiformuojančioje asmenybėje „įspaudžia“ šabloniškumo žymę, kuri bręstant vis labiau ryškėja. Besiformuojančiai asmenybei kažkaip nepadoru laužyti nusistovėjusius kanonus, tad pasiduodama „oficialiosios“ religijos srovei, asmenybė sumažina savo galimybes pačiai atrasti savo tikėjimo tiesas. Kiekvienos naujos tiesos atradimas – laimėjimas, bet tam, kad žmogus užaugintų tikėjimą, privalo išmokti pralaimėti (pvz. atsisakymas nuo materialių vertybių). Kita vertus, ta bažnytinio religingumo „žymė“ suvaldo minias provincijose ir tolimiausiuose ir tamsiausiuose pasaulio užkampiuose. Sekuliarioje

visuomenėje „oficialioji“ religija priimama kaip saugotinas kultūrinis fenomenas, palankiai vertinamas muziejinis eksponatas savo esme negalintis pakenkti.

Maištingos prigimties asmenybės priešinasi tokiam šabloniškumui, arba stveriasi kraštutinių priemonių (pvz. satanizmas), ko pasėkoje sulaukia visuomenės nepasitenkinimo, persekiojimo. Būtent „oficialiosios“ religijos apribojimai skatina naujų, laisvesnių pažiūrų, religinių grupių atsiradimą.

Kokia gi yra individualių tikėjimų įvairovė ir, kas ją sąlygoja? Individualus religingumas – nėra jausmas, nei emocija, priešingai nei manė Albertas Einšteinas: „Gražiausias ir giliausias jausmas, kurį galime patirti – tai mistinės tikrovės pajautimas. Jis yra visų tikrų mokslų sėjėjas. Tas, kuriam šis jausmas svetimas, kuris nebegali stebėtis ir su pagarbia baime ja žavėtis, tas yra beveik miręs. Žinoti, kad tai, kas neatskleidžiama, tikrai egzistuoja kaip giliausias intelektas ir labiausiai spinduliuojantis grožis, kurį mūsų buki protai tegali apimti vien savo primityviausiomis formomis. Šis žinojimas, šis jautimas yra tikro religingumo centras“.

Individualusis religingumas pasižymi ypatingu religinio apsisprendimo vaidmeniu – apsisprendimo, kuris nesaistomas išankstinės priklausomybės kokia religijai. Individualiam religingumui būdingas kartais oponavimas tradiciniam religingumui, principingumas. Ypač tai atsispindi profesinėje veikloje. Tarkim gydytojas, atliekantis sudėtingą operaciją pacientui, vadovaujasi ne tik savo žiniomis, patirtimi bei kažkokios Aukščiausios jėgos valia, bei galia. Lakūnas, pilotuodamas lėktuvą, ne tik pasitiki technika ar antžeminėmis tarnybomis bei žmonėmis, reguliuojančiais skrydžius, galbūt kaip ir daugelio kitų profesijų, jo tikėjimas – atsakomybė.

Daugeliui individualaus religingumo pamatas – gyvas įsitikinimas Dievo buvimu (Nes taip diktuoja „oficialioji“ religija). Tas įsitikinimas veikia gyvenimą: jo centre yra Dievas, tad ieškoma ne sau naudos, bet Dievo valios. Net ir besivadovaujant bažnytine religija, nebūtina laikytis visų visuomenėje nusistovėjusių tradicijų: nebūtina eiti į bažnyčią išpažinties, dalyvauti pamaldose. Dievą galima šlovinti mintimis, kai mąstome apie tai, kas gera, gerbtina, teisinga, mylėtina, galima šlovinti žodžiais, tariant švelnius ir taurius žodžius. Dievą galima šlovinti minkšta, atgailaujančia širdimi bei gerais tarpusavio santykiais, prasmingais darbais ir tuo brandinti savo tikėjimą. Žmogaus asmenybės brendimas eina išvien su bręstančiu religingumu, nebent tam sutrukdo vidinės kliūtys: egocentiškumas, materializmas, dvasingumo stoka.

Žaidimai, pramogos šiandien tapo savo rūšies religija, religijos pakaitalas. Tai moderni, gyva, dinamiška, patraukli, ypač jauniems žmonėms, „religija“. Tai keistokas religijos supratimas! Bet ar tuo žmogus gali pasitenkinti, ar jam tokios religijos užtenka? Tokia „religija“

gal galima būtų kelerius metus užgniaužti dvasios, aukštesnio idealo ilgesį. Sensacijomis, darbu, triukšmu ar meilės nuotykiams nustelbti šią dvasios, širdies ilgesį. Tačiau žmogus negali savęs išsiginti ir todėl anksčiau ar vėliau žmogus nugalės vidines kliūtis ir pripažįsta tikėjimo tikrovę: tik sąmoningi tikintieji yra tvirti. Minėtąjį tikinčiųjų tvirtumą sąlygoja atsidavimas, meilė, pasitikėjimas, kantrybė, drąsa. Šie faktoriai pastūmėja asmenybes žygdarbiams ir tai dažniausiai įvyksta dėl religinių idealų.

Bet ir giliai tikintieji asmenybei atsiranda kliūčių – tai religijos laisvė. Religijos laisvės klausimai yra svarbūs visoms visuomenėms. Jeigu religijos laisvė, kuri yra pamatinė laisvė, susiduria su kliūtimis ar atsiduria pavojuje, kyla grėsmė ir kitoms žmogaus teisėms, ir atvirkščiai, jei visuomenėje religijos laisvė yra gerai apsaugota, gali būti įgyvendintos ir kitos žmogaus teisės. Kas yra religijos laisvės oponentai? Pirmiausia - netiksli informacija apie religines grupes ir tendenciją apie save manyti kaip geresnį už kitus. Antra, religijos laisvės puoselėjimas, be abejo nelengvas ir kartais patogiau pritapti prie daugumos, kuriai paprastai ji nerūpi. Trečia, nerūpestinga visų piliečių ir valstybės institucijų, kurios nežino, kaip spręsti su religijos laisve susijusias problemas, taip pat konkurentų – kitų religinių grupių diskriminacinė veikla. Šis asmenų ar grupių interesų konfliktas skiriasi įvairiose visuomenėse.

Kiekvienam žmogui yra suteikta teisė išpažinti pasirinktą religiją, išpažinti ją individualiai ar kartu su kitais, privačiai ar viešai. Ši teisė įtvirtinta Europos žmogaus teisių konvencijoje. Religijos laisvės principas reiškia, kad valstybė yra įpareigota garantuoti religijos ir tikėjimo laisvę visiems asmenims. Religiniai ir nereliginiai įsitikinimai turi būti lygūs įstatymų atžvilgiu, religingumas ir ne religingumas neturėtų būti diskriminavimo veiksniais. Individualūs religiniai žmogaus įsitikinimai neturėtų gluminti ir įtakoti valstybinių įstaigų ar darbdavių sprendimų, priimančių į tarnybą darbuotojus. Lygybės principas turėtų būti taikytinas tiek pavieniems asmenims, tiek religinėms organizacijoms.

Deja, mūsų visuomenėje pernelyg tradicinis religingumas riboja asmenybės galimybes. Neretai individualus religingumas paprastai suvokiamas kaip tam tikras nuokrypis nuo „normos“. Taigi svarbiausiu klausimu tikinčiam žmogui natūraliai tampa – „kaip Jūs sugebate gyventi su savo tikėjimu?“

Už tai, kad visuomenėje tikintysis suvokiamas kaip savotiškas ligonis, o religijos laisvė suvokiama veikiau kaip karantino zonos išskyrimas nei žmogaus teisių apsauga, būtų lengviausia kaltinti valstybę, žiniasklaidą, tačiau problema yra daug gilesnė. Patys tikintieji įsigyvena į jiems paskirtą vaidmenį, sutinka su rezervato gyventojų statusu. Taip yra nepaisant to, kad formaliai tikintieji sudaro neabejotiną daugumą.

Tad nekreipiant dėmesio į ribojamą tikėjimo laisvę žmogus visada turi alternatyvą - pasirinkti tokį tikėjimą, kuris visur leistų jam tobulėti kaip asmenybei, būti pilnaverčiu savo valstybės piliečiu - be baimės ir aukštai pakelta galva, toleruoti kitas religines grupes ir tokiomis pat pažiūromis auklėti ateinančias kartas, tam, kad ateityje jos turėtų teisę į religijos pasirinkimo laisvę.

Laisvas ir religingas žmogus realizuoja savo biologinę prigimtį ir tuo būdu tampa žmogumi.

II. INDIVIDUALUS RELIGINGUMAS IR KASDIENINĖ INDIVIDVO VEIKLA

2.1. Religija ir moralinės nuostatos

Skirtingos Europos visuomenių socialinės ir istorinės aplinkybės lemia nevienodą sąveikos tarp religijos atstovų kitų socialinių sričių atstovų, besivaržančių dėl įtakos žmonių veiksams, organizacinių resursų ir kitų socialinių sričių kontrolės, eigą, dėl kurios ir atsiranda religinių pokyčių skirtumų tarp visuomenių. Religinių pokyčių tendencija priklauso nuo konkrečių istorinių ir socialinių aplinkybių, kas ir suformuoja skirtingas religines moralines nuostatas ir vertybes.

Jei šalyje, kurioje vyraujanti religija yra protestantizmas, tai jų visuomenės religija skelbia tikėjimo ir minties laisvę, proto ir mokslo vertę, individualizmo reikšmę, susimaišę ir neretai sudarę sąjungą, skatindami religijos autoriteto įtakos mažėjimą visuomenei ir individui. Tai katalikiškose visuomenėse, stengiamasi išsaugoti tradicinėmis religinėmis vertybėmis besiremiančią socialinę tvarką, reikalaujančią pirmiausia pagarbos autoritetams ir paklusnumo, kas stabdė religinio autoriteto įtakos socialiniam gyvenimui griūties tempus. Į tai atkreipė dėmesį ir P. Bergeris, nurodydamas į socialinės sąveikos svarbą religijos formavimui ir palaikymui.

Vis dėlto labai svarbu, kokias vertybes individas išsirenka savo individualiai religijai, nes tai turi įtakos jo moralinių nuostatų formavimuisi ir jų vadovavimuisi kasdieninėje veikloje. Individas, kurdamas savo individualią religiją, vadovaujasi religine arba sekuliarizuota morale. Kaip pavyzdį pateiksiu respondentų požiūrį į religinių švenčių šventimą:

„Švenčiame, nes švenčia visi aplinkui, nors tai yra įaugę į kraują nuo močiutės laiku. Švęsti tai yra šventa. Nu, reikia laikytis kažko tai, kažkokių tradicijų, mokyti tų tradicijų vaikų, nes tai yra mūsų šaknys. Maldų aš visai per tas šventes beveik nekalbū. Aš net gi pradėdau skaityti kažkokius, tai visai ne maldos žodžius, o ką nors tokio kas užkliūva ir man atrodo, vieta ir laikas pasakyta, pavyzdžiui, net gi poeto kokio nors (juokas), mąstytojo šiaip žodžius, tiesiog, kad atitiktų dvasią....“ (R – A)

„Nu...taip. Aišku. Šv. Velykas, Šv. Kalėdas (juokas). Tačiau, tas šventės labiau surišu su tradicijomis, negu su religija. Man ypač patinka Šv. Velykos. Todėl, kad primena pavasarij, kad tuoj viskas sužydės, bus šilta, šviesu ir kad labiau yra surišta su estetika, grožiu. Per šias šventes esi labiau pakylėtas....šventiška nuotaika...“ (R – B)

Čia išryškėja keletas problemų, kurios glaudžiai susijusios su individo moralinėmis nuostatomis ir asmeniniais įsitikinimais: atsakomybė, ištikimybė, pasiaukojimas, skyrybos, abortai, eutanazija, prostitucija. Nuo to, kokias moralines nuostatas žmogus pasirenka savo individualiai religijai, priklausys šių problemų sprendimas ir kaip formosis socialinis visuomenės gyvenimas. Taigi, religinis pagrindas moralinėse individų nuostatuose turi įtakos normų laikymuisi.

Žmogaus kasdieninis gyvenimas susideda iš įvairių sričių ir individualusis religingumas yra susijęs su kiekvienu iš jų. Individuali religija, jos formuojamos vertybės, moralinės normos padeda individui kasdieniame gyvenime ir jo veikloje spręsti iškilusias dilemas ir išlikti stipriam sunkiomis akimirkomis. Individualusis individo tikėjimas turi įtakos vertybių formavimuisi, jo elgesiui, sprendimų priėmimui. Ypač, kai individo darbai kertasi su jo moraliniais įsitikinimais, kreipiamasi į savo religiją.

2.2 Individualaus religingumo ypatumai

Individualus religingumas gali būti visai priešingas bažnytiniam religingumui, kuris daugiau yra siejamas su tradiciniu tikėjimu ir religija. Jis gali jungti kelias religijas, jų elementus, savitą individo religiją, kuri turi visas savo sudedamąsias dalis ir gali tapti sunkiai pastebima religija, nematoma.

Individo kasdieninis gyvenimas susideda iš įvairių sričių ir individualus religingumas yra susijęs su kiekviena iš jų. Tačiau analizuojami individualaus religingumo aspektai implikuoja platesnių reikšmių ir prasmių suteikimą kasdieniam gyvenimui ir jo veiklai, kurios individui padeda sujungti kelis pasaulius – tikrovės ir išlaikyti individualią „autonomiją“. Kasdieninis gyvenimas, rutiniška tikrovė, individui puikiai viskas žinoma, jis tai daro kiekvieną dieną ir suprantama kaip kasdieninė veikla: profesinė veikla ir kitos individo gyvenimo sferos. Vyraujančios religinės temos suteikia individui sakralinį statusą, artikuliuoja jo autonomiją. Tai leidžia išreikšti ir realizuoti save, mokytis naudotis savo autonomija visuomenės rėmuose, nes individo veiksmai vienaip ar kitaip lieka socialinių institucijų kontrolėje.

2.2.1 Individualusis religingumas ir tradicinė bažnyčia

„.....Kartu su ta (religine) organizacija <...> mes gi ir religiniuose reikaluose, taip sakant, gilinomės. Ne tik lia, lia tapalia būdavo ir paskaitos,- aiškinomės dalykus, kurie mums

buvo neaiškus. Aišku, pateikdavo mums gana paviršutiniškai dažnai ir, taip sakant, porcijuotai, kad nepažadinti ten kokių nors....(juokas). Aš dabar, kaip žiūriu iš šalies, jokių nors protestantiškų minčių (juokas)“.

Iš respondentės A atsakymo, galima pastebėti, kad skleidžiamos tradicinės bažnyčios tikėjimo tiesos, dogmos neatitinka individo poreikius. Šiuolaikinėje visuomenėje dėl socialinių ir kultūrinių pokyčių individai vis mažiau ar tam tikromis išimtimis tiki tuo, ko juos moko ar mokė bažnyčia. Dauguma respondentų tradiciniame tikėjime netenkino tai, kad turi griežtą kontroliavimo funkciją:

„Tradicinė turi savo griežtai nustatytas taisykles. Pavyzdžiui, kas galima ko ne galima, kas tinkama kas ne tinkama, tos religijos žmogui arba tos bendruomenės atstovui, kad kažkoksai elgesys arba išsireiškimas gali ten pakenkti visai bendruomenei. Tokius apribojimus turi kiekviena religinė bendruomenė – priimtas taisykles: rašytas ir nerašytas. Ar ne?

Religija, ištikrųjų, labai atėmę...tą laisvę, - turi eiti ten ir ten, turi daryti tą ir tą. Nu, kaip tarybinė sistema, man tai buvo kažkas panašaus. Ir kai aš išėjau iš šeimos....ir aš, ta prasme, praktiškai pradėjau permąstyti tą pačią religiją.....“ (R – A)

„.....Niekas tavęs nekontroliuoja, niekas tau nesako ką tu privalai daryti vienu ar kitu atveju. Aš galiu laisvai elgtis: noriu šiandien einu į bažnyčią, noriu – einu į mišką pamedituoti....“ (R – B)

Todėl dalis respondentų atmeta tradicinės tikėjimo tiesas ir į savo tikėjimų sistemas įtraukia krikščionybei svetimus elementus

„...tikėjimas turi būti džiaugsmingas, o ne ašarojimas dėl nuodėmių. Iš tiesu, mušimasis į kritinę ir vaikščiojimas keliais.“ (R – A)

Tam, kad praplėsti savo religinę pasaulėžiūrą respondentė A skaito įvairią religinę literatūrą:

„.....Aš skaitau įvairią literatūrą. Tam, kad savo pasaulio sampratą praplėsti ir tie patys fundamentalus dalykai: džiaugsmas, skausmas, kas yra gerai, o kas yra blogai. Viską pervertini, kai pasižiūri kaip kitos religijos“.

Tokiu būdu individo religingumas įgauna netradicinių bruožų. Dabartiniame savo gyvenimo etape respondentai nepriskiria savęs jokiai tradiciniai religiniai bendruomenei ir nemato tam reikalo:

„Jokiai bendruomenei nepriklausau.<...> Ne matau reikalo keisti. Aš pakankamai savarankiška, kad man reikėtų. Neieškau aš papildomų bendruomenių, nes Biblija, kaip sakant, yra ta pati....“ (R – A)

„Anksčiau priklausiau Jehovu liudytojams, dabar ne. <....> jeigu tu priklausai kažkokiai religiniai bendruomenei, tai privalai laikytis tam tikrų bendrų taisyklių, nes kitu atveju, tu busi priverstas meluoti.“ (R – B)

Dalis respondentų priklausė religiniai bendruomenei tik vaikystėje ir tik tuo atveju, jeigu vienas iš tėvų pats priklausydavo tai religiniai bendruomenei. Respondentė A religinėje bendruomenėje dalyvavo tik tol, kol gyveno kartu su tėvais. Vėliau paveikta sekuliarizuotos pasaulėžiūros ir domėjimasis kitomis religijomis pakeitė savo religijos formą į individualią religiją. Panašiai buvo respondentei H:

„Aš manau, kad pradžia buvo tėvų religingumas, kurį stengėsi įskiepyti ir mums savo vaikams. Bręstant pradėjau mąstyti pati, jog ką tėvai darė, tai yra teisinga. Taip...pradžią pradžia ir religingumo priežastis buvo tėvų įtaka“.

Bažnyčią respondentai labiau suvokia kaip architektūros paminklą, istorinį palikimą ar kaip gimtuosius namus, jei dėl įvairių aplinkybių negali būti ten. Bažnyčioje jie lankosi tik tam, kad ten galima pasimelsti, pabūti su savimi ir pabėgti nuo rutiniškos kasdienybės:

„Bebūnant cerkvei, man pradėjo lietis ašaros.<.....> Tačiau, tos ašaros buvo liejamos ne dėl Dievo, bet dėl to, kad cerkvė man priminė namus, tėviškę. Aš tuomet gyvenau Sankt Peterburge, - toli nuo namų, artimųjų. Aš pagal tautybę esu pusiau ukrainietė, pusiau baltarusė. O stačiatikių cerkvė man primena tėviškę. Man joje pasidaro gera ir lengva. <....> Aš įsivaizduoju, kaip grįžimą namus – į gimtąsias vietas....Va taip mane trukia cerkvė. Pavyzdžiui, jei aš ateinu į katalikų bažnyčią, kur yra Rokoko ar baroko stilius, man yra per daug prabangos. Man norisi, kad jų aplinka būtų labiau asketiškesnė.“ (R – B)

Tradicinės bažnyčios lankomumas labiau siejamas su tradicijomis: krikštijimasis, santuoka, nei su Dievo namais:

„...Teta sakydavo, jei aš bučiau krikštyta, tai norėčiau eiti į Cerkvę. O dabar, kai pakrikštyta ir toliau neina į Cerkvę“. (R –B)

2.2.2 Individualaus religingumo bruožai kasdieninėje veikloje

Individualus religingumas inspiruoja religiją, kaip instrumentą, kuris gali padėti išspręsti įvairiausias individo gyvenime iškilusias problemas.

„Mano asmeninė gyvenimiška patirtis, išsilavinimas, požiūris į bendražmogiškas vertybes, nueito kelio tarpsniai verčia stabtelėti ir sugrįžti į religines tiesas, apmąstyti asmeninį santykį su mano pasirinktos religijos vertybėmis. Mano tikėjimas nebuvo iš karto toks tikras, kad

nekiltų abejonių, pasitikslinimo, įvertinimo iš manęs kylančių veiksmų, o ir gyvenimo pokyčiai, tikrovė sugražindavo prie apmąstymų tikėjimo tvirtumu, abipusių veikimų darna...“ (R-C)

„...Karts nuo karto religiniai apmąstymai aplanko kiekvieną mūsų. Juos sąlygoja įvairūs kasdieniai išgyvenimai ir iškylančios problemos. Norėdami išspręsti tas problemas, pradėdame gilintis į save, savo poelgius, ką mes darome ne taip, ką darome prieš savo valią, ar nusižengiam savo moralei...“ (R-E)

„Kartais pasineriu, paskatina gyvenimo, būties prasmės, tikslo ieškojimas ir jį suprasti; suvokti reiškinių priežastis, visapusiškai augti, tobulėti, semtis išminties.“ (R-F)

„Religingos šeimos tradicijos, konflikte su vyravusia komunistine – ateistine ideologija – anksčiau. Dabar tokius apmąstymus išprovokuoja filosofijos studijos.“ (R-G)

Religija, jos formuojamos vertybės, moralines normas padeda individui savo kasdieniniame gyvenime spręsti iškilusias dilemas ir išlikti stipriam sunkiomis akimirkomis.

„...Pasineriu į savo mintis taip giliai, jog tarsi jaučiu jog Dievas man pataria, pritaria, mane paguodžia. Tuomet pasijuntu tarsi pagijusi ir atgavusi dvasinę pusiausvirą...“ (R-H)

„...Suteikia prasmę, kryptį mano gyvenime...“ (R-F)

„Dirbu vadovaujantį darbą, todėl teko priimti reikšmingų sprendimų, dalyvauti atsakinguose renginiuose, reprezentuoti ne tik kolektyvą, bet ir šalies reikalus, todėl tekdavo įtempti ne tik fizines, bet ir dvasines galias, kad nepadaryti klaidų, priimti racionaliausių, reikalingiausių sprendimų. Mano tikėjimas pasitelkus profesionalumą, išmintį, sąžinę, nuostatą – nedaryk blogai - išvesdavo į teisingą kelią...Naudodavausi nuostatomis, kad padarius klaidą, ją kuo greičiau ištaisysčiau; prie žmogaus artindavausi galvodama, kad žmogui daugiau gero negu blogo; mylėk savo artimą, kaip pats save. Tai man labai padėdavo visuose gyvenimiškuose reikaluose...“ (R-C)

Individo gyvenime iškilusios problemos, sprendžiamos religijos, religinių įsitikinimų pagalba, daugiausia yra dvasinės, moralinės, išauktos gyvenimo sunkumų. Kai kasdieniai individo darbai kertasi su jo moralines įsitikinimais, kreipiamasi į savo religiją.

„...Individualusis religingumas sprendžia tokius iššūkius, kuriuos sukelia aplinka, primesdama savo reikalavimus, besikertančius su mano individualiais siekiais“. (R-G)

„Sudėtingiausias gyvenimo situacijas, pasitaikančias kasdien.“ (R-I)

„...Bendravimą su neigiamai nusiteikusiai žmonėmis, artimaisiais...“ (R-M)

„Mano kasdieniniame gyvenime religija padeda spręsti visas problemas.“ (R-O)

Kiekvienas žmogus originalus dvasinėmis nuostatomis, pasaulėjauta, vidiniu pasauliu, principais, gyvenimiška filosofija, kuri formuojasi individualiai. Žmogus sukurtas dvasinei

laisvei. Tik laisvas žmogus, pasirinkęs savo įsitikinimus, tikėjimo objektą ir būdą, laisvas nuo jam primesto tikėjimo, gali būti laimingas, kūrybingas, veiklus, visavertis, atpažinęs ir pripažinęs bendražmogiškas vertybes.

„...Aš labai mėgstu pabūti visiškai viena namuose ramybėje prie uždegtos žvakės bei tylios ramios muzikos. Tuo metu aš „pasineriu“ į save, į savo esybę, į savo dabartį bei ateitį. Ir, žinoma, stengiuosi viską mąstyti tik pačiomis gražiausiomis, šviesiausiomis spalvomis. Tikiu tuo, kad mintys materializuojasi ir jeigu mąstysi negatyviai – tai ir ateityje tavęs laukia sunkumai, įvairūs gyvenimo išbandymai, kurie nėra itin malonūs. Dažnai tais momentais kai „medituoju“ tiesiog bandau pabėgti nuo kasdienybės, kasdieniškos rutinos ir tyliai ramiai pasineriu į sau mielą pasaulį, kur man yra labai gera, ramu, kur aš galiu atsipalaiduoti visiškai ir pabūti pačia savimi. Kodėl sakau „pabūti pačia savimi“? O gi todėl, kad realiame gyvenime mes labai dažnai nešiojame kaukes, po kuriomis slepiame tikrąjį Aš, dėl vienu ar kitų priežasčių.“ (R-D)

„Esu pasiekusi, savo gyvenimo filosofiją, pasaulėjautą, dvasines vertybes, todėl nesigilinu į kitus tikėjimus, dvasinių vertybių jėgų iškrovas ar pasikrovimus. Aš pripažįstu meditaciją, jogą, mantrą ir kt. Visus šiuos dalykus man atstoja Naujo testamento žodžiai: „Aš esu kelias, tiesa ir gyvenimas“. Man užtenka apmąstytos šios atramos...“ (R-C)

„Nuo rutiniškos kasdienybės joga neužsiiminėju, o meditacija dažnai ir dažniausiai bažnyčioje. Tai daryti paskatina noras apmąstyti pragyventus metus ar atskirus poelgius...Dvasinę pusiausvyrą daugiausia atgaunu pasimeldus bažnyčioje. Pasikalbėjus su Dievu.“ (R-O)

Religingumas formuojasi palaipsniui. Tai labai asmenišką dalyką, tuo labiau, kad jis gali keistis – eiti į gilėjimą ir tvirtėjimą ar gana drastiškai dėl gyvenimiškos aplinkos pasikeitimų, dvasinio ar materialaus iššūkio, sukrėtimo, kitų įtakos, pagaliau dėl ieškomos savo vietos, gyvenimo tikslo, siekių ir kita.

„...Mano religingumas formavosi palaipsniui į gilėjimą, tvirtėjimą. Pirmiausiai jo impulsus gavau religingoje šeimoje...“ (R-C)

„...Gan ilgas „gyvenimo kliūčių ruožas“ tiek vaikystėje, tiek paauglystėje, bei dabartiniame etape...“ (R-E)

„...Labai konkrečių priežasčių nebuvo. Tiesiog nuo mažumės ieškojau savo būties prasmės, tikslo, mano individualusis religingumas susiformavo natūraliai, nuosekliai...“ (R-F)

Individas yra aktyvus savo tikėjimo kūrėjas. Individuali religija turi savyje kintamumo savybes. Jo sankloda daugiasluoksnė: susideda iš tradicinių religijų, bendražmogiškų vertybių, įsitikinimų, etinių, tautinių tikėjimų:

„...Aš turiu savo asmeninį tikėjimą, „sulipdytą“ iš įvairių, labiausiai priimtinių tikėjimų...“ (R-4)

„Aš nežinau, kaip įvardinti tikėjimą, pats jį sumodeliavau“. (R-L)

„...Mano individualusis religingumas – tai esu Aš...“ (R-D)

„...Mano tikėjimo autonomiškumas (nepriklausomybė) neperžengia tradicinių religijų ir visuomenės pripažintų normų, ribų...“ (R-C)

„...Priimant svarbius gyvenime sprendimus, dažniausiai vadovaujuosi 10 Dievo įsakymais. Visais atvejais...“ (R-O)

Individualus religingumas yra subjektyvus. Jis nematuojamas visišku atsidavimu kuriam tai tikėjimui. Kiekvienas gali pasirinkti ir pasirinkti simbolius, tradicijas, apeigas, ritualus, amuletus, tiesas, žodžius, tikėjimo kryptis, bažnyčių siūlomas paslaugas ir pažiūras.

„Mane labiausiai veikia sakraliniai meno kūriniai, ypač giesmės, paveikslai. O šventų daiktų išpažįstu gana nemažai. Visi jie nuteikia ramybei, dvasinei harmonijai, pakylėja virš kasdienybės, būna paprasčiausiai, gera su jais susitikus, pasikeitus žvilgsniu ar lūpomis...Mano amuletas – vestuvinis žiedas – jame abipusė meilė, saugumas, ištikimybė, pastovumas, pasitikėjimas, pagarba. Sunkią minutę aš jį pačiupinėjau, kad labiau jausčiau ir ateina tai, ko man tuo momentu labiausiai reikia, ko aš jį meldžiu.“ (R-C)

„...Sidabrinis kryžius ant kaklo, nešioju nuolat...Kryžius man sukelia pagarbą, tikiu jo galia, be to, draugai padovanojo...“ (R-K)

„Pritariu senam požiūriui, kad 10 Dievo įsakymų, moralumo ir brandžios asmenybės pagrindas. Kadangi priimdami sprendimus visada svarstome ar tai yra moralu...“ (R-G)

„...Mano individualios religijos susiformavimui didelės įtakos turėjo Lado Tubabos draugiški ryšiai su mūsų šeima, o taip pat bendravimas su mons. K. Vasiliausku...“ (R-O)

„...Į bažnyčių atveda tik jaunystės nostalgija. Nelaikau apeigų svarbiomis...“ (R-G)

Kasdieniniame gyvenime žmogus veikia praktiškai, pragmatiškai, tiesiogiai susiduria su tikrove. Tai jo kasdieninė veikla, kurią sąlygoja jo socialinė priklausomybė, pasirinkta profesija. Taip žmogus reiškiasi ir realizuoja save profesinėje veikloje, šeimyniniame gyvenime bei visuomeniniame gyvenime ir kituose veiklos, pomėgių sferose.

Individo gyvenimas sudėtingas, momentais atsiduriantis ant nežinios, gilios bedugnės slenksčio, netgi negalintis rasti atsakymo mokslo pagrįstose tiesose. Ligos atveju neretai ieškoma išieities netradiciniuose gydymo būduose. Kartais individualusis religingumas nesulaiko nuo pasimetimo ir puolama ieškoti išieities mokslo neįrodytuose reiškiniuose.

„Žiūriu labai palankiai, kadangi pati buvau liudytoja to, kai kelioms mano draugėms (beje medikų požiūriu jos jau buvo beviltiškos) padėjo būtent netradiciniai gydymo būdai...“ (R -D)

Tačiau dauguma iš respondentų savo įsitikinimais, vidinio pasaulio nuojautomis, pripažįsta tik medicinos mokslo priimtus gydymo metodus.

„Pasitikiu tik mokslo pripažinta medicina. Du kartus gyvenime buvau susirgusi labai sunkiai (mikro insultas, onkologinė liga), bet nesileidau į netradicinius gydymo būdus, nors pagundų, pasiūlymų iš kitų susilaukdavau. Turėjau dvasios stiprybės mobilizuoti savo vidinius rezervus, tikėti į išgyjimą, prašydavau savo asmeninio Dievo neapleisti ir atleisti, atleisti už tai, ką esu bloga padarius. Aš tikėjau ir pasitikėjau savo Dievo galybe ir gailėstingumu, medicinos pasiekimais, gydytojų išmintimi, pasiaukojimu ligoniams, jų profesionalumu. Tai man padėjo iškęsti chemoterapijos spinduliavimo nepaprastus sunkumus, rodos, iš aukštybių ateidavo jėgų, vilties ir džiaugiasi, kad gydo, be baimės atsiduodavau į medikų rankas, nes tikėjau, kad neatvers blogų „čakrų“, nepakenks, neužburs blogąją prasme.“ (R-C)

„Į netradicinius gydymo metodus žiūriu palankiai, nes pati lankausi “Oriental Medicine Centre” bent jau 2 kartus per savaitę.“ (R-E)

„Į netradicinius gydymo metodus žiūriu ganėtinai pasyviai ir pati jais nesinaudoju, kadangi mano iškilusiose sveikatos problemose į pagalbą ateina tradicinė medicina.“ (R-H)

Žmogaus moralinės normos, religingumas padeda kasdieniniame gyvenime veikti ryžtingai, išmintingai, spręsti susidariusias problemas ir kliūtis, veikti kryptingai, kad išsipildytų statomos užduotys ir reikalavimai. Tai teigia šio tyrimo respondentų dauguma.

„Religija man padeda spręsti: savitarpio supratimo, vaikų auklėjimo ir kasdienės kančios problemas...“ (R-H)

„...Beveik visas. Juk kasdieninis mūsų gyvenimas – tai yra mūsų šventykla ir mūsų religija...“ (R-D)

„Kasdien vadovaujuos individualia religija bendraudama su žmonėmis.“ (R-E)

„Sudėtingiausias gyvenimo situacijas, pasitaikančias kasdien.“ (R-I)

„Padeda išspręsti ir smulkias kasdienines ir rimtas problemas“. (R-F)

„Bendravimą su neigiamai nusiteikusiai žmonėmis, artimaisiais“. (R-M)

„Mano kasdieniniame gyvenime religija padeda spręsti visas problemas“. (R-O)

„Neišvengiu klaidų, nuodėmių, įskaudinu kitą žmogų neapgalvotu elgesiu ar žodžiu. Bet mano tikėjimas sulaukė nuo sunkių nuodėmių, man svarbu būti ramia sąžine, jaučiu ribą tarp blogio ir gėrio, atmetu perdėto savanaudiškumo, egoizmo apraiškas; motyvuoja mano elgesį,

apsprendžia santykį su kitu žmogumi – abipusę pagarbą, orumą, geranoriškumą; slopina, nesukelia agresijos protrūkio, keršto, pavydo, pagiežos apraiškų; padeda vertinti save dorovės požiūriu, atskirti, kas negarbinga“. (R-C)

Tik tuomet, kai „tikėjimas yra gyvas“⁵, dvasinės vertybės padeda kurti pilietinę visuomenę, stiprina jos pagrindus ir turi įtakos individo kasdieniniame gyvenime. Kaip pasaulio visos dalys yra susijusios susipynusios viena su kita, jog jų neįmanoma pažinti viena be kitos ir be visų, taip individualusis religingumas veikia visose žmogaus veiklos ir raiškos srityse.

„...Apsaugo nuo žalingų įpročių, nedoros...“ (R- M)

„...Padėjo išvengti priklausomybės nuo blogų įpročių (rūkymo, alkoholizmo, narkotikų)...“ (R-H)

„Mano tikėjimas skatino atsakomybę, tiesos ieškojimus, šeiminiuose santykiuose, tobulėjimą profesinėje veikloje, kėlė toliaregiškumą, kito žmogaus supratimą, atijautą, toleranciją kitaminčiams, nepakantumą blogiui, melui, apsileidimui, ydoms, nesąžiningumui ir kt. Tikėjimas man stiprina moralės principus, ugdė padorumą...“ (R-C)

„...Neprisimenu nei vieno atvejo, kad būtų mane nuteikęs blogam veiksmui, nepadariam elgesiui, kito žmogaus pažeminimui, nuskriaudimui, o atvirkščiai, skatino gerinti santykius, pasiekti gyvenime tai, kad nesigailėtum praleisto laiko, atnešti naudą visuomenei, saugoti šeimos ramybę, meilę, jos darną, dvasinį ryšį, išauklėti dorus savo šalies piliečius – vaikus, duoti visavertį išsilavinimą...“ (R-N)

„...Pasikeitus sąlygomis, laisva valia ženkliai pasukau religingumo pusėn, bet manyje dar priešinasi ateizmo padiktuotos tiesos, suformuotos nuostatos“. (R-D)

„...Religingumo laisvė, perskaitytos naujos psichologinės, filosofinės, dvasingos knygos, man leidžia giliau eiti religiniame tobulėjime“. (R-K)

Netgi Mozės užrašytų dešimt Dievo įsakymų: nesvetimoteriauk, nekalbėk netiesos, nevok – sąžinės kodeksas – kiekvieno gali būti priimtas ar atmetas. Apsisprendimą darai pats, laikaisi ar ne, išlaikai individualią „autonomiją“, nors ji ir išeina iš visuomenės ribų. Individualus religingumas skatina pozityvią gyvenseną ir tai labai svarbi gyvenimiška nuostata. Žmogaus individualus religingumas, sujungtas su praktine patirtimi, priveda prie egzistencinio, gyvo tikrovės supratimo. „Tuo tarpu dažnas netikintis žmogus sunkiau susigauja ne tik etikos principuose, savo priedermėse, savo dorovinėje atsakomybėje kitiems, bet ir lengviau pasiduoda įtampoms, negandoms, greičiau palūžta“ (Grigas. 1998, P. 110).

⁵ Laumenskaitė I.E. 1993. Religija ir bažnyčia Lietuvoje: dabartis ir perspektyvos. Naujasis židinys. Vilnius, P. 95-105.

Negimstama religingu, kaip su konkrečiomis mėlynomis ar rudomis akimis, šviesiais, garbanotais plaukais. Nors gali būti, kad jau genuose užkoduoti kokie tai pradmenys ar jie ateina su motinos pienu, pirmosiomis lopšinėmis. Pirmoji pažintis prasideda vaikystėje – šeimoje.

„Vaiko religijos fazėje vyrauja instinktų etika, kai jaunuolis vadovaujasi proto paremta etika. Šia dorinę pakopą L. Moden vadina moraline etikos plokštuma. Jau pradedama suprasti, kad žmogaus, kaip dvasinės būtybės, laisvas ir autentiškas išsiskleidimas tegalimas tik sąlytyje su kitais ir vienybėje su absoliutine Dvasia. Harry Sullivan mus išmokė, kad galime pasilikti veiksmingais ir viduje turtingais tik ryšyje su kitais. Gyvenimo vidurio fazėje (40-65m.) vienokia ar kitokia forma iškyla gyvenimo prasmė ir tikslo klausimai“ (Paškus.1990, P. 375). Žmogus klausia: „ką reiškia būti?“, „kaip būti?“, „kaip gyventi?“ – prasminiai klausimai. Žmogus privalo savo gyvenime rasti atsakymus į egzistencijos prasmės klausimus. Tai skatina ne tik samprotauti, bet ir veikti, ryžtis, ieškoti, rasti, kurti. Imamasi kritiškai įvertinti savo gyvenimą, derinti prieštaravimus ir dėti pamatus naujai gyvenimo struktūrai.

Taigi, individuali religija keičiasi kartu su brandaus tikėjimo religingumo samprata, o tai pasirenkama, formuojama kartu su lavinimusi, gyvenimiška patirtimi, objektyviais visuomenės vystimosi dėsniais, procesais.

Individualusis religingumas turi savo apraiškas – ritualus, meditaciją, apeigas, meldimąsi, simbolius, maldas, garbinimą, apmąstymus, susikaupimus, netgi nirvanos būseną. „Individai šiuos asmeninius ritualus naudoja kaip instrumentus ir interpretacijos priemones“ (Matakaitė. 2003. P. 40). Poreikis medituoti, melstis, apmąstyti kyla iš asmeninių išgyvenimų, savianalizės, dilemų santykiyje su religinėmis normomis, problemomis, neaiškumais, abejonėmis. Tai labai asmeniškai išgyvenimai. Apraiškos veikia, kaip instrumentai, interpretacijos priemonės.

„...Kai kyla noras, medituuju (kada jaučiuosi „išsibarsčiusi“, sunerimusi, išsibalansavusi). Meditacija padeda susikaupti, išgirsti vidinę tylą savyje, atgauti vidinę pusiausvyrą, pasikrauti gera energija...“ (R-F)

„...Norėdama pabėgti nuo rutiniškos kasdienybės, dažniausiai užsiimu meditacija. Būtent tai padeda atsiriboti nuo kasdienių rūpesčių darbe, namuose, o taip pat padeda „išsivalyti“ nuo „apsinuodijimo“ žmonėmis...“ (R-E)

„...Esu pasiekusi, savo gyvenimo filosofiją, pasaulėjautą, dvasines vertybes, todėl nesigilinu į kitus tikėjimus, dvasinių vertybių jėgų iškrovas ir pasikrovimus. Aš pripažįstu meditaciją, jogą, mantrą ir kt. Bet visus šiuos dalykus man atstoja Naujo testamento žodžiai: „Aš esu kelias, tiesa ir gyvenimas...“ (R-C)

„...Per meditaciją einu į save, vertinu savo elgesį, veiklą...“ (R-H)

„...Vienatvės valandomis, kai sielon nusileidžia naktis tamsi, aš kreipiuosi: Tu, kuris aukštai, palaimink mane dangaus žvaigžde, vesk ir lydėk – darosi ramu, psichologiškai atsigaunu, tai palaima ir atgaiva.“ (R-8)

„...Šventas daiktas, kuriuo aš pasikliauju, yra trupinėlis Kalėdaičio. Jį pasilieku nuo kalėdinio stalo ir visuomet prieš svarbu gyvenimo sprendimą, gimdymą (mano atveju gimdymas), egzaminai – visuomet mažą trupinėlį paimu į burną ir man padeda.“ (R-H)

„Nei joga, nei meditacija. Stengiuosi išeiti toliau nuo miesto šurmulio, ten kur daugiau medžių, žolės, tylos. Gamta nuramina. Tai daryti skatina beprasmybės pojūtis, kai kyla klausimas kur aš bėgu, kam man ta įtampa, ar ji yra viskas kas gali užpildyti mano dienas.“(R-G)

Praktinis religingumo išpažinimas eina, reiškiasi per malda, meditaciją, apmąstymus ir kita. Juos naudoja kaip instrumentus. Jie padeda interpretuoti, analizuoti ir vertinti save iš vidaus.

Individualusis religingumas yra suformuotas kiekvieno asmeniškai iš įvairių religinių normų, bendražmogiškų vertybių, įsitikinimų, etnokultūros, tradicijų ir kita. Individualusis religingumas keičiasi bręstant individui, kelia jo erudiciją, formuoja jo moralinį pasaulį, skatina veikti kryptingai, aktyviai, savotiškai tvarko žmogaus gyvenimo realijas.

2.3 Individualizacijos proceso įtaka individualiam religingumui

Lietuvos, kaip ir kitų Europos šalių, žmonių fundamentalios vertybės po truputi keičiasi, tačiau šis pasikeitimas nėra jau toks tragiškas. Tai daugiau siejama su bažnyčios lankomumu, negu su pačiomis vertybėmis. Pasak Paulo M. Zulehnerio ir Hermano Denzo, nors bažnyčia lankoma rečiau, religinės vertybės Vakarų Europoje tebėra svarbios, nes „Europai būdinga tendencija į nematomą, asmeninį religingumą. Vadinasi, sprendžiant pagal žmonių nuomones, Europa nėra sekuliarizuota“(Zulehner, Denz, 1994, 324).

Pastebėta, kad tos šalys, kurios turi stiprią arba stiprėjančią ekonomiką, individų vertybės po truputi keičiasi ir krypsta individualizavimo link:

„Manau, kad taip. Nori ar ne nori vis tiek tave veikia šie procesai, nes tu esi žmogus ir gyveni tarp kitų žmonių“. (R – B)

„Žinoma. Būtinai. Nu, tai pusę gyvenimo nugyvenau tarybinėje sistemoje, – „šak na leva, šak na prava - rastrel“ (žingsnis į kairę, žingsnis į dešinę – tave sušaudo) , tai paskui, kai

pajutai tą mąstymo laisvę, tą visuomenės laisvėjimą, tai savaime aišku, tai taip pat ir paveikė tavo religiją“. (R – A)

Ko pasėkoje, individo vertybės prasiplečia - modernizuojasi ir jis pradeda akcentuoti kitų žmonių priklausančių skirtingoms visuomenėms tam tikras vertybes (pvz. krikščionybę su budizmu ar joga):

„...Buchacharai pradėjau skaityti <....> Aš skaitau įvairią literatūrą. Tam, kad savo pasaulio sampratą praplėsti ir tie patys fundamentalus dalykai: džiaugsmas, skausmas, kas yra gerai, o kas yra blogai. Viską pervertini, kai pasižiūri.... kaip kitos religijos.

O ar savo tikėjimui ką nors pasiimate iš kitų religijų ideologijų?

Taip, pavyzdžiui, kad tikėjimas turi būti džiaugsmingas, o ne ašarojimas dėl nuodėmių. Iš tiesu, mušimasis į kritinę ir vaikščiojimas keliais.....“ (R – A).

„.....Kai aš gyvenau Sankt Peterburge turėjau draugę, kuri priklausė Jehovos liudytojų tikėjimui. Aš kartu su ja dalyvaudavau susirinkimuose. Draugė daugiau man buvo kaip mokytoja tame tikėjime....“

Tiesa, vienu momentu, man norėjosi paskaityti kitokios – ne tradicinės literatūros. Man davė jogos knygą „Joga delavova čelaveka“ (Joga veikliam žmogui). Ir aš supratau, kad čia ne taip paprasta, čia reikia ilgai tą jogą daryti ir gilintis. Taip pat, joje užduodamas klausimas: ar aš pasirengusi pagal jogos filosofiją keisti savo gyvenimo būdą“ (R - B)

Individualizacijos proceso dėka formuojasi individualios religijos poreikis, nes stiprėja individo savarankiškumas, nuosavų vertybių bei normų, besiskiriančių nuo tradicinių, akcentavimas ir plėtimas. Tokiu būdu visuomenės gyvenime formuojasi didesnis liberalizavimas, ypač religijos ir moralės srityje. Tokioje visuomenėje individas gali rinktis ne vien tradicinę religiją, kuri nelabai atitinka jo poreikius ar požiūrius, kaip pavyzdžiui, vienos iš respondentės pasisakymų šiuo klausimū: *„Man atrodo, kad kai kuriuose klausimuose iki šiol jinai yra statiška labai ir vienpusiškai vertina kai kuriuos svarbius dalykus, - žmogui. Pavyzdžiui, skyrybos. Jeigu tu stovi prieš altorių ir prisieki,- viskas, visam gyvenimui pagal religija, jo. O Kristus pasakė: „neprisiekinėkite“, tai kurių galų iš viso kviesti prie altoriaus, tas poras ir jas sutuokinėti. Tai iš viso šį sakramentą reikia atmainyti, tuščiai neprisiekinėti. Kaip aštuoniolikos ten metų, pavyzdžiui, kad ir kunigas, gali prisiekti visam amžiui, - jis savęs nepažįsta. Ar jie save pažįsta? Nu, kas tau gali pasakyti, tai gi tu keitiesi, žmogau augi gi, visą gyvenimą. Tu ne gali pasakyti, kad visą gyvenimą mylėsi va šitą va žmogų. Mane šitai labiausiai žeidžia. Net gi tu turi mylėti tada, kai tave savas žlugdo, žudo, vienu žodžiu, tu turi jį mylėti. O iš kur tos meilės paimti, jeigu*

tau jos niekas duoda.“ (R – A), bet ir sau „tinkančią“ religiją ir nekvaršinti sau galvos dėl jos institulizacijos.

Norint suprasti, kas paskatino šiuos individualizavimo procesus, reikėtų atsigręžti į praeitį, - į tuos laikus, kada 1789 m. Prancūzijoje įvyko politinė revoliucija, kuri sugriovė luominę visuomenę ir iškėlusi laisvės ir lygybės idealus ir XVIII a. antroje pusėje Anglijoje įvykusi pramoninė revoliucija, kuri sukėlė industrializacija ekonomikoje, technologijoje, politinėje ir sociokultūrinėje srityje. Visus šituos įvykius būtų galima pavadinti vienu žodžiu - visuomenės modernizacija. Ekonomikos srityje ji visu pirma pasireiškia darbo pasidalijime, nacionalinių ir internacionalinių rinkų plėtimuose. Šalyse vyko industrializacija, komercializacija ir ekonominis augimas, tuo pritraukdami žmonės iš kaimų keltis gyventi į miestus. Ko pasėkoje keitėsi tarp individų santykiai, vertybės ir tradicijos. Technologinė modernizacija skatino sudėtingesnius technologinius išradimus materialinių vertybių gamybos ir pasiskirstymo srityse, taip pat technologinių infrastruktūrų kūrimą, kas skatino keisti bendrai individų požiūrius į tam tikrus dalykus, kaip pavyzdžiui, kad aplinka, remiantis technologijomis ir žinojimu, turi tarnauti žmogaus kontrolei. Visuomenė tokiu būdu tampa labiau racionalistinė. Politinė modernizacija pasireiškė politinių aktyvumu, didėjančiu vyriausybės kontrolės įtaka ekonomikai, biurokratinio aparato vystymuisi ir t.t. Sociokultūrinė modernizacija pasireiškia religinių ir moralinių vertybių sekuliarizacija bei individualizacija.

Individualizacija – tai socialinis ir istorinis procesas, kuriame vertybės, įsitikinimai, požiūriai ir elgsena labiau grindžiami asmeniniais pasirinkimais ir mažiau priklauso nuo tradicinių bei socialinių institucijų. Šiuo požiūriu anksčiau buvusi akivaizdi religinė tradicija tampa vis mažiau ir mažiau priimtina (Europa ir mes, 2001, 18). Galima teigti, kad individualizacija skatina nevaržoma asmeninių troškimų įgyvendinimu, kaip kad asmeninis tikėjimas ir galimybę tobulinti tokias vertybes, kaip asmens ugdymas, saviraiška, demokratija ir panašiai.

Tuo pačiu metu formuojasi greita informacijos sklaida ir vartotojiškumo kultūra, kas taipogi skatino atsirasti naujoms religijos formoms. Didėjantis gyvenimo tempas, nesugebėjimas tradicinės bažnyčios greitai ir efektyviai prisitaikyti prie naujų socialinių pokyčių įtakojo tai, kad individas norėdamas patenkinti savo dvasinius poreikius, ieškojo kitokių būdu kaip tai atlikti. Vienas iš tokių būdu buvo individualusis religingumas.

2.4 Religija profesinėje veikloje

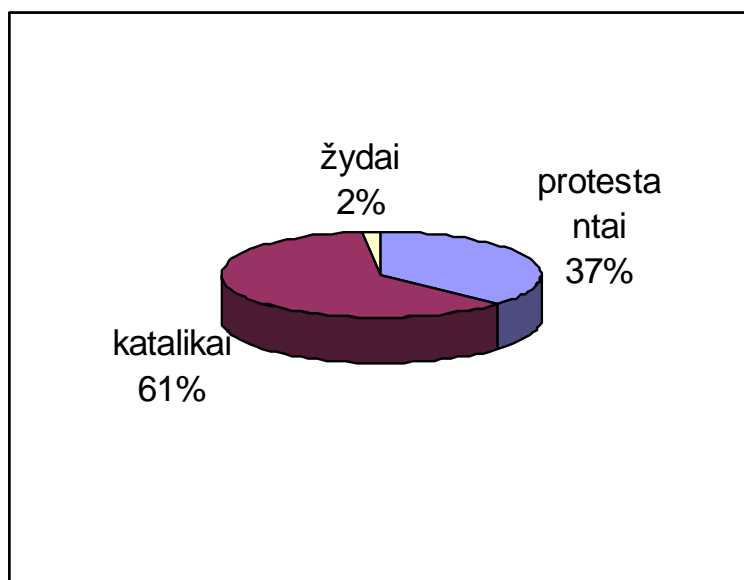
Civilizacijos raidos bėgyje keitėsi požiūris į darbą, profesinę veiklą: nuo dirbu sau, genčiai, tautai, valstybei iki pasaulio mokslo, kultūros, ekonomikos suklestėjimo labui.

Skirtingos religijos savo istorijos etapuose profesinę veiklą traktavo įvairiai: dirbdama dėl Dievo, dėl pelno, turto. Katalikai į darbą žiūrėjo laisviau, nevertė žmogaus pasišvesti save visą tik darbui, gėrybių kūrimui, o protestantiškoji religija spaudė žmogų visiškai atsiduoti darbui, pasiekti maksimalų rezultatą, pačiam gyventi „asketiškai“ (Weber.1997).

M. Weberio teorija rodo, kad skirtingos religijos išsiskiria geresnio išsilavinimo, ugdymo, tvirtesnių pagrindų profesinei veiklai įsigijimo siekimu. Protestantai siekė tikslijų, realiųjų fundamentalių mokslo šakų: realinėse gimnazijose ir aukštesniuose realinėse mokyklose mokėsi 69% ir 52% protestantų, nors jie Badeno miesto gyventojų sudarė 37%, o katalikai 61%, bet tokio tipo mokyklose mokėsi tik 31% ir 41%. Katalikai rinkosi labiau humanitarinius mokslus. (žr. 2.1.1 histogramą ir 2.1.1 lentelę)

2.4.1 histograma

1895 m. Badeno gyventojų sudėtis*

* Weber, Max. 1997. Protestantiškoji etika ir kapitalizmo dvasia. Vilnius: prada, P174.

Mokyklos profilio pasirinkimas *

Mokyklos:	Protestantai %	Katalikai %	Žydai %
Realinės gimnazijos	69	31	9
Realinės m-klos	49	40	11
Aukštesniosios realinės m-klos	52	41	7
Aukštesniosios civilinės m-klos	51	37	12

Žmogaus gyvenime „profesinis pašaukimas“ – darbas svarbiausia kasdienės veiklos sritis, siekianti sukurti išliekamąją vertę, tobulinti gyvenimo būdą, tenkinti žmonių dvasinius ir materialinius poreikius. Tai ir žmogaus pragyvenimo šaltinis. Mūsų visuomenėje darbas išaukštinamas kaip didžiausia vertybė, sukurianti gyvenimo pagrindą. Juk pasaulis sukurtas mūsų pačių darbais. Individualusis religingumas nepriklausomai nuo pasirinktos profesijos, darbų skirtumų, pareigų pakopų, subordinacijos, reikalaujamo atsakomybės laipsnio veikia tiesiogiai, turi įtakos visose veiklos srityse. Ypač tai atsispindi profesinėje veikloje. Tarkim gydytojas, atliekantis sudėtingą operaciją pacientui, vadovaujasi ne tik savo žiniomis, patirtimi bei kažkokios Aukščiausios jėgos valia bei galia, bet ir savo individualiu tikėjimu – atsidavimu darbui ir intuicija, kuri motyvuota Hipokrato priesaikoje, kaip darbo kodeksas, veiklos vedlys, vertintojas. Lakūnas, pilotuodamas lėktuvą, ne tik pasitiki technika ar antžeminėmis tarnybomis bei žmonėmis, reguliuojančiais skrydžius, galbūt kaip ir daugelio kitų profesijų, jo tikėjimas – atsakomybė. Mokytojo tikėjimas - žodis - galingiausias įrankis, nes jei juo netikėtų, ko būtų verti visi mokymai? Bankininkas tiki savo sąžiningumu, kitaip, nepaisant moderniausių apsaugos sistemų, jau seniausiai būtų viskas išvogta. Sportininkas tiki ištverme, jėga ar fortūna. Kunigo tikėjimas yra tiesiogiai susijęs su tikėjimu Dievu.

Dirbti ne savo darbą (tiek profesine, tiek universalio buvimo prasme) – vadinasi pamažu imti neapkęsti paties darbo. Darbo, kuris yra vienas iš nedaugelio būdų realizuoti itin individualią žmogaus skirtį. „Asmuo, dirbąs ne savo darbą – tuščias, bekryptis, betikslis. Be savirealizacijos, be išsipildymo vilties, be savęs – irzlus gyvenimo nuvargėlis, kurio rankos dirba, o dvasia tinginijauja. Nesidžiaukime, kad tuo veiksmu vis dar padirbamas koks daiktas, pagaminamas gaminys. Iš esmės tasai veiksmas nukreiptas prieš žmogų – savęs prievartavimas, žeminimas, ardyimas. Tai, pirmiausia savęs. Bet suardęs save, žmogus sėkmingai ardo ir kitus, viską“ (Kajokas. 2002, P.75).

* Weber, Max. 1997. Protestantiškoji etika ir kapitalizmo dvasia. Vilnius: pradai, P174.

„...Negalėčiau gerai dirbti su ligoniais be meilės ir atsidavimo savo profesijai...“ (R-F)

„...Pilnai save realizuoti galiu, tik dirbdamas mėgstamą darbą...“ (R-I)

Individo kasdieniniame gyvenime didelę reikšmę turi profesinė veikla, kurioje individas realizuoja save. Galima klausti: ką asmeniniai religiniai įsitikinimai suteikia jų profesinei veiklai, gal jie tiesiog trukdo vykdyti savo pareigas, o gal leidžia jas atlikti geriau?

Remiantis respondentų mintimis, matyti, kad iš 12-os vienas individualusis religingumas neturi įtakos darbinei veiklai. Individualusis religingumas profesinėje veikloje įtakoja į produktyvumą, našumą, galiausiai į rezultatą. Daugumai tai leidžia užsitarnauti aplinkinių pagarbą, sėkmingai bendradarbiauti su kolegomis ir taikiai gyventi darbo kolektyve, sėkmingai bendrauti su aplinkiniais. Tai varomoji jėga – „perpetuum mobile“ – asmeniniame ir visuomeniniame gyvenime, profesinėje veikloje. Gyvenimo prasmę apsprendžia nuveikti darbai, prasmingai praleistas laikas, atnešta nauda tautai, visuomenei ir sau, atradimo ir išradimo siekiamybė ir gausa, pagaliau sąžiningai atlikta pareiga, sukurta palanki darbo atmosfera ir t.t..

„...Juk neretai paklausi savęs – ką aš pasiekiau, nuveikiau? Tai man svarbu...“ (R-M)

„...Kažkiek be abejo turi, tačiau sistema labiau reikalauja griežtai apibrėžtų funkcijų vykdymo.....Pagarbos gyvybei ir žmogaus orumui...“ (R-G)

„...Be abejo, ypatingai mano profesijai religingumas daro labiau didelę įtaką. ...Nes religija man suteikia meilę savo artimajam. Ypač šie maldos žodžiai: „Viešpatie, padaryk, kad aš trokščiau kitus paguosti...kitus mylėti...“ (R-H)

„...Kiek atiduodi, sukuri, padarai, - tiek išlieka tavęs...“ (R-N)

„...Kadangi aš esu šiek tiek tinginiukė, tai dažnai mėgstu kartoti sau tokius žodžius: “Veik! Skubėk! Padaryk!” (R-D)

„...Manau, kad profesinėje veikloje yra labiau vertinamos tavo žinios, sugebėjimai, profesionalumas, o ne žmoniškasis Aš...“ (R-D)

„...Darbe man padeda susikaupti, nesiblaškyti, nesinervinti dėl smulkmenų, stengtis savo darbą atlikti gerai, suteikti džiaugsmo, geros nuotaikos lašelį pas mane ateinantiems žmonėms...“ (R-F)

„...Vadovaujosi, tačiau ne visuomet, veikloje suteikia daugiau pasitikėjimo savimi...“ (R-I)

„...Išsprendžiau įvairaus pobūdžio konfliktus, apgyniau savo įmonės bei klientų teises, pakeičiau keletą aspektų, kad įmonės veikla taptų efektyvesnė...“ (R-E)

„...Vadovaujosi ir niekada nesigailėjau – mane gerbia, manim pasitiki...“ (R-K)

„... Profesinėje veikloje mano asmeninis religingumas išugdė pareigos supratimą, siekusi bet kokią darbą atlikti gerai, išbaigtai su giliu atsakomybės jausmu...Man atrodo lyg manyje būtų vertintojas, iš vidaus mane įspėtu, sulaikytą nuo netinkamo elgesio, negarbingų veiksmų, kad neįžeisčiau kitų ar savo orumo. Lyg man prikaišiotų – ar tai sąžininga, garbinga, kritiškai verčia vertinti save, nuteikia geriams darbams. Asmeninis religingumas leido būti ne tik darboholike, bet ir kiek įmanoma profesionaliau atlikti savo pareigas, spręsti iškilusias problemas, siekti rezultato idėjos įgyvendinimo, žvelgti pirmyn.“ (R-C)

Individualusis religingumas, nepaisant profesinių skirtumų, reikalaujamų atsakomybės lygių individų profesinėje veikloje, skatina geresnę jų darbo kokybę, sąžiningumą pagarbą kolegai, klientui ar pacientui. Darbas yra vienas iš būdų realizuoti itin individualią žmogaus skirtį.

IŠVADOS

1. Individualusis religingumas – dvasinių vertybių kintamumo sąvoka, turinti pasirinkimo ir keitimosi užtaisą (ne konstantinis). Individualusis religingumas keičiasi dėl objektyvių sąlygų, kasdieninės tikrovės realių gyvenimo sąlygų, bet ir dėl individo patirties, lavinimosi, išgyvenimų įtakos. Kaip niekada nesibaigęs pažinimas, neišsemiamą realybę (tikrovę), taip individualusis religingumas kasdieniame gyvenime suteikia naujų prasmų, spalvų ir atspalvių, išvadų ir apibendrinimų ir tuo pačiu sujungia tikrovę ir išlaiko individualų autonomiškumą. Individualusis religingumas turi tą savybę, kad padeda adaptuotis kasdienėse realijose.

2. Individualusis religingumas ieško „racionalaus grūdo“, atitinkančio individo pasaulėjautą, teigiančią pozityvią gyvenseną ir yra priešprieša destruktiviam gyvenimo būdui. Individualusis religingumas žmogaus gyvenimui suteikia tam tikrą dorovinį ir idėjinį kryptingumą, egzistencinį prasmingumą. Visa tai stiprina jo gyvybingumą, leidžia jam lengviau atlaikyti užslenkančias socialines negandas, įveikti asmeninio gyvenimo tamsios nevilties valandėles ir net dramas.

3. Individualusis religingumas – įvairovės samprata, atspindinti dvasinių vertybių įvairovę. Dauguma individų savo religingumą gali apibūdinti, tačiau konkrečiai apibrėžti – sunku. Diapazonas platus – nuo ašinio ryšio su Dievu arba priimant ir praktikuojant savaip pasirinktus simbolius, meditaciją, maldas, apeigas, laisvą tiesų interpretavimą iki nebažnytinės žmogaus religingumo formos.

Daugumos individų religingumas atspindi tradicinių tikėjimų kai kurias pamatines tiesas, priimtas bendražmogiškas vertybes, žiniasklaidos ir komunikacijų suformuotas nuostatas. Pašėlęs gyvenimo tempas, besikeičianti vertybių orientacija irgi įtakoja atskiro individo pasaulėžiūrai.

Taigi, individualusis religingumas yra daugiasluoksnis – nepaimtas iš vienos dogmos, religinės tiesos ar principo, o jo esmę sudaro įvairios netgi ir besikeičiančios vertybės.

Jo sankloda – daugialypė, susidedanti iš tradicinių religijų, bendražmogiškų vertybių, įsitikinimų, etninių, tautinių tikėjimų ir kita.

4. Individualusis religingumas kasdieniame gyvenime atlieka dvi funkcijas: instrumentinę ir interpretacinę. Kaip instrumentai ir interpretacija reiškiasi per asmenines apeigas, meldimąsi, religinius apmąstymus, meditaciją, simbolius ir kita.

Individualusis religingumas šalia intuityvaus pasaulio aiškinimo atlieka dar ir kitas itin svarbias žmogaus gyvenimo, socialine organizacija susijusias funkcijas: dvasines – dorovines bei emocišnes, kultūros formavimo, bendruomenės sąmonės bendruomeniškumo ugdymo, psichologines relakcijos, komunikacijų, tautiškumo plėtros ir kita.

5. Individualusis religingumas veikia visuose veiklos srityse, ne tai, kad tik kai kada, kai kuriuose situacijose: asmeniniame gyvenime, santykiuose su artimais, kolegomis, vaikų auklėjime, kūryboje, visuomeninėje veikloje, profesinėje veikloje. Atskirose situacijose reiškiasi nevienodu lygiu: kartais labiau žadina veiklumą, išradingumą, kelia atsakomybės prieš save ir kitus, meilės, sąžiningumo, pagarbos jausmus ar verčia išlikti oriam, tolerantiškam, garbingam ar iškalbingai nutylėti, išklaudyti ir priimti kito nuomonę ir t.t.. Individualusis religingumas sujungtas su praktine patirtimi priveda prie egzistencinio gyvo tikrovės pažinimo supratimo. Taip pat reguliuoja elgseną, polinkius, gyvenimo prasmės kelius, dvasinius turtus.

6. Individualusis religingumas padeda ieškoti išeities iškilus problemai, sudėtingose situacijose susiorientuoti, skatina ryžtingai veikti, siekti žinių, lavintis savo profesijoje, ugdo intelektą, verčia nešti atsakomybę prieš kitus ir save, veikti kryptingai, nesipykti su sąžine, klausyti jos balso.

7. Individualusis religingumas – tai kas sudaro individo dvasinį pasaulį, jo turinį. Tai pakankamai subtilu, intymu, subjektyvu, netgi paslaptinga. Tai jo pačios surasti ir priimti, išpažinti ir pripažinti „vidinės tvarkos“ principai, įsitikinimai.

LITERATŪRA

1. Ališauskas V., Bagdonas R., Burnys Z. ir kt. 1991. *Religijotyros žodynas*. Vilnius: Mintis.
2. Berger, Peter, Luckmann, Thomas. 1999. *Socialinis tikrovės konstravimas*. Vilnius: Pradai.
3. Berger, Peter. 1967. *Zur Dialektik von Religion und Gesellschaft: Elemente einer soziologischen Theorie*. S. Fischer Verlag. Berlin.
3. Durkheim, Emile. 1999. *Elementarios religinio gyvenimo formos*. Vilnius: Vaga.
4. Eliade, M. 2000. *Šventybė ir pasaulietiškasumas*. Vilnius: Pradai.
5. Giddens Anthony. 2002. *Durkheim*. Vilnius: Vaga.
6. Grigas, Romualdas. 1998. *Socialinių įtampų Lietuvoje laukai*. Vilnius: VPU, LFSI.
7. Guščinskienė, Jūratė. 2001. *Sociologijos įvadas: Struktūrinės loginės schemos ir komentarai*. Kaunas: Technologija.
8. Kajokas, G. 2002. *Lietaus migla Lu kalne*. Vilnius: Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla.
9. Kantas, Imanuelis. 1996. *Grynojo proto kritika*. Vilnius: Mintis.
10. Kardelis, K. 2002. *Mokslinių tyrimų metodologija ir metodai*. Kaunas: Judex .
11. Kultūros ir meno institutas. 2001. *Europa ir mes*. Vilnius: Gervelė.
12. Laumenskaitė, Eglė. 1993. „Religija ir bažnyčia Lietuvoje: dabartis ir perspektyvos“ . Vilnius. Naujasis židinys. P. 95-105.
13. Leonavičius, Juozas. 1993. *Sociologijos žodynas*. Vilnius: Akademija.
14. Lietuvos Respublikos Konstitucija. 1993. Vilnius: Lietuvos Respublikos Seimo leidykla. P.120.
15. Luckmann, Thomas. 1996. *Niewidzialna religija*. Krakow: Nomos.
16. Luobikienė, I. 2003. *Sociologinių tyrimų metodika*. Kaunas: Technologija.
17. Malherbe, M. 1992. *Les religions de l'humanite*. Paris.
18. Matakaitė, Sonata. 2003. „ Individualusis religingumas ir kasdienis gyvenimas“ . Filosofija, sociologija. Nr. 1. Vilnius. P 40.
19. Matakaitė, Sonata. 2004. „ Individualaus religingumo bruožai šiuolaikinėje Lietuvos visuomenėje“ . Istorija. Vilnius. P 131.
20. McGuire B. M. 2002. *Religijon – The Social Context*, Wadsworth publishing company.
21. Merton, Robert. 1997. *Socialinė struktūra ir anomija*. *Sociologija*. Mintis ir veiksmas. Nr.1. P.66-84

22. Nesavas, Antanas. 1987. „Šiuo A. fenomenologinė sociologija“. Problemos. Nr. 37. Vilnius. P. 93-99.
23. Pasaulio religijos: populiarus žinynas. 1997. Vilnius. Alma Litera.
24. Paškus, Antanas. 1998. *Tikėjimo ir netikėjimo sąlytis šiandien*. Kaunas: Lietuvos katechetikos centro leidykla.
25. Paškus, Antanas. 1990. *Psichoterapijos vaidmuo religiniame asmens brendime*. Roma: Lietuvių katalikų mokslo akademija.
26. Smelser, N. 1994. *Sociologija*. Maskva.
27. Statistikos departamentas prie LR vyriausybės. 2006. *Religinės bendruomenės Lietuvoje*. Informacinis leidinys. Vilnius.
28. Schutzas, Alfredas. 1987. „Sveikas protas ir žmogaus veiklos mokslinė interpretacija“. Problemos. Nr.37. Vilnius. P. 100-117.
29. Schutzas, Alfredas. 1988. „Sveikas protas ir žmogaus veiklos mokslinė interpretacija“. Problemos. Nr.38. Vilnius. P. 104-118.
30. Tarptautinių žodžių žodynas. 1985. Vyriausioji Enciklopedijų Redakcija. Vilnius.
31. Weber, Max. 1997. *Protestantiškoji etika ir kapitalizmo dvasia*. Vilnius: Pradai.
32. Zulehner P.M., Denz H. 1994. *Wie Europa lebt und glaubt*. Dusseldorf: Patmos.

Individualaus religingumo įtakos aspektai individo veiklai

Interviu klausimai:

Pradėsime pokalbį, taigi kiek Jums metų?

Jūsų išsilavinimas?

Jūsų profesija?

Dirbate pagal profesiją?

Jūsų gyvenamoji vieta?

O gimimo vieta?

Kokia Jūsų šeimyninė padėtis?

Ar turite vaikų?

Ar laikote save religingu žmogumi ?

O dabar apie tavo tėvus paklausiu. Ar geri santykiai buvo su tėvais?

Ar tėvai buvo tikintys?

O gal priklausote kokiam kitam religiniam bendruomeniui? Kodėl?

O Jūsų artimieji, vaikai, žino, kad Jus tikinti, kaip jie tai priima?

O Jūsų draugai irgi tikintys?

Ar Jūs dažnai lankotės bažnyčioje?

Ar švenčiate religines šventes?

O Jūsų kelias į tikėjimą ar nuoseklus, ar koks įvykis paskatino?

Ar skaitote Bibliją ar kitokią religinę literatūrą?

O ar savo tikėjimui ką nors pasiimate iš kitų religijų ideologijų?

Kaip manote, kokios priežastys galėjo įtakoti Jūsų individualios religijos susiformavimą ?

Norėdamas pabėgti nuo rutiniškos kasdienybės, ar Jūs užsiimate joga, meditaciją ar panašiai dalykais ? Kas Jūs paskatina tai daryti ?

O kaip Jus išreiškiate savo tą tikėjimą?

Ar Jūs turėjote kokių svarbių religinių išgyvenimų?

O kaip Jus galvojate, ar religinius patyrimus žmonės patiria bendrai, panašiai ar vis dėlto atskirai?

Kas Jūsų individualioje religijoje labiausiai imponuoja?

Ar kokia įtaka tikėjimui darė Jums draugai, šeima, artimieji?

Kas Jūsų individualioje religijoje labiausiai imponuoja?

O Jūsų manymu, kuo skiriasi tradicinis tikėjimas nuo dabartino Jūsų tikėjimo?

Ar tikite likimu? Kodėl? Kaip Jus manote, kokie faktoriai nulemia likimą?

Kasdieniam gyvenimui kuo pasikliaujate?

Kiek svarbi Jūsų gyvenime yra religija?

Kaip individualusis religingumas padeda atgauti dvasinę pusiausvyrą ?

Kaip Jus manote, ar individualizacijos procesas turėjo įtakos Jūsų individualiai religijai atsirasti?

Kodėl?

Kokias problemas individuali religija padeda išspręsti, iškilusias Jūsų kasdieniniame gyvenime ?

Ką individuali religija suteikia Jūsų gyvenimui?

Kaip Jus manote, ar šis tikėjimas leidžia save išreikšti ir realizuoti gyvenime? Kodėl?

Ar Jūsų manymu, bažnyčia duoda tinkamus atsakymus į šeimos gyvenimo problemas, socialines problemas ar dvasinius žmogaus poreikius? Kodėl?

Kaip dažnai Jūs kasdieniniame gyvenime vadovaujatės individualia religija ? Kokiais atvejais ?

Ar Jūs kada nors pasineriate į religinius apmąstymus ir kas Jūs paskatina tai daryti ?

Priimant svarbius gyvenime sprendimus, ar vadovaujatės savo religiniais įsitikinimais? Kokiais atvejais ?

Koks yra šventas daiktas arba amuletas, kuris neša jums laimę ir kaip dažnai naudojate savo amuletą ?

Kodėl būtent šį daiktą išsirinkote savo amuletu ?

Ar domytes horoskopais, parapsichologiniais reiškiniais ? Kada tai darote ir kodėl ?

Kaip žiūrite į netradicinius gydymo metodus, o ar patys naudojate šiais metodais ?

Jūsų individualios religijos credo ?

Kaip Jūs manote, ar turi įtakos Jūsų profesiniai veiklai individualusis religingumas ?

Ar individualiais religiniais įsitikinimais vadovaujatės savo profesinėje veikloje ? Ką jie suteikia jūsų profesiniai veiklai ?

Kaip Jūsų kolegos reaguoja į Jūsų individualų religingumą ?

Ar kylant karjeros laiptais įtakos turėjo Jūsų individualusis religingumas ?

Ar individuali religija padeda išspręsti darbinės problemas iškilusias darbo metu ?

Kokias darbinės problemas iškilusias darbo metu išsprendėte ?

R - A (mot.)

I. *Pradėsim pokalbį, taigi kiek Jums metų?*

R. 42m. Tuo bus 43m.

I. *Jūsų išsilavinimas?*

R. Aukštasis dabar, sakykim.

I. *Jūsų profesija?*

R. Medicinos sesuo.

I. *Dirbate pagal profesiją?*

R. Taip, bet šiaip profesijos kelios pas mane, net trys.

I. *Tai kokios jos?*

R. Darbininkiška buvo profesija. Anais laikais, baigiant mokyklą mes turėjome audėjos profesiją ir aš netgi dirbau pora metų. O paskui med. sesers pasirinkau profesija, nes man ten įkyrėjo,...nusbodo ir pagalvojau, kad darbas bukina žmogų (nusijuokia). O paskui...teko vėl viską iš naujo įvertinti gyvenimą. Nusibodo...., kur aš gyvenu ir pagalvojau, kad reikia įvertinti viską iš naujo ir tada....universitete mokiausi.

I. *O ką universitete studijavote?*

R. Socialinį darbą.

I. *Ar ši profesija Jums patinka?*

R. Pati profesija gera, bet nu.....mūsų sąlygomis, tas darbas.... mano manymu, yra ne tas. Jis iškreiptas, kaip ir viskas pas mus kol kas.

I. *O jei sąlygos būtų geresnės, ar dirbtumėte šį darbą?*

R. Gal.

I. *Tai kaip suprantu, šiuo metu Jus dirbate medicinos sesute?*

R. Taip. Aš dabar esu medicinoje ir kol kas negalvoju iš jos išėiti.

I. *Kodėl ?*

R. Todėl, kad aš įvertinau savo profesiją iš naujo.

I. *Tai radote teigiamu dalyku?*

R. Buvo teigiamų savybių, žinoma. Kadangi aš turiu šeimą ir vaikus, sakykim taip. Ir tai atima išmanęs..... daugybė energijos....jėgų, kadangi ne viskas ten gerai klojasi. Man svarbu, kad darbas.....iš manęs daug nereikalautų jėgų. Dabar man svarbu, kad būtų įprastas, ramus be jokių ten šuolių, be karjerų siekių ir pakankamai gerai aprūpintų mane materialiai. Mane tenai viskas tenkina.

I. *Jūsų gyvenamoji vieta?*

R. Vilnius. Miškai (juokas). Skardis (juokas).

I. *O gimimo vieta?*

R. Biržai – miestelis šiaurės Lietuvoj.

I. *O kada atsikėlėte į Vilnių?*

R. 1986 m., tai jau bus virš 20 metų. Aš daugiau pragyvenau Vilniuje, negu bet kur kitur.

I. *Aišku. Ar turite šeimą?*

R. Turime gi tą šeimą. Tokią ar šiokią, bet jinai yra. Neatsisakysi jos (juokas).

I. *Kokia Jūsų šeimyninė padėtis?*

R. Skiriuosi, mano šeimyninė padėtis.

I. *Ar turite vaikų?*

R. Turime iš viso du: dukrelė Marta (16 m.) ir sūnus (14 m.).

I. *Ar Jūs pati esat tikinti?*

R. Aš galvoju, kad tikėti kažkuo reikia, nes tai yra.....kaip pagrindas, stabilumas – kažkokiai tai.....pagrindas. Vis tiek žmogus kažkuo..... tiki vienu ar kitu dalyku arba tiki, kad netiki (juokas). Man šeima įdiegė tą katalikų tikėjimą. Ir aš esu dėkinga, nes dabar galiu, taip sakant, pasieškoti savo tiesos, o jeigu man reikėtų ieškoti dar ir naujos religijos, tai aš gal būt ne toli nueičiau (juokas).

I. *O dabar apie tavo tėvus paklausiu. Ar geri santykiai buvo su tėvais?*

Su tėvais, mano?

I. *Taip.*

R. Nu ką aš žinau. Tėvas mano buvo.... prastas tėvas, sakyčiau. Aš jau dabar neprisimenu. Jeigu prisimenu, tai kaip pasigailėjimas. Ta šeima iš egzistavo visą laikotarpį, taip sakant. Galėjau gal turėti geresnės patirties.

I. *O mama?*

O mama. Nu, kaip kiekviena moteris, kuri tam tikru gyvenimo periodu viską nešė, davė šilumą ir visko ko reikėjo.

I. *Ar tėvai buvo tikintys?*

R. Nu, tikintis. Sakyčiau, tėvas daugiau iš padorumo eidavo į bažnyčią - per didžiąsias šventes, o mama turbūt laikėsi to tikėjimo kaip išsigelbėjimo, ne tik tikėjimo, nes jai duodavo kažkokią šventę – ten organizacijose bažnytinėse dalyvaudavo, visokia veikla užsiėmė. Jai, man atrodė, tai buvo kaip poilsis nuo tos kasdienybės .

I. *Tai aš suprantu, kad ji dalyvavo religinėje bendruomenėje?*

R. Jo, jo, labai intensyviai.

24. Kaip suprantu, Jūs taip pat tuomet dalyvavote toje religinėje bendruomenėje?

R. Taip.

I. O Jūs ar mielai dalyvaudavote toje religinėje bendruomenėje?

R. Nu....mielai. Man patiko tos šventės toje bendruomenėj, nes ten....iš viso dalyvavom gan intensyviai ir ten chorelis buvo, - toks jaunatviškas. Kas anksčiau buvo neįprasta. Naujovės tokias įvedinėjo.....su gitarom ten, giesmes naujoviškas su... Nu, dabar tai girdėti ten visokios šutvės ten dainuoja su gitaromis iškėlę rankas, o kad katalikų bažnyčia anksčiau taip kas giedotų, tai mes net piktindavom ten žmones tuos senesnius, bet kunigai visada mus palaikė, džiaugiasi ir šita mūsų kuopelė pravažinėjo per visą Lietuvą, tai sakant. Kaip čia kultūriniai mainai ir ekskursijos visokiausios.

I. Tai Jūsų religinė bendruomenė ėjo su laiku?

R. Net perlenkė, nes bažnyčia pas mus tai nesivystė praktiškai. Čia vieni kiti išsišokėliai kunigai tik tai tokius dalykus leisdavo.

I. O dabar šiuos saitus palaikote su ta bendruomene ar išėjote?

Nu... tiesiog išėjom natūraliai, nes išaugome ir išsivažinėjome. Tiesiog mokslai, darbai ir visa kita. O be to pasikeitė mūsų ten kunigai likę, - organizatoriai tie visi, - nutruko ryšiai.

I. O gal priklausote kokiai kitai religiniai bendruomenei? Kodėl?

R. Jokiai bendruomenei nepriklausau. Dabartinės bendruomenės kelia įtarimų.

Aš geriau laikyčiausi tradicinių bažnyčių. Ne matau reikalo keisti. Aš pakankamai savarankiška, kad man reikėtų. Neieškau aš papildomų bendruomenių, nes Biblija, kaip sakant, yra ta pati. Tik jos interpretacijos skiriasi. O interpretacijos....informacijos tas srautas platus, gali interpretuoti pati (juokas), - savarankiškai. O be to viskas yra mokama kitur. Tai kas parašyta Biblijoje, aš moku, beveik, atmintinai. Per visą šitą jaunystės periodą galiu cituoti iki šiol, laiškus Korintiečiams (juokas).

I. O šiaip kokiose religiniuose renginiuose dalyvaujate?

R. Dabar ne.

I. Poreikis yra šioks koks nors ar ne?

R. Gal ir nueičiau iš įdomumo. Sulyginti vat, savo savijauta, anų dienų patirtį ir kaip matyčiau visą šitą reikalą dabar. Man įdomu būtų. Ir ką žmonėms reiškia tokie renginiai. Gal aš per toli nuėjau tuo pačiu įvertinimu?

I. O Jūsų artimieji, vaikai, žino, kad Jus tikinti, kaip jie tai priima?

R. Kai aš ištekėjau, tai supranti, niekad į tą bažnyčią nevaikščiojau, galima ant pirštų suskaičiuoti tuos kartus. Jau, jau dar gi prieš mano vedybas tas atsisyjo, taip kad pervertinimo ar tai natūralus tokio atsisėjimo, nevertinant nieko, tiesiog jaunatviški vėjai ar panašiai. O visą kitą atėjo vėliau. Vaikai iki šiol mane skaito religinga, aš nežinau, koku pagrindu. Gal, tiesiog. Vaikų aš nepakrikštijau iki šiol, nors jie nori krikštytis, bet kai klausiu kodėl jie nori, tai jų atsakymas būna toks: „tai labai gerai turėti krikšto mamą. O man labai tiktų šita krikšto mama“. O kodėl labai tiktų? „Nu, tai, kad dovanų gaučiau“. Nu, kai tavo intencija pasikeis, žinoma, mes nueisime pasikrikštyti.

I. O Jus nebandote aiškinti tą esmę?

R. Tai aš nuo jaunų dienų kokiais klausimai juos domina. Tai gi, aš visą laiką aiškinu su jais apie Dievą. Pašneku apie tuos dalykus.

I. O vaikai tiki?

R. Ne, netiki. Mano Marta šaukia, kad netiki. Tai klausiu, ko tu nori krikštytis? Tai, kol tu netikinti, tu tol busi nekrikštyta. Aišku, už tokius žodžius, jinai pyksta.

I. O gal ji nori pritapti prie draugų, kurie krikštyti?

R. Jo. Visi, sako, turi krikšto mamas. Nu, nedovanoms, sakau, krikšto mama, o tam atvejui, jeigu aš mirsiu, kad galėčiau pasitikėti, kaip sakant, paglobotų. O tokių žmonių nėra šiais laikais. Tarp kitko, šitas mano nusiteikimas, aš visą laiką griaužiu save, kodėl aš ne krikštiju tų vaikų. Bet tiesą sakant, aš nematau tokių žmonių, kurie pakrikštytų. Dabartinėje mano aplinkoje visi artimi žmonės yra pravoslavai, nors kita vertus aš tik dabar sužinojau, kad pravoslavai gali krikštyti katalikų vaikus ir atvirksčiai. Tai gal ir krikštysiu ir dar, mano įsitikinimų, kad žmogus turi pats rinktis religija – nuspręsti ar jis nori būti krikštytas ar jis nori būti Dievo bendruomenės narys....Aš manau, kad brandus žmogus, turi pasirinkti kelią, bet susipažinti, aišku, turi būti anksčiau, kad žinotų iš ko rinktis.

I. *Tai gal šiek tiek skeptiškai į Jūs žiūri?*

Tai kad aš nereklamuojau savo individualaus tikėjimo, jei kas paklausia prie butelio, prie cigaretės, tai gi aptariam tuos klausimus visada su artimais draugais. Iškyla tokių dalykų. Tai kam draugai yra? Tam, kad pasišnekėti apie svarbius dalykus. Tai žmonėms turėtų būti suprantama. Jei nori kitų momentų išlendi kada reikia ir pasišneki. Taip pakritikuojame religiją savo nuosavą ir paieškome kitų kelių.

I. *O Jūsų draugai irgi tikintis?*

R. Įvairių yra draugų. Mes visi esame nepraktikuojantis. O dėl tikėjimo. Tai vieni tvirtina, kad jie tiki į Dievą, o kiti – ne. Bet tie, kuriai tvirtina, kad jie netiki, tai dar tokių dvasingų žmonių

paieškoti reikia. Taip.....kad aš manau, kad kiekvienas ten turi susikūręs savo, pasaulio už ko reikia laikytis.

I. *O Jūsų santykiai su draugai, ar jie žino, kad Jus esate tikinti?*

R. Tai niekas nežino, nes aš niekur nereiškiu savo įsitikinimus, tiesiog tikiu ir viskas. Tai tas tikėjimas yra matomas, kai tu lankaisi religinėje bendruomenėje – atlieji tas praktikas visas, tai jis yra matomas. O kai tu.....kažkaip savyje, tai niekas to ir nemato, ir niekam ne įdomu ir nieks neklausia, taip paprastai.

I. *Ar Jūs dažnai lankotės bažnyčioje?*

R. Šiuo metu visai nesilankau. Tik po kelerių metų, šiemet buvau per šv. Velykas. Aplink bažnyčia ėjau. Buvo gera. Poreikis kažkoks tai buvo. Apsidžiaugiau, kad pataikiau laiku, kad nepavėlavau (juokas). Atėjau ten skambant varpais – nostalgija.

I. *Kodėl toks tarpas buvo?*

Tai aš nesakyčiau, kad aš sugrižau, tiesiog. Nu, gal galvoju, nereikia per daug atitolti, gal čia ne viskas taip yra ginčitina.

I. *Ar švenčiate religines šventes?*

Švenčiame, nes švenčia visi aplinkui, nors tai yra įaugę į kraują nuo močiutės laiku: šv. Velykos, šv. Kalėdos. Švęsti tai yra šventa. Nu, reikia laikytis kažko tai, kažkokių tradicijų, mokyti tų tradicijų vaikų, nes tai yra mūsų šaknys. Maldų aš visai per tas šventes beveik nekalbū. Aš net gi pradėdu skaityti kažkokius, tai visai ne maldos žodžius, o ką nors tokio kas užkliūva ir man atrodo, vieta ir laikas pasakyta, pavyzdžiui, net gi poeto kokio nors (juokas), mąstytojo šiaip žodžius, tiesiog, kad atitiktų dvasią, kaip pavyzdžiui, reikia prisiminti, kad ne tik būti susirinkom čia (juokas) panašiai. Man labai faina sėdėti už vieno stalo su įvairių religijų atstovų kaip šiemet. Tiesa, aš šiemet pradėjau kartais nueiti į cerkvę.

I. *Kodėl ten einate?*

R. Aš vis draugiškai nueinu, kai ten kas miršta, ką nors palydėti reikia, bet labai mielai. Man ten.....ta bažnyčia tradiškesnė ir man atrodo, kad mažiau jina yra veikiama kažkokių tai politinių vėjų, mažiau yra veikiama kažkokių tai visuomenės reikalavimų gal būt. Tas kas nori.....prisiliesti prie to, atseit, gryniosios religijos { } o katalikų bažnyčioje to negalima gauti. Aš suprantu, kad katalikų bažnyčia yra labai apipinta įvairių skandalų ir kažkaip.....ir įtarimą kelia. Kaip čia pasakius, įtariu vaidmeniškumu tuos žmones.....čia grynai dėl celibatų, dėl visų šitų dalykų. Jeigu tu veidmainys esi gyvenime, nu, tai ką tu gali pasakyti savo parapijiečiams.

I. *Jus už celibatą ar ne?*

R. Koks celibatas, turi būti laisvė. Jeigu žmogus aukoja visą savo energiją, kad kovotų su savo prigimtimi.....dalykais, instinktais ir kas tikbelieka, tik pyktis gal ir ribojimas parapijoniškumas. Pavyzdžiui, religinių istorijoje, tai buvo laikoma, kad dvasinių dalykų gali siekti tik per fizinius. Šitokia praktika yra tik išrinktiesiems. Nemanau, kad kiekvienas toks yra dvasios didvyris.

I. O Jūsų kelias į tikėjimą ar nuoseklus, ar koks įvykis paskatino?

R. Turbūt nuoseklus. Kaip visi vaikystėje – konformacija. Paskui, aišku, jeigu neįtiktų man ta kompanija, ta veikla...gal aš būčiau ir kitu keliu pasukusi. Gal nebūčiau taip gilinusi į tuos religinius dalykus. O čia gi, kartu su ta organizacija, tai mes gi ir religiniuose reikaluose, taip sakant, gilinomės. Ne tik lia, lia tapalia būdavo ir paskaitos,- aiškinomės dalykus, kurie mums buvo neaiškus. Aišku, pateikdavo mums gana paviršutiniškai dažnai ir, taip sakant, porcijuotai, kad nepažadinti ten kokių nors....(juokas). Aš dabar, kaip žiūriu iš šalies, jokių nors protestantiškų minčių (juokas).

I. *Ar skaitote Bibliją ar kitokią religinę literatūrą?*

R. Be Biblijos, kokias dar religines knygas skaitau. Nu, tai Brahmaną pradėjau skaityti. Tik smulkiai parašyta, blemba, nematau. Akinių reikia. Aš skaitau įvairią literatūrą. Tam, kad savo pasaulio sampratą praplėsti ir tie patys fundamentalus dalykai: džiaugsmas, skausmas, kas yra gerai, o kas yra blogai. Viską pervertini, kai pasižiūri kaip kitos religijos.

I. *O ar savo tikėjimui ką nors pasiimate iš kitų religijų ideologijų?*

R. Taip, pavyzdžiui, kad tikėjimas turi būti džiaugsmingas, o ne ašarojimas dėl nuodėmių. Iš tiesu, mušimasis į kritinę ir vaikščiojimas keliais. Baptistai Biržose, kiek aš pamenu, mes su baptistais su gyvenome, keisdavomės chorais per didžiąsias šventes ir sveikindavome vienus kitus apsikabindami. Ir dabar, va, mano draugė ten važinėja į jų organizuojamas, mano sesuo teisingau, stovyklas. Kadangi draugus turim....tokius iš baptistų bendruomenės ir labai puikiai sutariam ir nėra jokių ginčų religinių klausimų. Čia tik praktikos, - tos kasdieninės religinio praktikavimo - nedidelis skirtumas. Biblija ta pati ir visos tiesos. Nesigiliname. Svarbiausia bendrumas.

I. *Kaip manote, kokios priežastys galėjo įtakoti Jūsų individualios religijos susiformavimą ?*

R. Vidiniai ieškojimai lėmė, kad aš dabar mažiau tikinti tradiciniu variantu.

I. *Norėdamas pabėgti nuo rutiniškos kasdienybės, ar Jūs užsiimate joga, meditaciją ar panašiai dalykais ? Kas Jūs paskatina tai daryti ?*

R. Aš ne užsiiminėju joga ir meditacija.

I. *O kaip Jus išreiškiate savo tą tikėjimą?*

R. Sunku pasakyti. Gamtoje gal geriau.....išreiškiu.....nu tą ryšį jauti, tiesiog, ryšį su kažkuo dideliu, didingu, kad tu esi kažkokia dalis, kažkokio tai didžiulio, didžiulio užmąstymo, tai negali viskas būti atsitiktinai. Na va tokia savijauta mano ir ta išraiška. Tai tartum meldiesi.....visam pasauliui.....ir viskas.

I. O ar skiriasi Jūsų bendravimas su tikinčiais žmonėmis ir su netikinčiais?

R. Niekaip nesiskiria. Bendravimas tik skiriasi su.....nežinau (juokas). Gal skiriasi...Užkerti bendravimui kelią ir viskas – tiek kiek reikia.

I. *Ar Jūs turėjote kokių svarbių religinių išgyvenimų?*

R. Religinių ne. Labai stengiausi, bet tokių stiprių –ne. Aš visą gyvenimą stengiausi pajusti kažką tai tokio, – religinį išgyvenimą, ekstazę kokia nors. Aš tiek meldavausi, vat toj paauglystėje, žinai. Nuoširdžiai tenai, ten tas, kaip ten būna rekolekcijos tos visos, tiek valandų praleisdavome gi, tais rūbais apsirengusios prieš altorių. Gi ten reikėdavo...ten būdėti prie Kristaus karsto ir bandydavau tuos patirti - ką nors tokio. Nu, tai ne figa! Kartoji, kartoji tuos pačius žodžius, o didesnę ekstazę patirdavau kokiu nors bendravimu, žinai su žmogum, ypač kai tave supranta ir tu jį supranti arba nuo muzikos garsu. Nu bažnyčioje nuo ko buvo galima patirti ekstazę. Pas mus buvo nuostabus vargonininkas, - meistras tiesiog. Taip buvo išdresiravęs chorą, kad nereikėdavo, žinai, beveik važiuoti ir klausyti koncertų kur nors kitur. Jisai grodavo visų didžiųjų kompozitorių mišias ir vat, kaip taip galingais virš, vargonais užgrodavo - pajusdavai religinę ekstazę.

I. *O dabar per ką pajunti?*

R. Per grožį. Žinoma, savyje – nelabai, šeimoje – nelabai. Gal gerume? Kai tas žmogus netikėtai, nes žinai, kaip dabar sunku surasti....ką nors. Visi tokie užsidarę: langus ir duris. Ir jei žmogus tau kažką netikėtai duoda, tai kažkas tokio stebuklingo pajunti tada, kad Dievas dar yra.

I. *O kaip Jus galvojate, ar religinius patyrimus žmonės patiria bendrai, panašiai ar vis dėlto atskirai?*

R. Nu, tai mes kažkiek skirtingi ir tiek vienodi esame. Nu, vis tiek kiekvienam atrodo, kad jis išgyveną kažką tai ypatingo, savito, o ištikrųjų, tai teko išgyventi turbūt kiekvienam....ir tiek.

I. *Ar kokio įtaka tikėjimui darė Jums draugai, šeima, artimieji?*

R. Aš nežinau, kas čia įtakojo ar, būtent, ta religija įtakojo, mano pasirinkimą tų draugų ir artimų žmonių. Čia ne gali būti atsitiktinumas. Vis tiek suformuoja kažkokį dvasinį tipą, man taip atrodo, o tie draugai savaime pradeda tave įtakoti ir tu pradedi ieškoti savyje – tų gerų ir blogų pusių. Pradedi kažkaip vertinti save per jausmus. Mes įtakojame kitą ir vis dėlto gaunasi, kad tie patys žmonės mus irgi vėl įtakoja. Visgi sau renkiesi, tai kas tau gražu, tinka, už ką tu gali gerbti.

I. Kas Jūsų individualioje religijoje labiausiai imponuoja?

R. Aš nežinau. Ne galiu pasakyti. Gal imponuoja tai, kad jinai gali keistis kiekviena akimirka nuo kiekvieno patyrimo. Man patinka, kad aš esu laisva, kad aš išlaisvinau savo mintį ir leidau sau atsiverti ir pradėti mąstyti, ir vertinti kitų žmonių patyrimus. Anksčiau, tradicinė religija buvo labai uždara ir tai kėlė baimę kažkokią, jautei trukdymą kažkokį. Juk religija negali tavęs slėgti.

I. O Jūsų manymu, kuo skiriasi tradicinis tikėjimas nuo dabartino Jūsų tikėjimo?

R. Tradicinė turi savo griežtai nustatytas taisykles. Pavyzdžiui, kas galima ko ne galima, kas tinkama kas ne tinkama, tos religijos žmogui arba tos bendruomenės atstovui, kad kažkoksai elgesys arba išsireiškimas gali ten pakenkti visai bendruomenei. Tokius apribojimus turi kiekviena religinė bendruomenė – priimtas taisykles: rašytas ir nerašytas. Ar ne?

Religija, ištikrųjų, labai atėmę...tą laisvę, - turi eiti ten ir ten, turi daryti tą ir tą. Nu, kaip tarybinė sistema, man tai buvo kažkas panašaus. Ir kai aš išėjau iš šeimos...ir aš, ta prasme, praktiškai pradėjau permąstyti tą pačią religiją. Nu, tai buvo nedeterminuoti, aišku, dalykai. Pajunti laisvę ir pradedi ją naudoti gal būt per kraštus. Ne viskas patinka dabar ką aš tada dariau. Nu, nieko aš ten blogo, aišku, ne dariau. Dieve mano, bet tai nu, ne visko reikėjo man daryti. Tiesiog, tiesiog susipažinti, - ne buvau susipažinusi su pasauliu, - su pasauliu koks jis yra. Ir tas pasaulis koks yra gal būt ir leido man pervertinti viską, nes jeigu tu užsidarai grynai savo tam tradiciniame religingume, tu save pribaiigi vis tik. Religija, aišku, dvasiniai dalykai, bet turėtų labai rištis su jausmais, bet, o nežinau, kaip reikėtų pasakyti. Nu, tai karočia sakau, apribojo mane, o paskui aš bandžiau pervertinti viską. Nu, tai keliauju į save. Gal paskui vėl viską atgal atvertinsiu iš naujo. Gal dabar tiesiog nėra laiko ir nepatogus momentas – užimtas. Visa mano galva užimta visai kitais tokiais dalykais.

I. Kuo daugiausiai užimta?

R. Daugiausiai užimta savo kaltės nagrinėjimu. Jo. Ir jeigu vieną kartą lemtingu momentu pasirenki ne taip, tada labai sunku iš voratinklio išsipainioti.

I. Ar tikite likimu? Kodėl? Kaip Jus manote, kokiai faktoriai nulemia likimą?

R. Likimas yra nulemtas, bet nulemtas ne kažkur iš viršaus, o pilnai susiformavusio savo asmenybės arba nedasiformavusios – vienas iš dviejų. Ta nedasiformavusi asmenybė paprastai ir nulemia tą tavo likimą, nes tu renkiesi dažniausiai ne teisingai. Jeigu kažko tu savyje nesupranti, nepakankamai vertini savo patirtį arba neteisingai ją įvertini, nu tai tavo likimas šudinas gaunasi, nes tu galvoji, kad geri dalykai yra tie, kurie tau, ištikrųjų, nenaudingi ir blogi. Nu, ir tas likimas, taip pat yra sąlygotas kartų. Nu, ir taip jauti, kad mano mama taip elgėsi, pas mus tėvus taip buvo

arba pas senelius taip buvo, va ir pas mane kartojasi. Tai kiekvienas gali pastebėti tuos dalykus. Tokiu atveju, reikia kažką pervertinti, kad tas likimas pasikeistų. Nu, tai čia, aišku. Juk nuo tavęs dažniausiai viskas priklauso.

I. Kasdieniame gyvenime kuo pasikliaujate?

R. Savimi pasikliauju.....nu, ir nežinau.....daugiau neturiu kuo pasikliauti. Gal artimais draugais? Bet vėlgi, šiuo momentu, labai netinkamas klausimas, nes pas mane dabar eina pervertinimas, gal krizė dvasinė, tai pervertini kuo gali pasikliauti ir kuo ne gali. Kažkas kažkur dilgtelejo, kažkas buvo, kas užkliudė.....ir iš tikrųjų labai blogos dienos.

I. Kas lėmė, kad pasirinkai individualią religiją?

R. Gal dėl to, kad užkniso tradicinė religija. Pradedi galvoti, kodėl tu turi gyventi baimėje. Kaldavo pastoviai Dievo baimę: „vaikeli, Dievo tu bijok“, sako. Kodėl Dievo turiu bijoti, jei jis ten, skelbiamas tavo Dievas išganytojas ir visą kitą ir kad jis tau šitą pasaulį, gyvenimą suteikia, kad, iš vienos pusės, teigiama kančioms, o iš kitos pusės – kai pradėti galvoti, kodėl turi verkti tuoj ašarų pakalniai, jeigu galima džiaugtis. Nu džiaugtis, ne blogąja prasme, - anarchistine prasme džiaugtis, bet tiesiog pakeisti požiūrį gal ir likimą čia vat įvertinus, turbūt – požiūrį į likimą, jeigu tu ten visą laiką tik tai lankstyti: „vaaa, man taip turi būti ir kitaip nebus“. Nu, tada tai ašarų pakalnė. O jei tu galvosi: „o kodėl man tai turi būti, gal man gali būti kitaip“. Tada ir ta religija, ir tas gyvenimas gal būti prasmingesnis? Kaip sakyti, ta religija, ką jinai gi reglamentavo, juk visuomeninius santykius, tai kad neišlystum kur nors, - išlysi gausi per galvą. Ji daugiau socialinius santykius reguliavo, pavyzdžiui, neirtų šeimos, kad žmonės negalvotų, kad ten gali lakstyti nuo vienos bobos prie kitos, palikę savo šeimas. Manau, religija buvo skirta tam, kad kontroliuoti socialinius santykius.

I. Kiek svarbi Jūsų gyvenime yra religija?

R. Aš, galvoju, kiekvieno gyvenime religija turi užimti savo vietą. Man taip pat ji yra svarbi, nes praėjo per visą mano gyvenimą vienokia ar kitokia forma.

I. Ar religija suteikia Jums ramybės ir nusiramavimo?

R. Nu suteikia. Turėtų suteikti. Dabar tu gyveni tą socialinį gyvenimą, - gyvenimo peripetijose. Tu visais rūpiniesi, bet ateis laikas, kai tau atrodo nebus kuo rūpintis ir tada tavo pagrindinis ryšis su religija išryškės. Aš taip suprantu. Kai žmogus lieka vienas, nu, tai lieki vienas su savimi ir su Dievu. Ar tu ta Dievą matai ar tu jo nematai.

I. Ar vadovaujatės individualia religija sprendžiant šeimos problemas? Kodėl?

R. Nu nežinau. Nebent kitokia forma bandai išreikšti. Gėris lieka, o ne blogis. Pagal tai ir bandai auklėti vaikus.

I. *Kaip Jus manote, ar individualizacijos procesas turėjo įtakos Jūsų individualiai religijai atsirasti? Kodėl?*

R. Žinoma. Būtinai. Nu, tai pusę gyvenimo nugyvenau tarybinėje sistemoje, – „šak na leva, šak na prava - rastrel“ (žingsnis į kairę, žingsnis į dešinę – tave sušaudo) , tai paskui, kai pajutai tą mąstymo laisvę, tą visuomenės laisvėjimą, tai savaime aišku, tai taip pat ir paveikė tavo religiją.

I. *Ką tikėjimas Jums suteikia? Kodėl?*

Stabilumo.

I. *Ar esate tolerantiškas kitų tikėjimu atžvilgiu? Kodėl?*

R. Kitų tikėjimų atžvilgiu esu tolerantiška. Netolerantiška esu tiktai patologinių tokių fanatikų atžvilgiu. Absoliučiai, bet kokiai religijai jie be priklausytų.

I. *Ar leistumėte savo vaikui vest ar tekėti už kitos religijos atstovo? Ar leistumėte savo vaikui vest ar tekėti už kitos religijos atstovo?*

R. Dar įdomiau. Nu žinai, pavyzdžiui, būna ne tai, kad religijų skirtumas, - musulmonai, jo, su katalikais ar priešingai. Aš manau, kad tai ne religijų skirtumas, o aplamai kultūrų labai didelis skirtumas. Aišku, kultūros yra sąlygotos religijos, bet tai tos religijos yra monoteistinės abidvi, - tiki į vieną Dievą, kad ten tie skirtumai tikėjimo Kristumi netikėjimo čia yra nedidelis dalykas, bet labai didelis tradicijų skirtumas požiūriu ir visą kitą. O šiaip, tai gali trukdyti, tik žmonės turi būti labai, labai atviri ir tolerantiški. Nu, yra savų problemų, aš manau. Man atrodo, kad šiuolaikiniai žmonės gali vestis kaip tik nori.

I. *Kaip Jus manote, ar šis tikėjimas leidžia save išreikšti ir realizuoti gyvenime? Kodėl?*

R. Tai, aišku. Taigi mano profesija, tai taip atitinka visas religines normas, suprantate. Na, kaip tenai, gailestingoji sesuo, jo, gailestingumas, paguoda ir visa kita. O šiaip, tai neveltui gal aš rinkausi tokią profesiją.

I. *Kaip Jus manote, kokias problemas sprendžia tikėjimas? Kodėl?*

R. Fundamentalias: pasaulio atsiradimą, egzistencijos ir pagaliau vienatvės. Nu, kodėl aš esu, kas aš esu, taigi filosofiniai dalykai. Religija atsako į tuos klausimus. O pasaulis neatsako.

I. *Kokia Jūsų gyvenimo prasmė?*

R. Man atrodo, kad į šitą klausimą gal aš tik prie grabo lentos prisilietus pasakyti galėčiau, - kokia buvo to gyvenimo prasmė. Ne matau. Man atrodo, kad prasmė: pasveikinti saulutę ryte, nelabai pykti, jeigu ten jos nesimato ir panašiai. Nu, ką aš žinau, aš nesu kažkoks ten svarbus, man atrodo, šitam pasauliui, bet tai gal šitas pasaulis duotas man.

I. *Ar Jums svarbu, kokiai religinei bendruomenei priklauso Jūsų artimieji draugai?*

Ne.

I. *Kaip Jus manote, kuo skiriasi religingas žmogus nuo kitų žmonių? Kodėl?*

R. Man atrodo, kad tas žmogus, kuris bando atsakyti į tokius du giluminius klausimus. Nu, gal ir kitas bando, bet šitas vis dėlto turėtų būti jautresnis klausimo prasme, nors būna įvairių, aišku.

I. *Kas, Jūsų nuomonė, yra religingo žmogaus priešingybė?*

R. Politikas (juokas). Pavyzdžiui, kol jisai savo poste sėdi, – pirmuose eilėse bažnyčioj. Kai postą praranda,- fik tu jį kada nors pamatysi. Niekada negali pasakyti, kiek jis religingas. Tik vaidmuo.

I. *Ar Jūsų manymu, bažnyčia duoda tinkamus atsakymus į: šeimos gyvenimo problemas, socialines problemas ar dvasinius žmogaus poreikius? Kodėl?*

R. Jo. Aš ginčijausi daugeliu klausimu, būtent, todėl, kad sakau, jinai buvo ilgus amžius kaip reguliuotoja šitų socialinių santykių. Man atrodo, kad kai kuriuose klausimuose iki šiol jinai yra statiška labai ir vienpusiškai vertina kai kuriuos svarbius dalykus, - žmogui. Pavyzdžiui, skyrybos. Jeigu tu stovi prieš altorių ir prisiekei,- viskas, visam gyvenimui pagal religija, jo. O Kristus pasakė: „neprisiekinėkite“, tai kurių galų iš viso kviesti prie altoriaus, tas poras ir jas sutuokinėti. Tai iš viso šį sakramentą reikia atmainyti, tuščiai neprisiekinėti. Kaip aštuoniolikos ten metų, pavyzdžiui, kad ir kunigas, gali prisiekti visam amžiui, - jis savęs nepažįsta. Ar jie save pažįsta? Nu, kas tau gali pasakyti, tai gi tu keitiesi, žmogau augi gi, visą gyvenimą. Tu ne gali pasakyti, kad visą gyvenimą mylėsi va šitą va žmogų. Mane šitai labiausiai žeidžia. Net gi tu turi mylėti tada, kai tave savas žlugdo, žudo, vienu žodžiu, tu turi jį mylėti. O iš kur tos meilės paimti, jeigu tau jos niekas duoda.

I. *Kaip galvojate, kuo šiandieninė visuomenė vadovaujasi kurdama savo gyvenimą?*

R. Pinigais, galia, prestižu, o religija palieka paskutiniai vietoj. Mes religiją kartais pajungiam tiems dalykams: ir pinigams gauti, ir garbei ir prestižui. Jinai yra kaip tarnas - religija, aš manau. Anksčiau religija vadovavo visam gyvenimui.

I. *Kokiomis taisyklėmis vadovaujatės kasdieniniame gyvenime? Kodėl?*

R. Nežinau. Gal geriau nesivadovauti taisyklėmis, o ieškoti ką nors naujo kiekvieną dieną (juokas). Aš savo vaikams tvirtinu:

- Nėra kitų taisyklių, tik dešimt Dievo įsakymų. Ar žinot?
- Nežinom.
- Pakartojam. Mylėk savo tėvus ir gerbk! (juokas), tai pirmas Dievo įsakymas.
- Aš jo nepažįstu, - atsako vaikai.
- Aš tavo Dievas, - aš jiems atsakau.

I. *Ar jautiesi esąs gyvenime laimingas? Kodėl?*

R. Oi, labai senai nesijaučiau ir galvoju, ar aš gebu ši tai padaryti. Tu turi kažką padaryti, kad būtum laimingas.....Aš net vaikystėje nesijaučiau laiminga, todėl kad jaučiau šaltumą iš tėvo, - visą laiką truko kažko....Jaučiausi ne tokia, kaip kiti. Nelaimingai jaučiuosi dėl to, kad mano vaikai, deja, jaus tą jausmą irgi. Jie ne gavo to, ką turėjo duoti tėvai. Tik aš kaltinu save ne teisingu pasirinkimu, - ne tas turėjo būti tėvas.

I. *Ar Jūs kada nors meldžiatės, medituojate, pasineriate į religinius apmąstymus ir panašiai?*

R. Taigi, aš apmąstymuose tai nuo ryto iki vakaro. Tik per naktį pailsiu. Tarp kitko, nesapnuoju aš blogų sapnų. Aš kažkaip per naktį pailsiu. Gal tada turbūt medituoju.

I. *Ar žmogus galvoja apie gyvenimo tikslingumą?*

R. Kai žmogus laimingas, jis gal ir negalvoja apie gyvenimo tikslingumą. Viskas labai liuks, ar ne? Bet kai pastoviai krizei iš kurios negali išlipti, tai ir pagalvoji apie gyvenimo tikslingumą.

I. *Norėdamas pabėgti nuo rutiniškos kasdienybės, ar Jūs užsiimate joga, meditaciją ar panašiai dalykais ? Kas Jūs paskatina tai daryti ?*

R. Laiko neturiu, Dieve, ir neturiu vietos. Tai pas mane pastoviai kas nors eina iš paskos ir ziržė arba tu man maišai, sako ir panašiai. Tam aš turiu laiko dešimt minučių mankštai iš ryto. Nu, kažkaip ne užsyjamu dar, bet galvoju, kad verta.

I. *Ar domytes horoskopais, parapsichologiniais reiškiniiais ? Kada tai darote ir kodėl ?*

R. Horoskopai, man atrodo, tai žaidimas, o parapsichologija, tai įdomu pirmiausia.....ta įvadinė parapsichologija, - tai kas nesuprantama, bet egzistuoja. Kartais maldauju kažko, nežinau ko aš maldauju nei Dievo nei velnio, gal savęs, būna tokių momentų (juokas). O, kad įvyktų stebuklas ir ne būtų taip kaip yra. Atsibusčiau taip (juokas). Kai nenori priimti realybės tokios kokia jinai ištikrųjų yra, tai be galo sunku pakelti.

I. *Priimant svarbius gyvenime sprendimus, ar vadovaujatės savo religiniais įsitikinimais? Kokiais atvejais ?*

R. Jei dešimt Dievo įsakymai yra religiniai įsitikinimai, tai be abejo. Religiniai įsitikinimai labai su morale surišti, nu, tai visada vadovaujuosi. Tau bet ką daryti neleidžia. Ar tu vadovaujasi.....nauda sau ar tu tą naudą nubrauki. Čia labai surišta.....su religija ir su, ta prasme, moralės supratimu, - vieną kitą įtakoja.

I. *Koks yra šventas daiktas arba amuletas, kuris neša jums laimę ir kaip dažnai naudojate savo amuletu ?*

R. Neturiu amuleto. Vieną mielą daiktą aš turiu, bet aš jo ne nešioju, tiesiog noriu, kad jis tik būtų. Mano mergaitė buvo pasiėmusi jį ir vos nepametė, bet jis atsirado stebuklingu būdu (juokas). Ten tokia kaukė, supranti, velnio kaukė iš medžio išdrožta. Tai pirmas daiktas, kuri aš

nusipirkau, sau kaip papuošalą. Tokia su didele burna velnio kaukė. Nu, tokia, žinai, lietuviška tokia, mažytė čia pasikabinti. Nežinau, ką tai reiškia, man jis patinka. Mane visą laiką barė, tarp kitko, mano religingoj šeimoj ir aplamai, kas pamatydavo tą kaukę: „kokį čia velnią nešioji?“. Aš atsakydavau: „čia ne velnias. Čia šiaip rėkianti dvasia“.

I. *Jūsų individualios religijos credo ?*

R. Mylėk savo artimą, kaip save patį.

I. *Kaip Jūs manot, ar turi įtakos Jūsų profesiniai veiklai asmeninis religingumas ?*

R. Kartais

I. *Ar individuali religija padeda išspręsti darbinės problemas iškilusias darbo metu ?*

R. Nu, stengiuosi aš tų problemų ne ginti, man atrodo, kad aš stengiuosi kažkaip jas užglaistyti, net mane kartais už tai bara mano kolegės.

R - B (mot.)

I. *Pradėsim pokalbį, taigi kiek Jums metų?*

R. 43m.

I. *Jūsų išsilavinimas?*

R. Aukštasis

I. *Jūsų profesija?*

R. Muzikantė.

I. *Dirbate pagal profesiją?*

R. Taip. Groju Šv. Kristoforo orkestre.

I. *Jūsų gyvenamoji vieta?*

R. Vilnius.

I. *O gimimo vieta?*

R. Baltarusijoje yra toks miestelis Parieče. Ten ir gimiau. O šiaip esu kosmopolitinė. Teko gyventi ne tik Baltarusijoje, bet ir Ukrainoje, Sankt Peterburge.

I. *Kiek Jums buvo metai, kai atvažiavote į Vilnių?*

R. Tai buvo prieš 15-ka metų. Man tada buvo 28-eri metai.

I. *Ar turite šeimą?*

R. Jei du žmonės yra šeima, tai - taip.

I. *Tai kokia Jūsų šeiminė padėtis?*

R. Išsiskyrusi. O šiuo metu draugauju su kitu vyru.

I. *Ar turite vaikų?*

R. Taip, aštuoniolikos metų dukrą.

I. *O dabar tėvų šeima. Ar geri santykiai buvo su tėvais?*

R. Manau, santykiai buvo geri, nors gyvenime buvo visko.

I. *Ar tėvai buvo tikintys?*

R. Mano tėvas buvo krikštytas pagal starovierų (sentikis) tikėjimą. Tačiau, manau, jis turėjo savo tikėjimą. Nežinau, kaip tiksliai čia išsireiškus....gal požiūris į religiją kitaip suprantamas.....Nors jis ir buvo krikštytas, tačiau į bažnyčią nevaikščiojo.

I. *O mama?*

R. O mama, neseniai prieš pora metų, kai buvome kaime, aš ją pakrikštijau kartu su teta (tiotka) pagal pravoslavų (stačiatikių) tikėjimą.

13. *O kodėl taip vėliai?*

R. Nors močiutė buvo labai tikinti, bet į jos kaimą buvo užvažiavę baptistai ir labai paveikia jos požiūrį į religiją. Ir nuo to karto jos tikėjimas labai pasikeitė. Aš net nežinau kaip tai paaiškinti. Kiek žinau baptistai irgi yra krikščionis. Gal tik tradicijos skiriasi?...Dėl to, kad nebuvo pinigų ir dėl baptistų įtakos, nepakrikštijo nei mano mamos, nei tetos. Tai va, mes su dukra, prieš pora metų, pakrikštijom jas pagal pravoslavų tikėjimą. Mamai kažkaip buvo labai sunku, kad nebuvo krikštyta....nu ir tetai.

I. Ar jų tikėjimas yra gilus, sąmoningas?

R. Ne....kažkaip ne. Teta sakydavo, jei aš bučiau krikštyta, tai norėčiau eiti į Cerkvę. O dabar, kai pakrikštyta ir toliau neina į Cerkvę (juokas). Jei šeimoje niekas nevaikščiojo į cerkvę ar bažnyčią, tai gal, dėlto ir nėra įpročio dabar eiti į ją. Pavyzdžiui, kai aš krikštijau jas, tai mama jau buvo vėžimėlyje. Todėl pakviečiau batiušką į namus ir pati dalyvavau. Laikydama sidabrinį indą su šv. vandeniu, klausiausi batiuškos kalbos, dėl ko tai daroma ir kam tai daroma. Tai, manau, buvo daroma tam, kad žmogus sąmoningai galėtų suprasti. Ir aš kažką išgirdau iš to pasakojimo (juokas). Ir dabar kai ką aš žinau...(juokas). Ir kažkaip, nuo tada kažkaip anksčiau niekada pas mane nebuvo to ryšio su cerkve....o mano sesė eidavo, ją kažkaip tai traukdavo į cerkvę, o mane kažkaip – ne. O kai mirė močiutė, tik tada pirmą kartą įsijaučiau į apeigas ir į patį tikėjimą. Pradėjau galvoti apie dvasinį gyvenimą, kad yra dar kažkas.

Kai aš gyvenau Sankt Peterburge turėjau draugę, kuri priklausė Jehovos liudytojų tikėjimui. Aš kartu su ja dalyvaudavau susirinkimuose. Draugė daugiau man buvo kaip mokytoja tame tikėjime, nes tuo metu buvo miręs tėvas ir man buvo labai sunku viduje. Aš ieškojau ramybės, paguodos ir užuojautos. Tenai aiškino senąjį testamentą, aišku, jie interpretuodavo savaip bibliją, bet aš vis tiek sužinojau daug iš biblijos apie tikėjimo esmę. Aš analizuodavau ir lygindavau biblijas, kuo skiriasi interpretacijos Jehovų liudytojų nuo stačiatikių. Senąjį testamentą man buvo labai sunku skaityti, nes jis psichologiškai sunkus. Pagal jų aiškinimą, kad tuomet buvo tokie žmonės ir Dievas, tipo, leido turėti tokį testamentą, veikiantį pagal „džiunglių įstatymą“, o naujasis testamentas atsirado pasikeitus žmonėms. Pavyzdžiui, kaip senajame testamente yra rašoma: „dantis už dantį, akis už akį“ ir panašiai. Tokie dalykai man nebuvo priimtini. Man labiau buvo priimtinas Naujasis testamentas, kuriame propaguojamas atleidimas, užuojauta.

Mano draugė buvo panaši į fanatikę, tačiau jos elgesyje ir mąstysenoje ne buvo suderinamumo. Aš kažkaip atsargiai į tai žiūrėjau ir taip po truputi pasitraukiau iš jos propaguojamo Jehovų liudytojų tikėjimo. Visumoj buvo įdomu lankyti, nes ten aš galėdavau dainuoti..... taip pat supratau, kad nėra pragaro, rojus, nes pagal Jehovos liudytojus, žmogus miršta ir lieka Dievo kompiuteryje. Ir kai bus didysis prisikėlimas, Dievas tave atkurs pagal tavo poelgius arba tave

atkurs kaip asmenybę, arba ne. Yra gyvųjų knyga, kur tavo vardas yra įrašytas, jeigu buvai geras. Ši idėja man labai patiko.

I. *Gerai. O kas atsitiks, pagal Jėhovu liudytojus, su tais žmonėmis, kurie yra blogi?*

R. Tiesiog, tokio žmogaus neprikels ir viskas. Tu kažkur liksi. Ir aš supratau, kad tai yra teisingas kelias. Jėhovo liudytojai man padėjo suprasti, kad yra daug įvairių kelių į Dievą, tačiau tik vienas iš jų kelias yra teisingas ir šis jų požiūris, man atrodo, yra teisingas. Biblijoje yra parašyta, kaip reikia gyvenime elgtis pagal Dievą. Tačiau žmogus yra silpna asmenybė, todėl jis turi priklausyti arba Jėhovų liudytojams, arba dar kam nors. Kiekviena religija traktuoja, kad vienintelis ir teisingas kelias yra tik jų. Tada ir pasirenki tą savąjį kelią – tarp ieškojimų, ir supranti, kad kelias turi būti tik vienintelis, o tu turbūt eini ne tuo keliu ir „ar verta eiti iš vis keliu?“ (juokas). Visgi, sava tikėjimo kryptimi einu, nes aš gyvenu ir kažkas su manimi atsitinka ir todėl pastoviai iš naujo formuojosi mintys apie Dievą, gyvenimo prasmę. Pavyzdžiui, kad Dievas yra kažkoks informacinis laukas ir aš, pagalvojau, nu juk ne tik Kristui buvo duota gydyti, bet ir šamanams - kitokio tikėjimo žmonėms.

I. *Ar Jūs pati esate tikinti?*

R. Dabar ne. Gal šiuo metu esu daugiau ieškantis savo tikėjimo formos.

I. *Ar Jūsų artimieji žino, kad Jus tikinti?*

R. Manau, kad mano dukra žino. Net nežinau, gal dukra galvoja, kad aš esu labiau prijaučianti religijai.

I. *Ar Jūsų dukra tikinti?*

R. Kristina, kai buvo maža apie 4-rius metukus, netikėjo į Senelį Šaltį. Ji man sakydavo:

- Senelio Šalčio nėra, o Dievas yra.
- O iš kur tu žinai?
- Aš žinau,- ji man atsakydavo rimtu veidu. Nežinau, iš kur pas ja tokios žinios apie

Dievą ir Senelį Šaltį. Aš jai kažkaip niekad nesakiau ir nekalbėjau tokiomis temomis. Panašiai buvo ir su seneliu, kai jis mirė. Ji kartu su pagyvenusiais žmonėmis verkė ir meldėsi savaip. O kai mano draugė iš Jakovu liudytoju pasakė, kad senelis yra Dievo atmintyje – kompiuteryje, ji iškart nusiramino ir viskas, - nustojo verkti. Ji, kai buvo maža, mėgo prieš ikoną su Dievu kažką šnekėti. Na, po to gal veikiama aplinkinių, daugiau nesidomėjo jokių tikėjimų. Šiuo metu, manau, ji nėra tikinti.

I. *O Jūsų santykiai su draugais, ar jie žino, kad Jūs esate tikinti?*

R. Žino. Kartais kalbamės šia tema. Mano draugė žino koks mano požiūris į jos ir mano religiją, tikėjimą.

I. *O Jūsų draugai yra tikintis?*

R. Vieni taip, kiti –ne. Pavyzdžiui, viena mano draugė buvo katalikė, o dabar- stačiatikė. Pagal tautybę ji yra lenkė. Ji ištekėjo už stačiatikio ir užsinorėjo pakeisti savo religiją, - į stačiatikių tikėjimą. Aš buvau jos krikšto mama. Ji žino kokios yra religinės šventės ir kaip jas reikia švęsti, o aš ne (juokas).

I. *Ar švenčiate religines šventes?*

R. Nu...taip. Aišku. Šv. Velykas, Šv. Kalėdas (juokas). Tačiau, tas šventės labiau surišu su tradicijomis, negu su religija. Man ypač patinka šv. Velykos. Todėl, kad primena pavasarį, kad tuoj viskas sužydės, bus šilta, šviesu ir kad labiau yra surišta su estetika, grožiu. Per šias šventes esi labiau pakylėtas....šventiška nuotaika. Atsisėdi prie stalo su artimaisiais ir kažkaip pagalvoji ne tik apie šeimą, artimo meilę, bet ir apie tai, kad yra dar kažkas, - Dievas. Čia tarsi būtų kaip gyvenimo stotelės, kurioje sustoji. Tarkim, jei per savo ar draugų gimtadienius dažniausiai nesusimąstai apie Dievą, tikėjimą ar kažką panašaus, tai šios šventės priverčia sustoti ir pamąstyti apie tai.

I. *Ar jūs priklausote kokiai nors religiniai bendruomenei? Kaip dažnai joje lankotės?*

Anksčiau priklausiau Jehovu liudytojams, dabar ne.

I. *O Jūsų kelias į tikėjimą iki to buvo nuoseklus ar koks įvykis paskatino?*

R. Aš šiek tiek anksčiau pasakojau. Manau, kad mano tikėjimo kelias yra nuoseklus, nes orientuotas į mano patirtį, supratimą, kuriamas šeimos tradicijomis. Čia, turbūt, ir yra tavo vienintelis kelias. O tuomet Dievas nuspręs, kaip tu tenėjai (juokas).

Kai mirė močiutė, aš nelabai domėjausi kitu pasauliu, o kai mirė draugo mama, o vėliau ir mano, tai mane labiau ir aktyviau patraukė visą tai.

I. *O kokio Jūsų religija?*

R. Mano tikėjimas nepriklauso jokiai konkrečiai religijai ar religiniai bendruomenei. Ją būtų galima apibūdinti kaip mano religija su tam tikrais elementais. Aš, pavyzdžiui, iš Jehovų liudytojų pasiėmiau požiūrį, kad yra vienas teisingas kelias ir kad Dievas yra informacinis laukas.

I. *Koks konkretus įvykis lėmė Jūsų tikėjimą? Ar galėtumėte nurodyti?*

R. Artimųjų žmonių mirtis. Nors....pavyzdžiui, viena mano draugė yra stačiatikė. Ji vardu Olga. Kartais su ja nuvažiuodavom į cerkvę. Bebūnant cerkvei, man pradėjo lietus ašaros. Košmaras, niekaip negalėjau sustabdyti savo ašarų. Tačiau, tos ašaros buvo liejamos ne dėl Dievo, bet dėl to, kad cerkvė man priminė namus, tėviškę. Aš tuomet gyvenau Sankt Peterburge, - toli nuo namų, artimųjų. Aš pagal tautybę esu pusiau ukrainietė, pusiau baltarusė. O stačiatikių cerkvė

man primena tėviškę. Man joje pasidaro gera ir lengva. Taip pat manyje gyvena Ukraina. Aš atsimenu kvapus.....atsimenu viską.....kažkur ten – pasąmonėje. Aš įsivaizduoju, kaip grįžimą namus – į gimtąsias vietas....Va taip mane trukia cerkvė. Pavyzdžiui, jei aš ateinu į katalikų bažnyčią, kur yra Rokoko ar baroko stilius, man yra per daug prabangos. Man norisi, kad jų aplinka būtų labiau asketiškesnė.

I. *Ar kokią įtaką darė Jums draugai, šeima, artimieji?*

R. Nu vat...Olga man padarė nemažą įtaką. Ji suformavo kažkokį požiūrį į tikėjimą, religiją. Aš, manau, kad didesnę ar mažesnę įtaką man daro draugai ir šeima.

I. *Ar Jūs turėjote kokių svarbių religinių išgyvenimų, asmeninių apsireiškimų?*

R. Na, gal tai tada, kai mama manęs paprašė atleidimo. Tuomet kažkas manyje apsivertė. Aš labai džiaugiuosi, kad buvo tas pokalbis su mama. Ji nebuvo bloga, tiesiog liga, manau, padarė tokia ją nelaiminga, - egoistiška ir nervinga.....Ir kai dabar....po jos mirties, prisimenu tą dieną.....Aš labai džiaugiuosi, kad mes tuomet su ja išsišnekėjome ir kad aš galėjau paprašyti jos atleidimo, o ji - mano. Ir tuomet aš pajutau, kad prie manęs kažkas maloniai prisilietė ir mane užliejo palaima. Aš, manau, kad kažkas vis dėlto yra.

I. *Ar skaitote bibliją ar kitokias religines knygas?*

R. Dabar biblijos neskaitau. Skaičiau tuomet, kai kartu su drauge vaikščiojau Jehovų liudytoju susirinkimus. Manau, vėliau dar skaitysiu Naująjį testamentą iš naujo (juokas). Tiesa, vienu momentu, man norėjosi paskaityti kitokios – ne tradicinės literatūros. Man davė jogos knygą „Joga delavova čelaveka“ (veiklaus žmogaus joga). Ir aš supratau, kad čia ne taip paprasta, čia reikia ilgai tą jogą daryti ir gilintis. Taip pat, joje užduodamas klausimas: ar aš pasirengusi pagal jogos filosofiją keisti savo gyvenimo būdą. Nu tai jau ne...bet svarbiausia, vėl tas siauras kelias arba tu čia, arba tu ten. Aš ne esu toks žmogus, kuris galėtų griežtai pasirinkti kuri nors iš šitų kelių. Gal aš esu ne konkretus žmogus? (juokas)

I. *O ar skiriasi Jūsų bendravimas su tikinčiais žmonėmis ir su netikinčiais?*

R. Ne. Jei tikrai tikintis, tai gal lengviau su juo bendrauti. Va, neseniai mano dukra grįžo iš Sankt Peterburgo. Traukinyje ji susipažino su religingu jaunuoliu ir visą naktį prašnekėjo apie Dievą, tikėjimą. Ji buvo labai patenkinta, kad sutiko toki įdomu žmogų ir kad galėjo pakalbėti tokia tema. Kokio jis buvo tikėjimo aš jos nepaklausiau.

I. *O kaip Jūs galvojate, ar religinius patyrimus žmonės patiria bendrai, panašiai ar vis dėlto atskirai?*

R. Manau, kad vienu atveju patiria bendrai, o kitu atveju – atskirai. Pavyzdžiui, kai Jehovų liudytojai meldžiasi kartu iš kėlę rankas, tuomet jie išgyvena bendrai.....Bent jau man taip atrodo.

I. *Kaip Jus suprantate individualia religija?*

R. Nu.....tai, kaip kelią į Dievą.

I. *Ar save galėtumėte prie jos priskirti?*

R. Aišku, galiu priskirti. Kaip jau sakiau, tai kelias. Tik šis kelias yra daugiau dinaminis, negu stabilus.

I. *Kas joje Jūs taip imponuoja?*

R. Nežinau.....Gal aš toks žmogus?.....Man sunku.....Gal trūksta kokių nors bruožų, kad galėčiau priklausyti, kokiai nors konkrečiai religijai. Man viskas įdomu. Individualioje religijoje patinka tai, kad jos elementus galiu keisti ir nebūti prisirišusi prie vienos ar kitos religinės ideologijos. Pavyzdžiui, jei aš esu stačiatikė, tai kaip ir negalėčiau tuo pat metu propaguoti Jehovos liudytojus. O čia, kai tu turi savo tikėjimą, gali eiti tiek pas vienus, tiek pas kitus ir išsirinkti kas tave ten labiausiai domina. Tu gali eiti vienu ar kitu keliu ir pasižiūrėti kas tau tinka. O po to, kas tau geriausiai tinka prie širdies, gali pasirinkti ir formuoti savo tikėjimą, - daryti sintezę. Niekas tavęs nekontroliuoja, niekas tau nesako ką tu privalai daryti vienu ar kitu atveju. Aš galiu laisvai elgtis: noriu šiandien einu į bažnyčią, noriu – einu į mišką pamedituoti. O jeigu tu priklausai kažkokiai religiniai bendruomenei, tai privalai laikytis tam tikrų bendrų taisyklių, nes kitu atveju, tu busi priverstas meluoti. Kaip pavyzdžiui, vieną kartą aš su Olga sėdėjau, sėdėjau Jehovu liudytoju susirinkime ir man taip viskas nusibodo ir tariu jai: „dava! varom po parduotuves. Nusibodo čia sėdėti“. Ji sutiko. Reikia išeiti, o ten prie durų stovi žmogus ir klausia: „kur mes einam?“ Na ir buvom priverstos meluoti, nes kitu atveju būtume susilaukę tos bendruomenės neigiamos reakcijos. Arba ta jų prievarta, kad reikia vaikščioti po namus ir propaguoti jų tikėjimą. Aš, asmeniškai, neturiu tokių savybių, kad galėčiau laisvai bendrauti su svetimais žmonėmis. Man tai yra košmaras. Todėl, aš manau, kad Jehovu liudijimas yra sekta.

I. *Ar tikite likimu?*

R. Nu....gal kažkiek.....taip.

I. *Kaip Jus manote, kokiai faktoriai nulemia likimą?*

R. Kaip pavyzdį, aš paimsiu iš biblijos. Man Olga pasakojo, kad Kristus žinojo koks bus jo likimas, - kad ji kankins ir nukryžiuos, tačiau jis vis tiek nieko nekeitė, nors ir galėjo. Todėl, aš manau, kad žmogaus likimą nulemia aukštesnės jėgos ir žmogus privalo priimti tokį likimą, kokį jam davė Dievai ir iš to turi padaryti tam tikras išvadas.

I. *Kasdieniam gyvenime kuo pasikliaujate?*

R. Gal būt labiau savimi ir Dievu.

I. *Kas lėmė, kad pasirinkai individualią religiją?*

R. Gal tai, kad tradicinėje religijoje neradau to, ko man labiausiai reikėjo, - laisvos tikėjimo išraiškos. Kitu atveju priverstas mieluoti.

I. *Kiek svarbi Jūsų gyvenime yra religija?*

R. Jei tai būtų galima vertinti kokia nors skale, tai sakyčiau 50, o gal net 60. tas procentas su patirtimi vis auga (juokas). Artėjant į gyvenimo pabaigą, gali pasiekti nemažą procentą.

I. *Ar religija Jums suteikia ramybės ir nusiramino?*

R. Aišku, suteikia. Tačiau, kaip čia pasakius, kasdieninis gyvenimas ir religija man eina skirtingais pjūviais. Tas gyvenimo šurmulys, bėgimas neleidžia niekaip sustoti ir tik kažkieno mirtis dažniausiai priverčia mane sustoti. Jei aš su seserim užbėgu trumpam į cerkvę, tai niekaip negaliu susikaupti mąstymams apie Dievą. Man būtina įsijausti į aplinką, viską suprasti, kaip tam instrumentui, norint, kad gerai grotų - būtina suderinti stygas. Tačiau, kai tik išeinu iš cerkvės, tarsi visas susikoncentravimas išsilaksto. Vėl gatvės šurmulys visą tave pasiglemžę.

I. *Ar vadovaujatės individualia religija sprendžiant šeimos problemas?*

R. Net nežinau, kai nėra konkrečios tradicinės religijos, tik individualus tikėjimas pagal kuri ir bandai auklėti savo dukrą. Auklėjimas, labiau surištas su morale, šeimos tradicijomis....todėl konkrečiai ir negalėčiau atsakyti.

I. *Kaip Jūs manote, ar individualizacijos procesas turėjo įtakos Jūsų individualiai religijai atsirasti?*

R. Manau, kad taip. Nori ar ne nori vis tiek tave veikia šie procesai, nes tu esi žmogus ir gyveni tarp kitų žmonių.

I. *Ką tikėjimas Jums suteikia?*

R. Gyvenimo prasmę.

I. *Ar esate tolerantiškas kitų tikėjimu atžvilgiu?*

R. Taip.

I. *Ar leistumėte savo dukrai tekėti už kitos religijos atstovo?*

R. Taip.

I. *Kaip Jus manote, ar šis tikėjimas leidžia save išreikšti ir realizuoti gyvenime?*

R.....vis gi tu save formuoji.....tai gal gali ir realizuoti save ir savo tikėjimą.

I. *Kaip Jus manote, kokios problemas sprendžia tikėjimas?*

R. Taip. Ypač susigyventi su bendruomene, kitais žmonėmis.....kad galėtum priimti, o ne atstumti žmogų.

I. *Kokia Jūsų gyvenimo prasmė?*

R. Rasti gyvenimo prasmę.

I. *Kaip Jus manote, kuo skiriasi religingas žmogus nuo kitų žmonių?*

R. Religingas žmogus nebūtinai yra geras. Pavyzdžiui, Jehovu liudytojai nepriima į savo tarpą žmonių su kitomis religinėmis pažiūromis. Ramutės anyta, buvo komunistė ir ne tikėjo į Dievą, o koks nuostabus ir šiltas žmogus buvo. Aš, manau, tai labiau surišta su žmogaus morale, negu su religija. Nu, nebent jis yra labiau pakantesnis kitiems žmonėms ir laikosi pagrindiniu įstatymu.

I. *Kas, Jūsų nuomonė, yra religingo žmogaus priešingybė?*

R. Šaltakraujiškas žmogus – cinikas, kuriam ne egzistuoja moralės normos, nežiūrintis kitų žmonių poreikių.

I. *Ar Jūsų manymu, bažnyčia duoda tinkamus atsakymus į: šeimos gyvenimo problemas, socialines problemas ar dvasinius žmogaus poreikius?*

R. Aš manau, kad anksčiau tai tikrai duodavo atsakymus. Pavyzdžiui, su stačiatikių popų galima ne tik išpažinties prieiti, bet ir pašnekėti kaip su psichoanalitiku. Jis turi gyvenimo patirtį ir todėl su juo galima šnekėti įvairiais klausimais. Juk jis analizuoja talmudus – šventųjų gyvenimus. Dabar religija tapo rutiniška, net nežinai gilesnės prasmės, nors kartais atsiranda žmonių, kurie nori rasti prasmę ir perduoti kitiems žmonėms, kaip mūsų batiuška.

I. *Kaip galvojate, kuo šiandieninė visuomenė vadovaujasi kurdama savo gyvenimą?*

R. Aš manau, kad vadovaujasi ne religija, bet materialiomis vertybėmis. Moralė yra antroje vietoje.

I. *Ar jautiesi esąs gyvenime laimingas?*

R. Nu taip. Man suteikia palaimą, kad einu tuo keliu.

I. *Nepriklausomai nuo to, ar Jūs einate į bažnyčią ar ne, kaip Jūs save apibūdintumėte: tikintis, netikintis, įsitikinęs ateistas? Kodėl?*

R. Tikinti.

I. *Ar Jūs kada nors meldžiatės, medituojate, pasineriate į religinius apmąstymus ir panašiai?*

R. Aišku, meldžiuosi, bendrauju su Dievu. Tačiau mano malda susideda ne iš tradicinės maldos, kur mes visi dažniausiai žinome, bet iš savų suformuotų žodžių ir tie žodžiai gali keistis, tai priklauso nuo nuotaikos.

I. *Ar domytes horoskopais, parapsichologiniais reiškiniais? Kada tai darote ir kodėl?*

R. Ne.

I. *Kaip žiūrite į netradicinius gydymo metodus, o ar patys naudojate šiais metodais?*

R. Jei egzistuoja, tai manau reikia. Jei susirgčiau, tai kreipčiausi, nes jie prisijungia prie kosmoso – informacijos lauko ir gali gauti žinių, kurių reikia norint pagydyti žmogų.

I. *Kaip individualusis religingumas padeda atgauti dvasinę pusiausvyrą?*

R. Čia formuojasi mano identitetas.

I. *Koks yra šventas daiktas arba amuletas, kuris neša jums laimę ir kaip dažnai naudojate savo amuletu ?*

R. Šiaip aš neturiu. Tik vieną kartą norėjau nusipirkti amuletą, kuris saugotų nuo to, kad mano mylimasis neišeitų. Jis buvo toks gražus – meniškas. Bet taip ir nenusipirkau (juokas), nes mane atbaidė tai, kad jis atlieka tam tikrą funkciją. Aš nenorėjau, kad jis įtakotų mano likimo. O jeigu aš jį pamesiu, kas tada?

I. *Jūsų individualios religijos credo ?*

R. Nepakenk kitam žmogui.

I. *Ar individualiais religiniais įsitikinimais vadovaujate savo profesinėje veikloje?*

R. Na taip.

I. *Kaip Jūsų kolegos reaguoja į Jūsų individualų religingumą ?*

R. Labai normaliai.

I. *Kaip Jūsų kolegos reaguoja į Jūsų individualų religingumą ?*

R. Karjerai? Na taip. Pavyzdžiui, kai Daiva ant karštųjų parašė pareiškimą dėl darbo išėjimo, tai aš ją bandžiau atkalbėti nuo to, nors aiškia supratau, jei ji išeis, tai jos vietą man atiteks ir gausiu didesnius pinigus.

I. *Kokias darbines problemas iškilusias darbo metu išsprendėte ?*

R. Bendras moralines.

R - C (mot.)

I. *Pradėsim pokalbį, taigi kiek Jums metų?*

R. 45m

I. *Jūsų išsilavinimas?*

R. Aukštasis

I. *Jūsų profesija?*

R. Renginių vadybininkė

I. *Dirbate pagal profesiją?*

R. Taip. Jau 22-us metus.

I. *Jūsų gyvenamoji vieta?*

R. Vilnius.

I. *O gimimo vieta?*

R. Rokiškis

I. *Ar Jūs kada nors pasineriate į religinius apmąstymus ir kas Jūs paskatina tai daryti ?*

R. Mano asmeninė gyvenimiška patirtis, išsilavinimas, požiūris į bendražmogiškas vertybes, nueito kelio tarpniai verčia stabtelti ir sugrįšti į religines tiesas, apmąstyti asmeninį santykį su mano pasirinktos religijos vertybėmis. Mano tikėjimas nebuvo iš karto toks tikras, kad nekiltų abejonių, pasitikslinimo, įvertinimo iš manęs kylančių veiksmų, o ir gyvenimo pokyčiai, tikrovė sugražindavo prie apmąstymų tikėjimo tvirtumu, abipusių veikimų darna, ar tikrai aš elgiuosi, veikiu taip kaip moko, skatina mano tikėjimas.

Esu tikra darboholike, retai gilinausi į mano santykį su religija, dabar dažniau vertinu, ieškau gilesnio tikėjimo tobulėjimo, siekiu dvasinės harmonijos, sielos ramybės.

I. *Norėdamas pabėgti nuo rutiniškos kasdienybės, ar Jūs užsiimate joga, meditaciją ar panašiai dalykais ? Kas Jūs paskatina tai daryti ?*

R. Esu pasiekusi, savo gyvenimo filosofiją, pasaulėjautą, dvasines vertybes, todėl nesigilinu į kitus tikėjimus, dvasinių vertybių jėgų iškrovas ar pasikrovimus. Aš pripažįstu meditaciją, jogą, mantrą ir kt. Visus šiuos dalykus man atstoja Naujo testamento žodžiai: „Aš esu kelias, tiesa ir gyvenimas“. Man užtenka apmąstytos šios atramos. Kasdieniškos rutinos slegiančio jausmo dar neturiu ir nejaučiu. Esu kupina viliojančių, naudingų sumanymų, užsiėmimų, darbų. Esu tolerantiška kitiems religijoms, vertinu, kaip laisvą žmogaus pasirinkimą. Neesu visiškai profanė religijų įvairovėje, susipažinusi su judaizmu, islamu, budizmu, induizmu, krikščionybės

atšakomis, nacionalinėmis religijomis, netradiciniais naujaisiais religiniais. Man meditacija atstoja malda, labai asmeniška, daug savų minčių, žodžių.

I. Ar domytes horoskopais, parapsichologiniais reiškiniais ? Kada tai darote ir kodėl ?

R. Neturėjau laiko gilintis ar užsiiminėti, o tuo labiau tikėti, ieškoti kokių tai prasmų, patarimų, net atsidūrusi sprendimų kryžkelėje be nuorodų ar dvasinių sukrėtimų paveikta, tiesiog užsiimti horoskopais, parapsichologiniais reiškiniais. Esu susipažinusi su šiais dalykais. Pakankamai tvirtai jaučiausi savo tikėjime, kuris man tiek gero davė, netrikdė, nevedė į klystkelius. Jaunystėje pasijuokdavome iš savo aprašytų horoskopų, niekada į tai rimtai nežiūrėjau.

I. Kaip žiūrite į netradicinius gydymo metodus, o ar patys naudojate šiais metodais ?

R. Pasitikiu tik mokslo pripažinta medicina. Du kartus gyvenime buvau susirgusi labai sunkiai (mikro insultas, onkologinė liga), bet nesileidau į netradicinius gydymo būdus, nors pagundų, pasiūlymų iš kitų susilaukdavau. Turėjau dvasios stiprybės mobilizuoti savo vidinius rezervus, tikėti į išgyjimą, prašydavau savo asmeninio Dievo neapleisti ir atleisti, atleisti už tai, ką esu bloga padarius. Aš tikėjau ir pasitikėjau savo Dievo galybe ir gailestingumu, medicinos pasiekimais, gydytojų išmintimi, pasiaukojimu ligoniams, jų profesionalumu. Tai man padėjo iškęsti chemoterapijos spinduliavimo nepaprastus sunkumus, rodos, iš aukštybių ateidavo jėgų, vilties ir džiaugiausi, kad gydo, be baimės atsiduodavau į medikų rankas, nes tikėjau, kad neatvers blogų „čakrų“, nepakenks, neužburs blogąją prasme.

I. Priimant svarbius gyvenime sprendimus, ar vadovaujate savo religiniais įsitikinimais? Kokiais atvejais ?

R. Mano tikėjimas skatino atsakomybę, tiesos ieškojimus, šeiminiuose santykiuose, tobulėjimą profesinėje veikloje, kėlė toliaregiškumą, kito žmogaus supratimą, atjautą, toleranciją kitaminčiams, nepakantumą blogiui, melui, apsileidimui, ydoms, nesąžiningumui ir kt. Tikėjimas man stiprino moralės principus, ugdė padorumą. Padėjo išvengti priklausomybės nuo blogų įpročių (rūkymo, alkoholizmo, narkotikų). Neprisimenu nei vieno atvejo, kad būtų mane nuteikęs blogam veiksmui, nepadoriam elgesiui, kito žmogaus pažeminimui, nuskriaudimui, o atvirkščiai skatino gerinti santykius, pasiekti gyvenime tai, kad nesigailėtum praleisto laiko, atnešti naudą visuomenei, saugoti šeimos ramybę, meilę, jos darną, dvasinį ryšį, išauklėti dorus savo šalies piliečius – vaikus, duoti visavertį išsilavinimą.

I. Kaip individualusis religingumas padeda atgauti dvasinę pusiausvyrą ?

R. Dirbu vadovaujantį darbą, todėl teko priimti reikšmingų sprendimų, dalyvauti atsakinguose renginiuose, reprezentuoti ne tik kolektyvą, bet ir šalies reikalus, todėl tekdavo įtempti ne tik fizines, bet ir dvasines galias, kad nepadaryti klaidų, priimti racionaliausią, reikalingiausią

sprendimą. Mano tikėjimas pasitelkus profesionalumą, išmintį, sąžinę, nuostatą – nedaryk blogai - išvesdavo į teisingą kelią. Karštakošiškumui nebuvo linkusi. Naudodavausi nuostatomis, kad padarius klaidą, ją kuo greičiau ištaisčiau; prie žmogaus artindavausi galvodama, kad žmoguje daugiau gero negu blogo; mylėk savo artimą, kaip pats save. Tai man labai padėdavo visuose gyvenimiškuose reikaluose.

I. Koks yra šventas daiktas arba amuletas, kuris neša jums laimę ir kaip dažnai naudojate savo amuletu ?

R. Mane labiausiai veikia sakraliniai meno kūriniai, ypač giesmės, paveikslai. O šventų daiktų išpažįstu gana nemažai. Visi jie nuteikia ramybei, dvasinei harmonijai, pakylėja virš kasdienybės, būna paprasčiausiai, gera su jais susitikus, pasikeitus žvilgsniu ar lūpomis.

I. Kodėl būtent šį daiktą išsirinkote savo amuletu ?

R. Mano amuletas – vestuvinius žiedas – jame abipusė meilė, saugumas, ištikimybė, pastovumas, pasitikėjimas, pagarba. Sunkią minutę aš jį pačiupinėju, kad labiau jaučiau ir ateina tai, ko man tuo momentu labiausiai reikia, ko aš jį meldžiu.

I. Ką individuali religija suteikia Jūsų gyvenimui?

R. Kiekvienam iš mūsų tenka nešti savo gyvenimo kryžių, kartais ir ne vieną, todėl būtina turėti atramą, kuri tau padėtų. Man tokią atramą suteikia ir individuali religija – mano tikėjimas. Mane labai imponuoja tradicinės religijos nuostata - meilė žmogui, kiekvienam mažutėliui. Ji žadina manyje šį nuostabų jausmą, nes žmogus be meilės – tuštybė. Ši meilė man suteikia gyvenimo prasmę.

I. Kaip manote, kokios priežastys galėjo įtakoti Jūsų individualios religijos susiformavimą ?

R. Mano religingumas formavosi palaiapsniui įgilėjimą, tvirtėjimą. Pirmiausiai jo impulsus gavau religingoje šeimoje. Man vaikystėje patiko dalyvauti procesijose, giedoti chore. Džiaugiausi, kad turiu angelėlį, kuris mane saugo, o Dievulis globoja nuo blogų poelgių, tik man reik pasistengti tai nedaryti. Lietuvos krašto krikščioniška aplinka leido labiau suprasti mūsų tikėjimo tiesas. Tarybų valdžiai užgniaužus tradicinį tikėjimą, manyje jau buvo pradmenys ir aš stengiausi individualiai juos skatinti ir kurti savo įsivaizduojamą tikėjimą. Aršus ateizmas ir mokykloje ir studijuojant manęs nepaveikė. Bet nebuvo giliai praktikuojanti katalike. Tik paskutinėtieji 15 metų leido man laisvai ir atvirai išpažinti savo tikėjimą. Taigi, mano tikėjimo šaltiniai: šeima, krikščioniška aplinka vaikystėje, savo tikėjimo pagrindų atradimas, priėmimas širdimi ir siela, nes jie labiausiai atitiko mano dvasinius poreikius, priešinimasis ateizmo be dvasiškumui, nenusakomas prosenelių, senelių tikėjimo poveikis, perskaitytos įvairios dvasingos knygos. Man

reikėjo „dvasios puotos“ ir aš ją radau ilguose ieškojimuose, svarstymuose, - susikurtame tikėjime. Todėl aš esu linkusi į netradicinio tikėjimo paieškas, kur randu man tinkančias tiesas, nuostatas, vertybes.

I. Kokias problemas individuali religija padeda išspręsti, iškilusias Jūsų kasdieniniame gyvenime ?

R. Neišvengiu klaidų, nuodėmių, įskaudinu kitą žmogų neapgalvotu elgesiu ar žodžiu. Bet mano tikėjimas sulaukė nuo sunkių nuodėmių, man svarbu būti ramia sąžine, jaučiu ribą tarp blogio ir gėrio, atmetu perdėto savanaudiškumo, egoizmo apraiškas; motyvuoja mano elgesį, apsprendžia santykį su kitu žmogumi – abipusę pagarbą, orumą, geranoriškumą; slopina, nesukelia agresijos, protrūkio, keršto, pavydo, pagiežos apraiškų; padeda vertinti save dorovės požiūriu, atskirti, kas negarbinga.

I. Jūsų individualios religijos credo ?

R. Dar paauglystėje giliai įstrigo gal būt sentencija – credo: „į tikrą gyvenimą tys žvaigždės tik veda: tikėjimas, meilė, viltis“.

15. Ar individualiais religiniais įsitikinimais vadovaujatės savo profesinėje veikloje ? Ką jie suteikia jūsų profesiniai veiklai ?

R. Profesinėje veikloje mano asmeninis religingumas išugdė pareigos supratimą, siekusi bet kokią darbą atlikti gerai, išbaigti su giliu atsakomybės jausmu. Žinau, kad kiekvienas žmogus gali suklysti, sąžinė man padeda nekartoti klaidų, padaryti išvadas ateičiai. Pažįstami sąžinės priekaištai, kai pasielgiu nedorai, suklystu, neatlieku pareigos. Tai sunkūs išgyvenimai. Žinau, kad sąžinė – žmogiškumo simbolis, negalima išlikti žmogumi, praradus sąžinę. Man atrodo lyg manyje būtų vertintojas, iš vidaus mane įspėtų, sulaikytų nuo netinkamo elgesio, negarbingų veiksmų, kad neižeisčiau kitų ar savo orumo. Lyg man prikaišiotų – ar tai sąžininga, garbinga, kritiškai verčia vertinti save, nuteikia geriems darbams. Asmeninis religingumas leido būti ne tik darboholike, bet ir kiek įmanoma profesionaliau atlikti savo pareigas, spręsti iškilusias problemas, siekti rezultato idėjos įgyvendinimo, žvelgti pirmyn.

I. Kaip Jūsų kolegos reaguoja į Jūsų individualų religingumą ?

R. Kolegoms atvirai neatskleisdavau savo tikėjimo esmės, retai su kuo atvirai apie tai kalbėdavau, bet kolektyvai, kuriuose dirbau organizacinį, vadybinį darbą vertino mano vidines nuostatas, sąžiningumą, išmonę, rasti išeitį iš kebliausių, konfliktinių situacijų, siekių nepasiduoti vidutinybės apraiškomis. Savo tikėjimu niekam neįkyrėjau ir nesuvaržiau, nesididžiavau, todėl labai normaliai bendravau su kolegomis.

I. Ar individuali religija padeda išspręsti darbinės problemas iškilusias darbo metu ?

R. Niekada nedariau kokių tai savo įvaizdžiui aukštinti veiksmų, bet vidinė energija, nusiteikimas darbui man padėjo nueiti brandų profesinės veiklos kelią nuo skyriaus viršininko iki įmonės vadovo. Manyje tūnojo ir skatino siekti profesinių aukštumų. Paėmiau iš tradicinio mūsų tikėjimo nuostatą: „stenkis žmogau ir aš tau padėsiu“. Man tai labai padėjo įvairiuose darbo užduočių sprendimuose vadovaujant, dirbant kūrybinį darbą, santykiuose su visuomeniniais reikalais ar atskirais žmonėmis, užvesdavo ant tikro kelio, sunkumai tapdavo lengviau įveikiami, kėlė pasitikėjimą, mobilizavo jėgas, įkvėpė užsidegimo. Tikėjimas man buvo impulsas darbui.

I. *Ar laikote save religingu žmogumi ?*

R. Taip

R - D (Mot.)

I. *Pradėsim pokalbį, taigi kiek Jums metų?*

R. 32m.

I. *Koks Jūsų išsilavinimas ?*

R. Aukštasis

I. *Kokia Jūsų profesija ?*

R. Dizainerė – maketuotoja.

I. *Koks Jūsų darbo stažas ?*

R. 8m.

I. *Jūsų gyvenamoji vieta ?*

R. Vilnius.

I. *O gimimo vieta?*

R. Vilnius.

I. *Ar Jūs kada nors pasineriate į religinius apmąstymus ir kas Jūs paskatina tai daryti ?*

R. Taip. Kartais pasineriu, ypač kai būna sunku ar jaučiuosi prislėgta, o kartais tiesiog kai nei iš šio, nei iš to apima kažkoks keistas liūdesys, nerimas.

I. *Norėdamas pabėgti nuo rutiniškos kasdienybės, ar Jūs užsiimate joga, meditaciją ar panašiai dalykais ? Kas Jūs paskatina tai daryti ?*

R. Jei tai galima būtų pavadinti meditaciją – tai taip. Aš labai mėgstu pabūti visiškai viena namuose ramybėje prie uždegtos žvakės bei tylios ramios muzikos. Tuo metu aš „pasineriu“ į save, į savo esybę, į savo dabartį bei ateitį. Ir, žinoma, stengiuosi viską mąstyti tik pačiomis gražiausiomis, šviesiausiomis spalvomis. Tikiu tuo, kad mintys materializuojasi ir jeigu mąstysi negatyviai – tai ir ateityje tavęs laukia sunkumai, įvairūs gyvenimo išbandymai, kurie nėra itin malonūs. Dažnai tais momentais kai „medituuju“ tiesiog bandau pabėgti nuo kasdienybės, kasdieniškos rutinos ir tyliai ramiai pasineriu į sau mielą pasaulį, kur man yra labai gera, ramu, kur aš galiu atsipalaiduoti visiškai ir pabūti pačia savimi. Kodėl sakau „pabūti pačia savimi“? O gi todėl, kad realiame gyvenime mes labai dažnai nešiojame kaukes, po kuriomis slepiame tikrąjį Aš, dėl vieno ar kitų priežasčių.

I. *Ar domitės horoskopais, parapsichologiniais reiškiniiais ? Kada tai darote ir kodėl ?*

R. Domiuosi. Į savaites horoskopus rimtai nežiūriu, o parapsichologiniai reiškiniai mane labai domina nes esu tvirtai įsitikinusi (tiesiog jaučiu tai), jog šalia mūsų pasaulio egzistuoja kažkoks kitas paralelinis pasaulis, kuris kartais net susijungia su mūsų pasauliu. Tik daugelis žmonių, sakyčiau,

labai konservatyvių arba nepaprastai stiprių realistų žiūri į tai labai skeptiškai. Jie nori suprasti ir logiškai vertinti tai, ko ištikrųjų negalima paliesti, pačiuopinėti ar pamatyti. Net tam tikrus išties egzistuojančius parapsichologinius reiškinius (mano ir daugelio žmonių nuomone), jie stengiasi paaiškinti ieškodami loginio atsakymo, o jo neradę, stengiasi neigti viską. Nors aš asmeniškai jį ne visada ir neviską galima taip paprastai paaiškinti. Galbūt mes niekada nesužinosime daugelio paslapčių šio gyvenimo, bet tai dar nereiškia, kad jie neegzistuoja.

I. *Kaip žiūrite į netradicinius gydymo metodus, o ar patys naudojate šiais metodais ?*

R. Žiūriu labai palankiai, kadangi pati buvau liudytoja to, kai kelioms mano draugėms (beje medikų požiūriu jos jau buvo beviltiškos) padėjo būtent netradiciniai gydymo būdai. O pati, kadangi esu visiškai sveika, tiesiog profilaktiškai naudoju žolių arbatas, bei atlieku kai kuriuos ritualus.

I. *Priimant svarbius gyvenime sprendimus, ar vadovaujatės savo religiniais įsitikinimais? Kokiais atvejais ?*

R. Priklauso nuo to, ką turiu nuspręsti.. Kartais vadovaujuosi vien logika , bei patirtimi, o kartais – jausmais.

I. *Kaip individualusis religingumas padeda atgauti dvasinę pusiausvyrą ?*

R. Individualus religingumas man suteikia stiprybės, tvirtumo, stiprina manąjį aš, priduoja daugiau pasitikėjimo savimi.

I. *Koks yra šventas daiktas arba amuletas, kuris neša jums laimę ir kaip dažnai naudojate savo amuletu ?*

R. Žiedas su žydruoju tapyru. Daugelis žmonių ieško patys savo amuletų, o mano atveju galiu pasakyti, kad amuletas susirado mane. Prieš keletą metų buvau gavusi šį žiedą dovanų iš vieno žmogaus, tačiau jo nenešiojau, nes man jis atrodė per daug masyvus ir grubus. Tačiau vieną dieną, tai įvyko maždaug prieš pusmetį, jis man tiesiog tarsį "pasitaikė po ranka" ir aš, nieko negalvodama, jį užsimoviau, nes ta diena man turėjo būti iš tiesų labai sunki, daugiau galvojau apie savo darbų projektus, nei apie kažkokius papuošalus. Po kokios geros valandos aš pajutau tarsį skleidžiamą nuo jo šilumą, buvo toks jausmas, lyg aš jį nešiojau visą savo gyvenimą ir lyg tai šis žiedas – buvo tarsį dalelytė manęs. Aš jį tiesiog pamilau tuo pačiu momentu. Į susirinkimą atėjau visiškai rami, nieko nebijodama ir netgi nesuprasdama, jog čia savotiškai turėjo spręstis mano likimas. Projektai nebuvo tobulai parengti ir aš buvau nusiteikusi visiškai "fiasko". Tačiau, didelei mano nuostabai, visi mano projektai be išimties buvo patvirtinti ir įvertinti aukščiausiais balais. Šito aš tikrai nesitikėjau.

I. *Kodėl būtent šį daiktą išsirinkote savo amuletu ?*

R. Jis akivaizdžiai man neša laimę ir sėkmę.

I. *Ką individuali religija suteikia Jūsų gyvenimui?*

R. Stiprina manąjį Aš.

I. *Kaip manote, kokios priežastys galėjo įtakoti Jūsų individualios religijos susiformavimą ?*

R. Konkrečių priežasčių tam nebuvo. Man, kad kiekvienas ką tik gimęs žmogutis, jau atsineša kažką savo. Tik likimas nulemia ar jis lavins tuos sugebėjimus kitų žmonių padedamas, ar pats savarankiškai. Atvirai pasakius, man labai gaila tų žmonių, kuriems yra brukamos kitų žmonių mintys per prievartą. Žmogus turi pats savyje susivokti ir suprasti, kas būtent yra gyvenimo vertybės. Kai pats to ieškai – daugiau randi sau naudingos informacijos ir sėkmingiau gali ją panaudoti, kai tau tai bruka per jėgą – tu priešinės, nepriimi to kas kišama, bet tuo pačiu labai dažnai neieškai nieko naujo. Nieko, kas atspindėtų tavąjį Aš, tavo esybę.

I. *Kokias problemas individuali religija padeda išspręsti, iškilusias Jūsų kasdieniniame gyvenime ?*

R. Beveik visas. Juk kasdieninis mūsų gyvenimas – tai yra mūsų šventykla ir mūsų religija.

I. *Kaip dažnai Jūs kasdieniniame gyvenime vadovaujatės individualia religija ? Kokiais atvejais ?*

R. Beveik visada.

I. *Jūsų individualios religijos credo ?*

R. “Pasitikėjimas savimi – kaip švyturio šviesa. Kad ir kaip tamsu būtų, jis padės tau rasti kelią“. O kadangi aš šiek tiek esu tinginiukė, tai dažnai mėgstu kartoti sau tokius žodžius: „Veik! Skubėk! Padaryk! Niekas nepasiekia sėkmės sėdėdamas.“

I. *Kaip Jūs manot, ar turi įtakos Jūsų profesiniai veiklai asmeninis religingumas ?*

R. Manau, kad profesinėje veikloje yra labiau vertinamos tavo žinios, sugebėjimai, profesionalumas, o ne žmogiškasis Aš. Vėliau, kylant karjeros laiptais tai gali padėti arba kaip tik „sunaikinti“.

I. *Ar individualiais religiniais įsitikinimais vadovaujatės savo profesinėje veikloje ? Ką jie suteikia jūsų profesiniai veiklai ?*

R. Retai. Bet tai suteikia daugiau kantrybės, pakantumo, tolerancijos kolegų atžvilgiu. Ir „kaip žinia“ tai nepraeina be pėdsakų.

I. *Kaip Jūsų kolegos reaguoja į Jūsų individualų religingumą ?*

R. Mano individualusis religingumas – tai esu Aš. Niekada neafišuoju savo per daug „didelio proto“ ar jausmų, bet jie supranta, jog aš esu būtent toks žmogus su savo pažiūrom su savo principais, su savo tiesomis... Ir gal būt jie mane gerbia ir myli.

I. *Ar kylant karjeros laiptais įtakos turėjo Jūsų individualusis religingumas ?*

R. Šiek tiek. Nes atsižvelgia ne vien į profesinius sugebėjimus, bet ir į tai, kaip tu sugebi bendrauti. O tuščias žmogus, kaip taisyklė – jis nemoka arba nesugeba bendrauti. Mano manymu – individuali religija (žinoma teisinga) – padeda ne vien tau , bet ir aplinkiniams, savo gerumu, nuoširdumu ir savo meile. Juk kiekviename iš mūsų gyvena Dievas. O kas yra Dievas? Atsakyčiau taip: meilė, šviesa ir gėris. Ir tai yra kiekviename iš mūsų.

I. *Ar individuali religija padeda išspręsti darbinės problemas iškilusias darbo metu ?*

R. Žiūrint kokias.

I. *Kokias darbinės problemas iškilusias darbo metu išsprendėte ?*

R. Aš jau minėjau tai.

I. *Ar laikote save religingu žmogumi ?*

R. Turiu savo religiją.

R - E (Mot.)

I. *Pradėsim pokalbį, taigi kiek Jums metų?*

R. 29m.

I. *Koks Jūsų išsilavinimas ?*

R. Aukštasis

I. *Kokia Jūsų profesija ?*

R. Įgulu atrankos vadybininkė

I. *Koks Jūsų darbo stažas ?*

R. 10m.

I. *Jūsų gyvenamoji vieta ?*

R. Vilnius.

I. *O gimimo vieta?*

R. Vilnius.

I. *Ar Jūs kada nors pasineriate į religinius apmąstymus ir kas Jūs paskatina tai daryti ?*

R. Karst nuo karto religiniai apmąstymai aplanko kiekvieną mūsų. Juos sąlygoja įvairūs kasdieniai išgyvenimai ir iškylančios problemos. Norėdami išspręsti tas problemas, pradėdame gilintis į save, savo poelgius, ką mes darome ne taip, ką darome prieš savo valią, ar nusižengiam savo moralei.

I. *Norėdamas pabėgti nuo rutiniškos kasdienybės, ar Jūs užsiimate joga, meditaciją ar panašiai dalykais ? Kas Jūs paskatina tai daryti ?*

R. Norėdama pabėgti nuo rutiniškos kasdienybės dažniausiai užsiimu meditacija. Būtent tai padeda atsiriboti nuo kasdienių rūpesčių darbe, namuose, o taip pat padeda "išsivalyti" nuo "apsinuodijimo" žmonėmis.

I. *Ar domitės horoskopais, parapsichologiniais reiškiniais ? Kada tai darote ir kodėl ?*

R. Jeigu ir domiuosi horoskopais, tai tik ne tais, kurie spausdinami bulvariniuose skaitaluose. Parapsichologiniais reiškiniais dažniausiai domiuosi tada, kai artimi žmonės papasakoja atvejus, nutikusius jiems patiems. Tai ne paprastas smalsumas, o akiračio praplėtimas, bei naujų galimybių atradimas.

I. *Kaip žiūrite į netradicinius gydymo metodus, o ar patys naudojatės šiais metodais ?*

R. Į netradicinius gydymo metodus žiūriu palankiai, nes pati lankausi "Oriental Medicine Centre" bent jau 2 kartus per savaitę.

I. *Priimant svarbius gyvenime sprendimus, ar vadovaujatės savo religiniais įsitikinimais? Kokiais atvejais ?*

R. Religiniais įsitikinimais vadovaujuos visada: Sprendžiant problemas, Pažadant, Planuojant, Vykdam užduotis, Pamokant ir Išklausan.

I. *Kaip individualusis religingumas padeda atgauti dvasinę pusiausvyrą ?*

R. Dvasinę pusiausvyrą padeda atgauti įsitikinimai, jog niekada nepasielgsiu taip, kaip neleidžia mano vidinės nuostatos, tikėjimas savimi, kad gali sugebėti padaryti viską , tik reikia šiek tiek pastangų ir noro, leidžia nepaisyti įtampos darbe ir be reikalingų stresų atlikti darbą.

I. *Koks yra šventas daiktas arba amuletas, kuris neša jums laimę ir kaip dažnai naudojate savo amuletu ?*

R. Amuletų ar šventų daiktų nesinešioju, bet kartais paprastas pažįstamo ar giminaičio palinkėjimas “sėkmės” arba “saugok save” veikia geriau nei amuletas.

I. *Kodėl būtent šį daiktą išsirinkote savo amuletu ?*

R. Žmogaus žodis – galingas. Juo gali suteikti pasitikėjimą jį praradusiam žmogui, juo gali atkurti nutrūkusius santykius, juo gali padaryti gyvenimą gražesniu.

I. *Ką individuali religija suteikia Jūsų gyvenimui?*

R. Stiprybės

I. *Kaip manote, kokios priežastys galėjo įtakoti Jūsų individualios religijos susiformavimą ?*

R. Gan ilgas “gyvenimo kliūčių ruožas” tiek vaikystėje, tiek paauglystėje, bei dabartiniame etape.

I. *Kokias problemas individuali religija padeda išspręsti, iškilusias Jūsų kasdieniniame gyvenime?*

R. Žiūrėti į 5, 6 atsakymą.

I. *Kaip dažnai Jūs kasdieniniame gyvenime vadovaujatės individualia religija ? Kokiais atvejais?*

R. Kasdien vadovaujuos individualia religija bendraudama su žmonėmis.

I. *Jūsų individualios religijos credo ?*

R. “Viskas įmanoma”

I. *Kaip Jūs manot, ar turi įtakos Jūsų profesiniai veiklai asmeninis religingumas ?*

R. Taip. Turiu. Visada vadovaujuos įstatymais, nurodyta darbe tvarka, vykdu tik tas užduotis, kurios neperžengia nei įstatymų , nei asmeninės moralės. Niekada nereikalauju iš žmonių to, ko negalėčiau pati padaryti.

I. *Ar individualiais religiniais įsitikinimais vadovaujatės savo profesinėje veikloje ? Ką jie suteikia jūsų profesiniai veiklai ?*

R. Profesinė veikla tampa objektyviai efektyvi. (Žiūrėti 14 atsakymą.)

I. *Kaip Jūsų kolegos reaguoja į Jūsų individualų religingumą ?*

R. Kolegų požiūris į mano religingumą gan ne koks. Daugelis nemėgsta baltų varnų. Ir jie vadovaujasi principu: “Jeigu ne su mumis – reiškia prieš mus”. Dažniausiai girdima frazė: “Su tavo pažiūromis ir įsitikinimais turtų nesusikrausi, vargšele”.

I. *Ar kylant karjeros laiptais įtakos turėjo Jūsų individualusis religingumas ?*

R. Taip

I. *Ar individuali religija padeda išspręsti darbinės problemas iškilusias darbo metu ?*

R. Taip.

I. *Kokias darbinės problemas iškilusias darbo metu išsprendėte ?*

R. Išsprendžiau įvairaus pobūdžio konfliktus, apgyniau savo įmonės bei klientų teises, pakeičiau keletą aspektų, kad įmonės veikla taptų efektyvesnė.

I. *Ar laikote save religingu žmogumi ?*

R. Taip

R - F (mot.)

I. *Pradėsim pokalbį, taigi kiek Jums metų?*

R. 28 m.

I. *Koks Jūsų išsilavinimas ?*

R. Neuniversitetinis Aukštasis

I. *Kokia Jūsų profesija ?*

R. Slaugytoja

I. *Koks Jūsų darbo stažas ?*

R. 6m.

I. *Jūsų gyvenamoji vieta ?*

R. Vilnius.

I. *O gimimo vieta?*

R. Elektrėnai.

I. *Ar Jūs kada nors pasineriate į religinius apmąstymus ir kas Jūs paskatina tai daryti ?*

R. Kartais pasineriu, paskatina gyvenimo, būties prasmės, tikslo ieškojimas ir jį suprasti; suvokti reiškinų priežastis, visapusiškai augti, tobulėti, semtis išminties.

I. *Norėdamas pabėgti nuo rutiniškos kasdienybės, ar Jūs užsiimate joga, meditaciją ar panašiai dalykais ? Kas Jūs paskatina tai daryti ?*

R. Kai kyla noras, medituoju (kada jaučiuosi „išsibarsčiusi“, sunerimusi, išsiblaškiusi).

Meditacija padeda susikaupti, išgirsti vidinę tylą savyje, atgauti vidinę pusiausvyrą, pasikrauti gera energija.

I. *Ar domitės horoskopais, parapsichologiniais reiškiniais ? Kada tai darote ir kodėl ?*

R. Horoskopais domiuosi epizodiškai, nuotaikai pakelti, ar išvengti „blogų dienų“.

Parapsichologiniais reiškiniais domiuosi norėdama giliau, plačiau suvokti reiškinų, įvykių esmę.

I. *Kaip žiūrite į netradicinius gydymo metodus, o ar patys naudojate šiais metodais ?*

R. Teigiamai, pati nesinaudojau, nes dar neprireikė.

I. *Priimant svarbius gyvenime sprendimus, ar vadovaujatės savo religiniais įsitikinimais? Kokiais atvejais ?*

R. Be abejo. Visada, kasdieną vadovaujuosi savo vidiniais įsitikinimais ir vertybėmis.

I. *Kaip individualusis religingumas padeda atgauti dvasinę pusiausvyrą ?*

R. Apmąstydamą, medituodama atgaunu vidinę pusiausvyrą.

I. *Koks yra šventas daiktas arba amuletas, kuris neša jums laimę ir kaip dažnai naudojate savo amuletu ?*

R. Nėra tokio daikto.

I. *Ką individuali religija suteikia Jūsų gyvenimui?*

R. Suteikia prasmę, kryptį mano gyvenimui.

I. *Kaip manote, kokios priežastys galėjo įtakoti Jūsų individualios religijos susiformavimą ?*

R. Labai konkrečių priežasčių nebuvo. Tiesiog nuo mažumės ieškojau savo būties prasmės, tikslo. Mano individualus religingumas susiformavo natūraliai, nuosekliai.

I. *Kokias problemas individuali religija padeda išspręsti, iškilusias Jūsų kasdieniniame gyvenime?*

R. Padeda išspręsti ir smulkias kasdienes ir rimtas problemas.

I. *Kaip dažnai Jūs kasdieniniame gyvenime vadovaujatės individualia religija Kokiais atvejais ?*

R. Visais atvejais.

I. *Jūsų individualios religijos credo ?*

R. Žmogus gimsta iš meilės, auga meilėje ir išmoksta pats mylėti. Meilė – svarbiausias, gražiausias dalykas duotas žmogui.

I. *Kaip Jūs manot, ar turi įtakos Jūsų profesiniai veiklai asmeninis religingumas ?*

R. Turi.

I. *Ar individualiais religiniais įsitikinimais vadovaujatės savo profesinėje veikloje ? Ką jie suteikia jūsų profesiniai veiklai ?*

R. Darbe man padeda susikaupti, nesiblaškyti, nesinervinti dėl smulkmenų, stengtis savo darbą atlikti gerai, suteikti džiaugsmo, geros nuotaikos lašelį pas mane ateinantiems žmonėms (pacientams).

I. *Kaip Jūsų kolegos reaguoja į Jūsų individualų religingumą ?*

R. Normaliai.

I. *Ar kylant karjeros laiptais įtakos turėjo Jūsų individualusis religingumas ?*

R. Manau, kad taip.

I. *Ar individuali religija padeda išspręsti darbinės problemas iškilusias darbo metu ?*

R. Taip.

I. *Kokias darbinės problemas iškilusias darbo metu išsprendėte ?*

R. Konfliktines problemas išspręsti pavyksta konstruktyviai, ramiai, jų neaštrinant.

I. *Kokį tikėjimą išpažįstate žiūrint iš tradicinės pusės ?*

R. Savo asmeninį, „sulipdytą“ iš įvairių, labiausiai priimtinių tikėjimų.

I. *Ar laikote save religingu žmogumi ?*

R. Laikau save žmogumi, turinčiu savo vertybių ir vidinių įsitikinimų.

R - G (Mot.)

I. *Pradėsim pokalbį, taigi kiek Jums metų?*

R. 40 m.

I. *Koks Jūsų išsilavinimas ?*

R. Neuniversitetinis Aukštasis

I. *Kokia Jūsų profesija ?*

R. Slaugytoja

I. *Koks Jūsų darbo stažas ?*

R. 22m.

I. *Jūsų gyvenamoji vieta ?*

R. Vilnius.

I. *O gimimo vieta?*

R. Kėdainiai.

I. *Ar Jūs kada nors pasineriate į religinius apmąstymus ir kas Jūs paskatina tai daryti ?*

R. Religinios šeimos tradicijos, konflikte su vyravusia komunistine –ateistine ideologija – anksčiau. Dabar tokius apmąstymus išprovokuoja filosofijos studijos.

I. *Norėdamas pabėgti nuo rutiniškos kasdienybės, ar Jūs užsiimate joga, meditaciją ar panašiai dalykais ? Kas Jūs paskatina tai daryti ?*

R. Nei joga, nei meditacija. Stengiuosi išeiti toliau nuo miesto šurmilio, ten kur daugiau medžių, žolės, tylos. Gamta nuramina. Tai daryti skatina beprasmybės pojūtis, kai kyla klausimas: „kur aš bėgu, kam man ta įtampa, ar ji yra viskas, kas gali užpildyti mano dienas.“

I. *Ar domitės horoskopais, parapsichologiniais reiškiniiais ? Kada tai darote ir kodėl ?*

R. Horoskopais – ne. Parapsichologinių reiškinių, tų kurių ne gali paaiškinti šių dienų mokslas ir žmogaus proto logika, būvimo neatmetu. Juk mes nesame aukščiausio žinojimo viršūnėje ir niekada nebūsime.

I. *Kaip žiūrite į netradicinius gydymo metodus, o ar patys naudojate šiais metodais ?*

R. Žiūrių teigiamai. Tradicinė medicina tampa vis labiau komercinė. Paprastas žmogus dažnai įtraukiamas į farmakologinių įmonių ir medikų asmeninių išskaičiavimų verpetą.

I. *Priimant svarbius gyvenime sprendimus, ar vadovaujatės savo religiniais įsitikinimais? Kokiais atvejais ?*

R. Pritariu senam požiūriui, kad 10 Dievo įsakymų, tai moralumo ir brandžios asmenybės pagrindas. Kadangi priimdami sprendimus visada svarstome ar tai yra moralu. Tada galima

teigti, kad vadovaujosi religiniais įsitikinimais. Visgi tuo pačiu moraliniu kodeksu gali vadovautis ir netikintis žmogus ir religingas.

I. *Kaip individualusis religingumas padeda atgauti dvasinę pusiausvyrą ?*

R. Padeda atsirinkti kas yra svarbu ir reikšminga gyvenime, kas ne.

I. *Koks yra šventas daiktas arba amuletas, kuris neša jums laimę ir kaip dažnai naudojate savo amuletą ?*

R. Nėra

I. *Ką individuali religija suteikia Jūsų gyvenimui?*

R. Pusiausvyros ir ramybės.

I. *Kaip manote, kokios priežastys galėjo įtakoti Jūsų individualios religijos susiformavimą ?*

R. Manau, kad galėjo įtakoti totalitarinės ideologijos išprovokuotas vertybių konfliktas jaunystėje.

I. *Kokias problemas individuali religija padeda išspręsti, iškilusias Jūsų kasdieniniame gyvenime ?*

R. Tas problemas, kurios sukelia aplinka, primedama savo reikalavimus, besikertančius su mano individualiais siekiais.

I. *Kaip dažnai Jūs kasdieniniame gyvenime vadovaujate individualia religija ? Kokiais atvejais?*

R. Ypač krizinėse situacijose, o tokios nesikartoja labai dažnai, bei tada, kai bandau auklėti savo vaikus.

I. *Jūsų individualios religijos credo ?*

R. Neatiduok viso savęs, gyvenimas skirtas tau, o ne tu gyvenimui, todėl nepamiršk kas esi...

I. *Kaip Jūs manot, ar turi įtakos Jūsų profesiniai veiklai asmeninis religingumas ?*

R. Kažkiek be abejo turi, tačiau sistema labiau reikalauja griežtai apibrėžtų funkcijų vykdymo.

I. *Ar individualiais religiniais įsitikinimais vadovaujate savo profesinėje veikloje ? Ką jie suteikia jūsų profesiniai veiklai ?*

R. Pagarbos gyvybei ir žmogaus orumui.

I. *Kaip Jūsų kolegos reaguoja į Jūsų individualų religingumą ?*

R. Jis menkai pasireiškia, todėl nesukelia ryškios reakcijos. Kartais stebisi, kad nesilankau bažnyčioje per didžiąsias šventes, kartais pavadina romantike.

I. *Ar kylant karjeros laiptais įtakos turėjo Jūsų individualusis religingumas ?*

R. Karjeros laiptais nepakilau, nes to niekada nesiekiau.

I. *Ar individuali religija padeda išspręsti darbinės problemas iškilusias darbo metu ?*

R. Nepadeda. Esu tik mažas sraigtelis didelėje mašinoje.

I. *Ar laikote save religingu žmogumi ?*

R. Religingu, bet nepraktikuojančiu. Į bažnyčią atveda tik jaunystės nostalgija. Nelaikau apeigų svarbiomis.

R – H (Mot.)

I. *Pradėsim pokalbį, taigi kiek Jums metų?*

R. 38 m.

I. *Koks Jūsų išsilavinimas ?*

R. Neuniversitetinis Aukštasis

I. *Kokia Jūsų profesija ?*

R. Slaugytoja

I. *Koks Jūsų darbo stažas ?*

R. 5 m.

I. *Jūsų gyvenamoji vieta ?*

R. Vilnius.

I. *O gimimo vieta?*

R. Zarasų

I. *Ar Jūs kada nors pasineriate į religinius apmąstymus ir kas Jūs paskatina tai daryti ?*

R. Taip be abejo. Kiekvieną dieną, kiekvienos situacijos, ypač sunkios metu.

I. *Norėdamas pabėgti nuo rutiniškos kasdienybės, ar Jūs užsiimate joga, meditaciją ar panašiai dalykais ? Kas Jūs paskatina tai daryti ?*

R. Taip, aš dažnai meldžiuosi, ypač rytais ir vakare. Mane tai daryti paskatina tikėjimas ir Dievas kuriam meldžiuosi.

I. *Ar domitės horoskopais, parapsichologiniais reiškiniais ? Kada tai darote ir kodėl ?*

R. Aš domiuosi horoskopais, nors ne ypač jais tikiu. Tai aš darau sunkesniais gyvenimo atvejais ir kuomet pačiai sunku susitvarkyti su man iškilusia problema.

I. *Kaip žiūrite į netradicinius gydymo metodus, o ar patys naudojate šiais metodais ?*

R. Į netradicinius gydymo metodus žiūriu ganėtinai pasyviai ir pati jais nesinaudoju, kadangi mano iškilusiose sveikatos problemose į pagalbą ateina tradicinė medicina.

I. *Priimant svarbius gyvenime sprendimus, ar vadovaujatės savo religiniais įsitikinimais? Kokiais atvejais ?*

R. Svarbius gyvenimo sprendimus priimu beveik spontaniškai. Apie religinius įsitikinimus atsime tik tuomet, kai pasireiškia rezultatas. Jeigu jis mane tenkina – dėkoju Dievui. Jeigu nepasisekė – meldžiuosi į jį, kad padėtų man išsikaupti.

I. *Kaip individualusis religingumas padeda atgauti dvasinę pusiausvyrą ?*

R. Kada jaučiuosi perkrauta problemų ir savo klaidų, pradedu kalbėtis su Dievu. Pasineriu į savo mintis taip giliai, jog jaučiu jog Dievas man pataria, pritaria, mane paguodžia. Tuomet pasijuntu tarsi pagijimo ir atgavusi dvasinę pusiausvirą.

I. *Koks yra šventas daiktas arba amuletas, kuris neša jums laimę ir kaip dažnai naudojate savo amuletu ?*

R. Šventas daiktas, kuriuo aš pasikliaunu yra trupinėlis kalėdaičio. Jį pasilieku nuo kalėdinio stalo. Ir visuomet prieš svarbu gyvenimo sprendimą, gydymą (mano atveju gimdymas), egzaminai visuomet mažą trupinėlį paimu į burną ir man padeda.

I. *Kodėl būtent šį daiktą išsirinkote savo amuletu ?*

R. Pirmą kartą aš tai padariau prieš gimdymą. Gimdžiau lengvai ir tuo įsitikinau.

I. *Ką individuali religija suteikia Jūsų gyvenimui?*

R. Individuali religija man suteikia daug: tikėjimą, viltį, meilę, taip pat sulaiko nuo didelių nuodėmių.

I. *Kaip manote, kokios priežastys galėjo įtakoti Jūsų individualios religijos susiformavimą ?*

R. Aš manau, kad pradžia buvo tėvų religingumas, kurį stengėsi įskiepyti ir mums savo vaikams. Bręstant pradėjau mąstyti pati, jog ką tėvai darė, tai yra teisinga. Taip...pradžią pradžia ir religingumo priežastis buvo tėvų įtaka.

I. *Kokias problemas individuali religija padeda išspręsti, iškilusias Jūsų kasdieniniame gyvenime?*

R. Religija man padeda spręsti savitarpio supratimo, vaikų auklėjimo ir kasdienės kančios problemas.

I. *Ar dažnai Jūs kasdieniniame gyvenime vadovaujate individualia religija ? Kokiais atvejais ?*

R. Kaip minėjau, religija vadovaujuosi kiekvieną dieną. nesakau, kad vykdau visus Dievo įsakymus, bet matau savo klaidas ir stengiuosi.

I. *Jūsų individualios religijos credo ?*

R. Neprarasti tikėjimo.

I. *Kaip Jūs manot, ar turi įtakos Jūsų profesiniai veiklai asmeninis religingumas ?*

R. Be abejo, ypatingai mano profesijai, religingumas daro labai didelę įtaką.

I. *Ar individualiais religiniais įsitikinimais vadovaujate savo profesinėje veikloje ? Ką jie suteikia jūsų profesiniai veiklai ?*

R. Taip. Aš stengiuosi vadovautis religiniais įsitikinimais savo profesinėje veikloje, nes religija man suteikia meilę savo artimajam. Ypač šie maldos žodžiai: „Viešpatie, padaryk, kad aš trokščiau kitus paguosti..., kitus mylėti...“

I. *Kaip Jūsų kolegos reaguoja į Jūsų individualų religingumą ?*

R. Aš apie savo religiją kalbuosi su tokiais pat kolegomis. Neperšu savo įsitikinimų netikintiesiems į Dievą žmonėms. Jų teisti rinktis ir gerbiu jų nuomonę.

I. *Ar kylant karjeros laiptais įtakos turėjo Jūsų individualusis religingumas ?*

R. Manau, kad taip. Aš labai sunkiai pasiekiau tai apie ką svajojau nuo pat vaikystės. Ir esu įsitikinusi, jog mano tikėjimas įkvėpė siekti to ką dabar turiu.

I. *Ar individuali religija padeda išspręsti darbinės problemas iškilusias darbo metu ?*

R. Be abejo taip

I. *Kokias darbinės problemas iškilusias darbo metu išsprendėte ?*

R. Mes visi žmonės su savo charakterio bruožais, aš tai atsimenu ir prašau dievo, kad suteiktų man stiprybės, nesivelti į konfliktus, nes manau darbo kolektyve, kuriame praleidi dieną ar parą, tai yra labai svarbu.

I. *Ar laikote save religingu žmogumi ?*

R. Taip

R – I (mot.)

I. *Pradėsim pokalbį, taigi kiek Jums metų?*

R. 26 m.

I. *Koks Jūsų išsilavinimas ?*

R. Nebaigtas aukštasis

I. *Kokia Jūsų profesija ?*

R. Renginių organizatorė.

I. *Koks Jūsų darbo stažas ?*

R. Trys metai.

I. *Jūsų gyvenamoji vieta ?*

R. Vilnius.

I. *O gimimo vieta?*

R. Vilnius.

I. *Ar Jūs kada nors pasineriate į religinius apmąstymus ir kas Jūs paskatina tai daryti ?*

R. Taip, pasineriu... Bet niekada nesusimąščiau, kas skatina tai daryti.

I. *Norėdamas pabėgti nuo rutiniškos kasdienybės, ar Jūs užsiimate joga, meditacija ar panašiais dalykais? Kas Jus paskatina tai daryti?*

R. Užsiimu joga. Tai daryti skatina sveikatos problemos.

I. *Ar domitės horoskopais, parapsichologiniais reiškiniiais? Kada tai darote ir kodėl?*

R. Visiškai nesidomiu.

I. *Kaip žiūrite į netradicinius gydymo metodus, o ar patys naudojate šiais metodais?*

R. Į netradicinius gydymo metodus žiūriu teigiamai, bet pačiai dar neteko jais naudotis.

I. *Priimant svarbius gyvenime sprendimus, ar vadovaujate savo religiniais įsitikinimais? Kokiais atvejais?*

R. Taip, visais svarbiais gyvenimo atvejais.

I. *Kaip individualusis religingumas padeda atgauti dvasinę pusiausvyrą?*

Užsiimu joga.

I. *Koks yra šventas daiktas arba amuletas, kuris neša Jums laimę ir kaip dažnai naudojate savo amuletu?*

R. Tokio neturiu.

I. *Kodėl būtent šį daiktą išsirinkote savo amuletu?*

R. Tokio neturiu.

I. *Ką individuali religija suteikia Jūsų gyvenimui?*

R. Palengvėjimą ir ramybę.

I. *Kaip manote, kokios priežastys galėjo įtakoti Jūsų individualios religijos susiformavimą?*

R. Vidiniai pergyvenimai.

I. *Kokias problemas individuali religija padeda spręsti Jūsų kasdieniniame gyvenime?*

R. Sudėtingiausias gyvenimo situacijas, pasitaikančias kasdien.

I. *Kaip dažnai Jūs kasdieniniame gyvenime vadovaujatės individualia religija? Kokiais atvejais?*

R. Kai tenka spręsti sudėtingus su bendravimu ar buitimi susijusius klausimus, o jų pasitaiko kartais ypatingai daug, o kartais mažiau.

I. *Jūsų individualios religijos credo?*

R. Dėl kilusių problemų kalta tik aš pati.

I. *Kaip Jūs manote, ar turi įtakos Jūsų profesinei veiklai asmeninis religingumas?*

R. Taip, žinoma.

I. *Ar individualiais religiniais įsitikinimais vadovaujatės profesinėje veikloje? Ką jie suteikia jūsų profesinei veiklai?*

R. Vadovaujuosi, tačiau ne visuomet, veikloje suteikia daugiau pasitikėjimo savim.

I. *Kaip Jūsų kolegos reaguoja į Jūsų individualų religingumą?*

R. Skirtingai – vieniems mano įsitikinimai priimtini, o kitiems – ne.

I. *Ar kylant karjeros laiptais turėjo įtakos Jūsų individualusis religingumas?*

R. Galbūt, tačiau, greičiausiai, didžiausios įtakos turėjo profesinės žinios.

I. *Ar individuali religija padeda išspręsti darbinės problemas iškilusias darbo metu?*

R. Kartais – taip, net labai.

I. *Kokias darbinės problemas iškilusias darbo metu išsprendėte?*

R. Nuolatinius asmeninius ir darbinius konfliktus su viena bendradarbe.

I. *Ar laikote save religingu žmogumi?*

R. Ne.

R – K (mot.)

I. *Pradėsim pokalbį, taigi kiek Jums metų?*

R. 29 m.

I. *Koks Jūsų išsilavinimas ?*

R. Aukštesnysis.

I. *Kokia Jūsų profesija ?*

R. Reklamos kūrėja.

I. *Koks Jūsų darbo stažas ?*

R. Keturi.

I. *Jūsų gyvenamoji vieta ?*

R. Vilnius.

I. *O gimimo vieta?*

R. Kupiškis.

I. *Ar Jūs kada nors pasineriate į religinius apmąstymus ir kas Jus paskatina tai daryti?*

R. Žinoma, pasineriu. Aplinkybių sukelta vidinė sumaištis.

I. *Norėdamas pabėgti nuo rutiniškos kasdienybės, ar Jūs užsiimate joga, meditacija ar panašiais dalykais? Kas Jus paskatina tai daryti?*

R. Ne, neužsiimu. Tik vienatvės valandomis, kai sielon nusileidžia naktis tamsi, aš kreipiuosi: Tu, kuris aukštai, palaimink mane dangaus žvaigžde, vesk ir lydėk – darosi ramu, psichologiškai atsigauanu, tai palaima ir atgaiva.

I. *Ar domitės horoskopais, parapsichologiniais reiškiniiais? Kada tai darote ir kodėl?*

R. Taip, domiuosi. Domiuosi jau seniai, tai padeda geriau pažinti save ir aplinkinius.

I. *Kaip žiūrite į netradicinius gydymo metodus, o ar patys naudojate šiais metodais?*

R. Žiūriu į tai labai atsargiai. Pati nesinaudoju.

I. *Priimant svarbius gyvenime sprendimus, ar vadovaujatės savo religiniais įsitikinimais? Kokiais atvejais?*

R. Visais atvejais pirmiausia tuo ir vadovaujuos.

I. *Kaip individualusis religingumas padeda atgauti dvasinę pusiausvyrą?*

R. Sėkmingai, kuo puikiauusiai, atgaunu moralines jėgas.

I. *Koks yra šventas daiktas arba amuletas, kuris neša Jums laimę ir kaip dažnai naudojate savo amuletu?*

R. Sidabrinis kryžius ant kaklo, nešioju nuolat.

I. *Kodėl būtent šį daiktą išsirinkote savo amuletu?*

R. Kryžius man sukelia pagarbą, tikiu jo galia, be to, draugai padovanojo.

I. *Ką individuali religija suteikia Jūsų gyvenimui?*

R. Begalinio, neišsenkančio optimizmo.

10. *Kaip manote, kokios priežastys galėjo įtakoti Jūsų individualios religijos susiformavimą?*

R. Vaikystė, paauglystė, santykiai su artimaisiais. Religingumo laisvė, perskaitytos naujos psichologinės, filosofinės, dvasingos knygos, man leidžia giliau eiti religiniame tobulėjime.

I. *Kokias problemas individuali religija padeda spręsti Jūsų kasdieniniame gyvenime?*

R. Visiškai visas.

I. *Kaip dažnai Jūs kasdieniniame gyvenime vadovaujatės individualia religija? Kokiais atvejais?*

R. Ja vadovaujuosi visur ir visada.

I. *Jūsų individualios religijos credo?*

R. Stengiuosi elgtis taip, kaip norėčiau, kad elgtųsi su manimi.

I. *Kaip Jūs manote, ar turi įtakos Jūsų profesinei veiklai asmeninis religingumas?*

R. Be jokių abejonių, profesinėje veikloje taip pat juo vadovaujuosi.

I. *Ar individualiais religiniais įsitikinimais vadovaujatės profesinėje veikloje? Ką jie suteikia jūsų profesinei veiklai?*

R. Vadovaujuosi ir niekada nesigailėjau – mane gerbia, manim pasitiki.

I. *Kaip Jūsų kolegos reaguoja į Jūsų individualų religingumą?*

R. Nežinau, jų reikėtų klausti.

I. *Ar kylant karjeros laiptais turėjo įtakos Jūsų individualusis religingumas?*

R. Taip, žinoma, - juk tai manęs pačios dalis.

I. *Ar individualia religija padeda išspręsti darbinės problemas iškilusias darbo metu?*

R. Ne visuomet, nes tai priklauso ir nuo aplinkinių asmeninės religijos.

I. *Kokias darbinės problemas iškilusias darbo metu išsprendėte?*

R. Visuomet nugaliu stresą.

I. *Ar laikote save religingu žmogumi?*

R. Ne.

R – I (vyr.)

I. *Pradėsim pokalbį, taigi kiek Jums metų?*

R. 45 m.

I. *Koks Jūsų išsilavinimas ?*

R. Aukštasis

I. *Kokia Jūsų profesija ?*

R. Gydytojas.

I. *Koks Jūsų darbo stažas ?*

R. 23 m.

I. *Jūsų gyvenamoji vieta ?*

R. Vilnius.

I. *Ar Jūs kada nors pasineriate į religinius apmąstymus ir kas Jūs paskatina tai daryti ?*

R. Taip, dažniausiai tai nutinka asmeninių sukrėtimų metu, lankant artimųjų kapus, susiduriant su artimųjų ligomis ir jų netektimi.

I. *Norėdamas pabėgti nuo rutiniškos kasdienybės, ar Jūs užsiimate joga, meditaciją ar panašiai dalykais ? Kas Jūs paskatina tai daryti ?*

R. Ne.

I. *Ar domitės horoskopais, parapsichologiniais reiškiniiais ? Kada tai darote ir kodėl ?*

R. Šiek tiek. Iš smalsumo.

I. *Kaip žiūrite į netradicinius gydymo metodus, o ar patys naudojatės šiais metodais ?*

R. Teigiama. Beveik nesinaudoju dėl laiko stokos.

I. *Priimant svarbius gyvenime sprendimus, ar vadovaujatės savo religiniais įsitikinimais? Kokiais atvejais ?*

R. Nelabai. Jei ir vadovaujuosi, tai tik krikščioniškos moralės normomis.

I. *Kaip individualusis religingumas padeda atgauti dvasinę pusiausvyrą ?*

R. Greičiau jau jis padeda jos neprarasti.

I. *Koks yra šventas daiktas arba amuletas, kuris neša jums laimę ir kaip dažnai naudojatės savo amuletu ?*

R. Neturiu tokio.

I. *Ką individuali religija suteikia Jūsų gyvenimui?*

R. Tikėjimą, optimizmą.

I. *Kaip manote, kokios priežastys galėjo įtakoti Jūsų individualios religijos susiformavimą ?*

R. Perskaityta literatūra, jeigu tai galima laikyti priežastimi. Nelabai korektiškai suformuluotas klausimas, nes iš pateikto individualios religijos apibrėžimo galima spręsti, kad kiekvienam individui laikui bėgant susiformuoja tai, ką galima pavadinti individualia religija.

I. *Kokias problemas individuali religija padeda išspręsti, iškilusias Jūsų kasdieniniame gyvenime?*

R. Bendravimą su žmonėmis.

I. *Kaip dažnai Jūs kasdieniniame gyvenime vadovaujatės individualia religija? Kokiais atvejais?*

R. Ne visada. Daugiau ją prisimenu, kai dėl kažkokių tai priežasčių tenka savęs gailėti.

I. *Jūsų individualios religijos credo?*

R. Tikėjimas proto galia.

I. *Kaip Jūs manot, ar turi įtakos Jūsų profesiniai veiklai asmeninis religingumas?*

R. Taip.

I. *Ar individualiais religiniais įsitikinimais vadovaujatės savo profesinėje veikloje? Ką jie suteikia jūsų profesiniai veiklai?*

R. Pasitikėjimą kitais ir savimi.

I. *Kaip Jūsų kolegos reaguoja į Jūsų individualų religingumą?*

R. O kaip jie į tai turėtų reaguoti? Ar aš turiu barškinti rožančių darbo metu, ar kas pusę valandos griūti ant žemės ir kalbėti Koraną?

I. *Ar kylant karjeros laiptais įtakos turėjo Jūsų individualusis religingumas?*

R. Tikriausiai taip.

I. *Ar individuali religija padeda išspręsti darbinės problemas iškilusias darbo metu?*

R. Taip.

I. *Kokias darbinės problemas iškilusias darbo metu išsprendėte?*

R. Komunikabilumą, antipatiją, pasitikėjimą, nepriklausomybę.

I. *Ar laikote save religingu žmogumi?*

R. Aš nežinau, kaip įvardinti tikėjimą, pats jį sumodeliavau.

R – M (vyr.)

I. *Pradėsim pokalbį, taigi kiek Jums metų?*

R. 38 m.

I. *Koks Jūsų išsilavinimas ?*

R. Aukštasis

I. *Kokia Jūsų profesija ?*

R. Chirurgas .

I. *Koks Jūsų darbo stažas ?*

R. 15 m.

I. *Jūsų gyvenamoji vieta ?*

R. Vilnius.

I. *Ar Jūs kada nors pasineriate į religinius apmąstymus ir kas Jūs paskatina tai daryti ?*

R. Taip, kai būna bloga savijauta, bloga nuotaika, kitos problemos.

I. *Norėdamas pabėgti nuo rutiniškos kasdienybės, ar Jūs užsiimate joga, meditaciją ar panašiai dalykais ? Kas Jūs paskatina tai daryti ?*

R. Ne.

I. *Ar domitės horoskopais, parapsichologiniais reiškiniais ? Kada tai darote ir dėl ?*

R. Taip. Įdomu viskas, ko nepažįstame.

I. *Kaip žiūrite į netradicinius gydymo metodus, o ar patys naudojate šiais metodais ?*

R. Teigiamai, bet sveiko proto ribose. Nesinaudoju.

I. *Priimant svarbius gyvenime sprendimus, ar vadovaujatės savo religiniais įsitikinimais? Kokiais atvejais ?*

R. Nelabai.

I. *Kaip individualusis religingumas padeda atgauti dvasinę pusiausvyrą ?*

R. Teigiamai, nes pats už save esi atsakingas.

I. *Koks yra šventas daiktas arba amuletas, kuris neša jums laimę ir kaip dažnai naudojate savo amuletu ?*

R. Draugės dovanotas suvenyras – Dievo akis.

I. *Kodėl būtent šį daiktą išsirinkote savo amuletu ?*

R. Jis suteikia malonius prisiminimus.

I. *Ką individuali religija suteikia Jūsų gyvenimui?*

R. Viltį, meilę.

I. *Kaip manote, kokios priežastys galėjo įtakoti Jūsų individualios religijos susiformavimą ?*

R. Gyvenimo patirtis, matyti filmai.

I. *Kokias problemas individuali religija padeda išspręsti, iškilusias Jūsų kasdieniniame gyvenime?*

R. Bendravimą su neigiamai nusiteikusiais žmonėmis, artimaisiais.

I. *Kaip dažnai Jūs kasdieniniame gyvenime vadovaujatės individualia religija? Kokiais atvejais?*

R. Nelabai. Tais atvejais, kai kyla kokių tai problemų gyvenime.

I. *Jūsų individualios religijos credo ?*

R. Gyvenk ir džiaukis tuo, ką turi.

I. *Kaip Jūs manot, ar turi įtakos Jūsų profesiniai veiklai asmeninis religingumas ?*

R. Taip, turi.

I. *Ar individualiais religiniais įsitikinimais vadovaujatės savo profesinėje veikloje ? Ką jie suteikia jūsų profesiniai veiklai ?*

R. Taip, tai išeina savaime. Įsitikinimą, kad esu teisus.

I. *Kaip Jūsų kolegos reaguoja į Jūsų individualų religingumą ?*

R. Normaliai. Jie apie tai negalvoja.

I. *Ar kylant karjeros laiptais įtakos turėjo Jūsų individualusis religingumas ?*

R. Nepatyrčiau to kilimo.

I. *Ar individuali religija padeda išspręsti darbinės problemas iškilusias darbo metu ?*

R. Taip, nuramina.

I. *Kokias darbinės problemas iškilusias darbo metu išsprendėte ?*

R. Įgijau kitų pagarbą ir pasitikėjimą.

I. *Ar laikote save religingu žmogumi ?*

R. Ne.

R – N (vyr.)

I. *Pradėsim pokalbį, taigi kiek Jums metų?*

R. 30 m.

I. *Koks Jūsų išsilavinimas ?*

R. Aukštasis

I. *Kokia Jūsų profesija ?*

R. Muzikos prodiuseris

I. *Koks Jūsų darbo stažas ?*

R. 6 m.

I. *Jūsų gyvenamoji vieta ?*

R. Vilnius.

I. *Ar Jūs kada nors pasineriate į religinius apmąstymus ir kas Jūs paskatina tai daryti ?*

R. Taip pasineriu, nes padeda susitvardyti bendravime su žmonėmis ir padeda sunkiose gyvenimo situacijose.

I. *Norėdamas pabėgti nuo rutiniškos kasdienybės, ar Jūs užsiimate joga, meditaciją ar panašiai dalykais ? Kas Jūs paskatina tai daryti ?*

R. Nei joga, nei meditacija neužsiimu, nes tai užsiėmimas kuriuo reikia užsiimti pastoviai (treniruotis). Tokiais atvejais nueinu ten kur yra instrumentas ir skambinu. Tai man padeda atsipalaiduoti.

I. *Ar domitės horoskopais, parapsichologiniais reiškiniiais ? Kada tai darote ir dėl ?*

R. Horoskopais netikiu, nes jie taikomi didėliai žmonių grupei, o žmonės yra individai o ne grupė vienodų klonių.

I. *Kaip žiūrite į netradicinius gydymo metodus, o ar patys naudojate šiais metodais ?*

R. Taip. Netradiciniais gydymo metodus praktikuoju, jie yra labai veiksmingi. Pačiam teko išbandyti.

I. *Priimant svarbius gyvenime sprendimus, ar vadovaujatės savo religiniais įsitikinimais? Kokiais atvejais ?*

R. Taip. Naudojuosi ir stengiuosi naudoti visais gyvenimo atvejais.

I. *Kaip individualusis religingumas padeda atgauti dvasinę pusiausvyrą ?*

R. Po sunkių darbų padeda atsitraukti nuo kasdienybės minčių.

I. Koks yra šventas daiktas arba amuletas, kuris neša jums laimę ir kaip dažnai naudojate savo amuletu ?

R. Neturiu tokio daikto.

I. Ką individuali religija suteikia Jūsų gyvenimui?

R. Suteikia daug vilties, kad tai ką darau yra ne beprasmiška.

I. Kaip manote, kokios priežastys galėjo įtakoti Jūsų individualios religijos susiformavimą ?

R. Tai įtakoja savaime.

I. Kokias problemas individuali religija padeda išspręsti, iškilusias Jūsų kasdieniniame gyvenime?

R. Manau kaip ir visiems žmonėms tai klaidos, kurias stengiesi ištaisyti ir gyventi kad jos nepasikartos

I Kaip dažnai Jūs kasdieniniame gyvenime vadovaujate individualia religija ? Kokiais atvejais?

R. Tai stengiuosi daryti kuo dažniau.

I. Jūsų individualios religijos credo ?

R. Meilė

I. Kaip Jūs manot, ar turi įtakos Jūsų profesiniai veiklai asmeninis religingumas ?

R. Turi ir padeda priimti svarbius sprendimus.

I. Ar individualiais religiniais įsitikinimais vadovaujate savo profesinėje veikloje ? Ką jie suteikia jūsų profesiniai veiklai ?

R. Normaliai

I. Kaip Jūsų kolegos reaguoja į Jūsų individualų religingumą ?

R. Normaliai

I. Ar kylant karjeros laiptais įtakos turėjo Jūsų individualusis religingumas ?

R. Taip. Teisingumas visuomet padeda.

I. Ar individuali religija padeda išspręsti darbinės problemas iškilusias darbo metu ?

R. Taip. Net labai.

I. Ar laikote save religingu žmogumi ?

R. Stengiuosi buti religingu žmogumi.

R – O (mot.)

I. *Pradėsim pokalbį, taigi kiek Jums metų?*

R. 45 m.

I. *Koks Jūsų išsilavinimas ?*

R. Aukštasis

I. *Kokia Jūsų profesija ?*

R. Audinių technologė

I. *Koks Jūsų darbo stažas ?*

R. 22 m.

I. *Jūsų gyvenamoji vieta ?*

R. Vilnius.

I. *Ar Jūs kada nors pasineriate į religinius apmąstymus ir kas Jūs paskatina tai daryti ?*

R. Į religinius apmąstymus pasineriu dažnai, nes noriu išsiaiškinti: kas aš esu; kodėl gyvenu; koks mano gyvenimo tikslas ir t.t. Dažniausiai tuos apmąstymus darau švenčių (religinių) dienomis arba laidotuvėse.

I. *Norėdamas pabėgti nuo rutiniškos kasdienybės, ar Jūs užsiimate joga, meditaciją ar panašiai dalykais ? Kas Jūs paskatina tai daryti ?*

R. Nuo rutiniškos kasdienybės joga neužsiiminėju, o meditacija dažnai ir dažniausiai bažnyčioje. Tai daryti paskatina noras apmąstyti pragyventus metus ar atskirus poelgius.

I. *Ar domitės horoskopais, parapsichologiniais reiškiniiais ? Kada tai darote ir dėl ?*

R. Horoskopais ir parapsichologiniais reiškiniiais domiuosi iš žingeidumo, bet jais netikiu. Daugiausiai tai darau skaitydama laikraščius bei įvairius žurnalus, kuriuose apie tai rašoma.

I. *Kaip žiūrite į netradicinius gydymo metodus, o ar patys naudojatės šiais metodais ?*

R. Netradicinius gydymo metodus pripažįstu, kas liečia gydymą augalais ar įvairiomis jų trauktinėmis. Dėl sąnarių ligų gėriau pati visą savaitę lauro lapų nuovirą.

I. *Priimant svarbius gyvenime sprendimus, ar vadovaujatės savo religiniais įsitikinimais? Kokiais atvejais ?*

R. Priimant svarbius gyvenime sprendimus dažniausiai vadovaujuosi 10 Dievo įsakymais. Visais atvejais.

I. *Kaip individualusis religingumas padeda atgauti dvasinę pusiausvyrą ?*

R. Dvasinę pusiausvyrą daugiausia atgaunu pasimeldus bažnyčioje. Pasikalbėjus su Dievu.

I. Koks yra šventas daiktas arba amuletas, kuris neša jums laimę ir kaip dažnai naudojate savo amuletą ?

R. Šventas daiktas yra mažas (10 karoliukų) rožančius iš Vatikano. Dažnai bažnyčioje juo meldžiuosi už savo mirusius. Kitų amuletų neturiu ir nelabai jais tikiu.

I. Kodėl būtent šį daiktą išsirinkote savo amuletą ?

R. Atskiro daikto amuleto neturiu.

I. Kokias problemas individuali religija padeda išspręsti, iškilusias Jūsų kasdieniniame gyvenime?

R. Individuali religija mano gyvenimui suteikia dvasios ramybę.

I. Kaip manote, kokios priežastys galėjo įtakoti Jūsų individualios religijos susiformavimą

R. Mano individualios religijos susiformavimui didelės įtakos turėjo man Lado Tubabos draugiški ryšiai su mūsų šeima, o taip pat bendravimas su mons. K. Vasiliausku.

I. Kokias problemas individuali religija padeda išspręsti, iškilusias Jūsų kasdieniniame gyvenime?

R. Mano kasdieniniame gyvenime religija padeda spręsti visas problemas.

I. Kaip dažnai Jūs kasdieniniame gyvenime vadovaujate individualia religija ? Kokiais atvejais

R. Visais sunkiais mano gyvenimo atvejais vadovaujuos individualia religija.

I. Jūsų individualios religijos credo ?

R. Mano individualios religijos credo: žmogus niekada nebūna vienas. Žmogus visad būna su Dievu. Ir dar nėra to blogo, kas neišeitų į gerą.

I. Ar individualiais religiniais įsitikinimais vadovaujate savo profesinėje veikloje ? Ką jie suteikia jūsų profesiniam veikloms ?

R. Mano profesinei veiklai religingumas turi įtakos, tačiau per daug nesusimąstau apie tai darbe.

I. Kaip Jūsų kolegos reaguoja į Jūsų individualų religingumą ?

R. Į mano individualų religingumą mano kolegos reaguoja įvairiai. Vieni palaiko jį, kiti pasišaipto.

I. Ar kylant karjeros laiptais įtakos turėjo Jūsų individualusis religingumas ?

R. Šiek tiek turėjo įtakos mano tikėjimas. Darbines problemas sprendžiu įvairiomis idėjomis, kurios ateina į mano galvą.

I. Ar laikote save religingu žmogumi ?

R. Taip save laikau religingu žmogumi.